

#nimisuoja2025!

Suomalaisen nimisuojan uudet tuotteet, tekijät ja kuluttajat
LOPPURAPORTTI 1.1.2020 - 31.12.2022

Särkkä Marjo
HY/Ruralia-instituutti
marjo.sarkka@helsinki.fi

Louhivaara, Mervi
Turun yliopiston Brahea-keskus
mervi.louhivaara@utu.fi

Töyli Päivi
Turun yliopiston Brahea-keskus
paivi.toyli@utu.fi

Suontausta Marita
Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry
marita.suontausta@maajakotitalousnaiset.fi

SISÄLLYSLUETTELO

1. TIIVISTELMÄ	3
2. TAVOITE, KOHDERYHMÄ JA TOTEUTTAJAT	4
3. TOIMENPITEET, TOTEUTUS JA TULOKSET	
3.1. TYÖPAKETTI 1	5
TP 1.1. Kohderyhmälähtöinen kuluttajatiedottaminen nimisuoja	5
TP 1.2. Kuluttajakysely raporteineen	6
3.2. TYÖPAKETTI 2	10
TP 2.1. Valtakunnallinen asiantuntijaverkosto ja sen sparraus	10
TP 2.2. Nimisuoja-neuvonta,-tilaisuudet tuottajille ja elintarvikeyrityksille	11
4. JOHTOPÄÄTÖKSET JA EHDOTUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI	15
5. HANKKEEN SEURANTARYHMÄN LAUSUNTO HANKKEESTA	16

Liitteet

Liite 1. Toimenpideohjelma nimisuoja

Liite 2. NimisuojaOpettajamateriaali2022

Liite 3. NimisuojaOppimateriaali2022

Liite 4. Näkyvyydet

Liite 5. Kuluttajakysely nimisuoja 2022

Liite 6. NaturalMineralWater-raportti

Liite 7. Järjestetyt tilaisuudet

1. TIIVISTELMÄ

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut nimisuoja koskevassa kehittämissuunnitelmassaan tavoitteeksi 20 uutta tuotetta vuoteen 2025 mennessä. #Nimisuoja2025- Suomalaisen nimisuojan uudet tuotteet, tekijät ja kuluttajat -hankkeen tavoitteena oli tehdä suomalaisia nimisuoja tuotteita tunnetuksi etenkin nuorille kuluttajille sekä edistää uusien suomalaisten nimisuoja tuotteiden saamista nimisuoja järjestelmään. Hanketta toteuttivat Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti (hankkeen hallinto ja koordinointi), Turun yliopiston Brahea-keskus (osatoteuttaja) ja Maa- ja koritalousnaisten Keskus (osatoteuttaja).

Tavoitteisiin pääsemiseksi hankkeessa toteutettiin

- oppimateriaalikokonaisuus (opetusvideoita ja oppimateriaali oppilaille ja opettajille) nimisuoja ruoka-alan oppilaitoksille
- kyselytutkimus alkuperämerkkien tunnettuudesta Suomessa
- valmennus valtakunnalliselle nimisuoja-asiantuntijaverkostolle
- neuvontatilaisuuksia ja työpajoja hakijaryhmittymille.

Valmennuksia ja neuvontatyöpajoja tukemaan laadittiin selitysvideo ja erilaista koulutusmateriaalia. Kaikki aineistot ja materiaalit löytyvät aitojamakuja.fi-sivustolta www.aitojamakuja.fi/nimisuoja.

EU:n nimisuoja järjestelmään kuuluvia kuluttajamerkkejä tunnistaa edelleen noin kymmenesosa suomalaisista. Näistä merkeistä tunnettuus on kehittynyt parhaiten Aito perinteinen tuote-merkin (APT) osalta (12% vastaajista tunnistaa, vuonna 2018 luku oli 9 %). Toisaalta suojattu maantieteellinen merkintä (SMM) oli tunnetuin nuorten (15-24-vuotiaiden) joukossa, joista lähes neljännes (23 %) tunnisti merkin, kun kaikilla vastaajilla luku oli 7 %. Nimisuoja tuotteista spontaanisti ilman johdattelua kysyttäessä, suomalaisille kuluttajille tuli useimmin mieleen karjalanpiirakka (25%), Champagne (19%) ja Feta-juusto (14%). Näistä tuotteista sekä karjalanpiirakan että Champagnen spontaani tunnettuus on kasvanut vuoden 2018 tuloksiin verrattuna (vrt. karjalanpiirakka (19 % v. 2018) ja Champagne (13 % v. 2018)).

Yhteensä hanke on ollut koostamassa ja kommentoimassa 23:n tuotteen hakemuksia.

EU-tason käsittelyssä on "Suonenjoen mansikka" (SMM). Kansallisen hakemuskäsittelyn on läpäissyt "Savolainen talkkuna" (SMM). Kansalliseen hakemuskäsittelyyn on jätetty seuraavat tuotteet: Pohjalainen leipäjuusto (SMM), Kainuun juustoleipä (SMM) ja Yläsavolainen muurinpohjalettu (SMM). Hankkeen aikana rekisteröitiin EU-tasolla "Aito saunapalvikinkku/Äkta basturökt skinka" (SMM) -hakemus. Lisäksi ruotsalaisten marja-alan toimijoiden ja Arktiset aromit ry:n kanssa laadittiin "Nordiska blåbär/Pohjoismaainen mustikka" (SMM)-yhteishakemusluonnos, joka on suomenkäännöstä vaille. Hankkeessa selvitettiin myös natural mineral waters/luonnon mineraalivesistatuksen hakemuskriteerit, sillä ko. järjestelmän avulla voidaan edistää suomalaisen puhtaan veden brändäämistä.

Verrattaessa tilannetta naapurimaa Ruotsiin, aikavälillä 2020-2023 ruotsalaisia nimisuoja hakemuksia on EU-tasolla rekisteröity 4, julkaistu 4 ja haettu 6. Yhteensä ruotsalaisia tuotteita on rekisteröitynä 13 eli saman verran kuin Suomella nyt, mutta muissa hakemusvaiheissa EU-tasolla heillä on toiset 13 tuotetta. Suomella oli pitkään eniten nimisuoja tuotteita Pohjoismaissa, mutta nimisuoja yhdeksi strategiseksi brändäystyökalukseen valinnut Ruotsi olisi kirimässä vauhdilla ohi ilman #nimisuoja2025-hanketta.

2. TAVOITE, KOHDERYHMÄ JA TOTEUTTAJAT

Hankkeella oli kaksi päätavoitetta:

1. Tehdä suomalaisia nimisuojuustuotteita tunnetuksi etenkin nuorille kuluttajille.
2. Edistää uusien suomalaisten nimisuojuustuotteiden saamista nimisuojuusjärjestelmään.

Tavoitteet perustuivat mm. maa- ja metsätalousministeriön nimisuojuus koskevaan kehittämissuunnitelmaan vuosille 2018 – 2025 (liite 1). Kehittämissuunnitelmassa asetetaan mm. tavoite saada rekisteröityä 20 uutta maantieteellistä merkintää EU-tasolla vuoteen 2025 mennessä. Hankkeen akronyymillä #nimisuoja2025 haluttiin viestiä tästä tavoitteesta 20 uutta tuotetta vuoteen 25 mennessä.

Hankkeen kohderyhmiä olivat

- nuoret kuluttajat
- tuottajat ja elintarvikealan yritykset
- elintarvikealan asiantuntijat ja kehittäjät sekä alan viranomaiset Suomessa
- uudet hakijaryhmittymät
- jo olemassa olevien nimisuojuustuotteiden taustalla olevat hakijaryhmittymät, tuottajat ja yritykset.

Hanke toteutettiin aikavälillä 1.5.2020 – 31.12.2022. Hankkeelle haettiin ja saatiin jatkoaikaa v. 2022 loppuun johtuen koronan aiheuttamista esteistä, alkuperäinen päättymisajankohta oli 30.4.2022.

Hanketta toteuttivat Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti (hankkeen hallinto ja koordinointi), Turun yliopiston Brahea-keskus (osatoteuttaja) ja Maa- ja koritalousnaisten Keskus (osatoteuttaja).

Hankkeella oli seurantaryhmä ja se kokoontui yhteensä 5 kertaa + loppukokous pidettiin sähköpostikokouksena. Seurantaryhmän muodostivat seuraavat henkilöt:

Marika Säynevirta, (pj) Elintarviketeollisuusliitto, ETL

Heidi Siivonen, (vpj.) Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto, MTK

Mari Mattila, Päivittäistavarayhdistys, PTY

Anni-Mari Syväniemi, Ruokatieto Yhdistys ry

Piritta Sokura, Ruokavirasto

Maija Heinonen, Maa- ja metsätalousministeriö, MMM

Seurantaryhmän kokousmuistiot ovat arkistoituna Helsingin yliopiston Ruralia-instituutissa. Seurantaryhmän jäsenet olivat myös aktiivisia yhteistyötahoja hankkeen aikana, jopa konkreettiseen hakemustyöhön liittyen.

3. TOIMENPITEET, TOTEUTUS JA TULOKSET

Hanke koostui kahdesta työpakettilähtöisestä (TP), joista TP1 painottui nimisuoja tiedottamiseen nuorille mm. koostamalla ruoka-alan oppilaitoksille oppimateriaaleja nimisuoja. Lisäksi TP1:ssä toteutettiin valtakunnallinen kuluttajakysely alkuperämerkkien tunnettuudesta. TP2 edisti nimisuojan tunnettuutta ammattilaisten ja asiantuntijoiden keskuudessa ja aktivoi hakijaryhmittymiä uusien nimisuoja hakemusten tekemiseen.

3.1 TP1

TP1.1 Kohderyhmälähtöinen kuluttajätiedottaminen nimisuoja

Tavoitteena oli tuottaa opiskelijoille digitaalinen oppimateriaalikonaisuus, jota voidaan hyödyntää mm. ruoka- ja elintarvikealan oppilaitoksissa ja itseopiskelussa. Toimenpiteen kohderyhmäksi valittiin Z-sukupolven nuoret ja etenkin ruoka-alan opiskelijat. Z-sukupolvi on ensimmäinen joukko aitoja diginatiiveja. He käyttävät sosiaalista mediaa pääuutislähteenään. Tiedonhakutaitojensa ansiosta he vaikuttavat myös vanhempiensa kulutusvalintoihin.

Toteutus ja tulokset

Päävastuu toimenpiteen toteutuksesta oli Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksella (MKN). Hankkeessa tehtiin:

- **kolme (3) oppimateriaaleihin liittyvää opetusvideota nimisuoja (kuva 1.)**
Videoilla haastatellaan juustokauppias Laura Salosta, ruokayrittäjä Jyrki Sukulaa ja keittiöpäällikkö Ari Ruohoa. Haastateltavat ovat työssään eri tavalla tekemisissä nimisuojan kanssa. Juustoansa -liikkeessä Helsingin vanhassa kauppahallissa myydään monenlaisia juustoja, myös nimisuojaattuja ja kauppias saa keskustella asiasta päivittäin asiakkaiden kanssa. Jyrki Sukulalla on mahdollisuus vertailla Suomen ja Italian laatumerkintäjärjestelmiä, koska asuu Italiassa viinitarhansa vuoksi. Ari Ruohon sydäntä lähellä on taas lähiruoka ja hän on pitänyt Chef's table -tyylisiä nimisuojaillallisia ravintolassaan Katajanokalla.
Videoita jaettiin Aitoja makuja -sivuston ja Maa- ja kotitalousnaisten sivujen kautta sekä Aitoja makuja ja MKN:n somekanavissa.
Videomateriaali löytyy aitojamakuja.fi-sivustolta ”Miksi nimisuoja? Ruoka-alan huipputekijöiden vastauksia” <https://aitojamakuja.fi/nimisuoja/>:

Kuva 1. Opetusvideot nimisuoja.

- **Oppimateriaalipaketti** sisältäen erilaisia kirjallisia tehtäviä, joihin löytyy vastauksia mm. Aitoja makuja-sivustolta sekä Ruokaviraston sivuilta. Paketti on tarkoitettu varsinkin toiselle asteelle, esimerkiksi restonomi- ja kokkiopiskelijoille, mutta sitä

voidaan käyttää soveltuvin osin myös yläasteella kotitalousopetuksessa. Materiaalipaketti sisältää myös mallivastaukset opettajille. Materiaalipaketit löytyvät liitteestä 2 ja 3.

Nimisuojusta tehtiin myös lehdistötiedote, jossa mainittiin videoista. Tiedote sai laajaa näkyvyyttä (liite 4 näkyvyydet).

Lisäksi MKN Keskus viesti nimisuojusta ja laadituista oppimateriaaleista muutamalla artikkelilla Koti ja maaseutu -lehdessä. Jutuissa mainittiin myös hankkeesta ja oppimateriaalista.

MKN Keskuksen viestijä laati erilaisia juttuaihioita nimisuojusta, joita räätälöitiin erilaisille kohderyhmille sopiviksi ja tarjottiin eri aikakausi- ja sanomalehtiin (Kotiliesi, Yhteishyvä, Pirkka, Maaseudun tulevaisuus yms.). Näihin aihioihin ei kuitenkaan tartuttu kovin tuloksekkaasti.

TP 1.2 Kuluttajakysely raportteineen

Päävastuu toimenpiteen toteutuksesta oli Helsingin yliopiston Ruralia-instituutilla.

Vuoden 2022 keväällä toteutettiin ostopalveluna Taloustutkimus Oy:n kanssa vastaavanlainen kuluttajakysely kuin Promo-hankkeessa vuonna 2018. Tutkimusaineisto kerättiin 7.4.-3.5.2022 ja kohderyhmänä oli 15-79 –vuotiaat suomalaiset Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää elintarvikkeiden nimisuoja järjestelmän ja suojaustapojen tunnettuutta (alkuperänimitys (SAN), maantieteellinen merkintä (SMM) ja aito perinteinen tuote (APT)) sekä nimisuojaattujen elintarvikkeiden tunnettuutta suomalaisten keskuudessa.

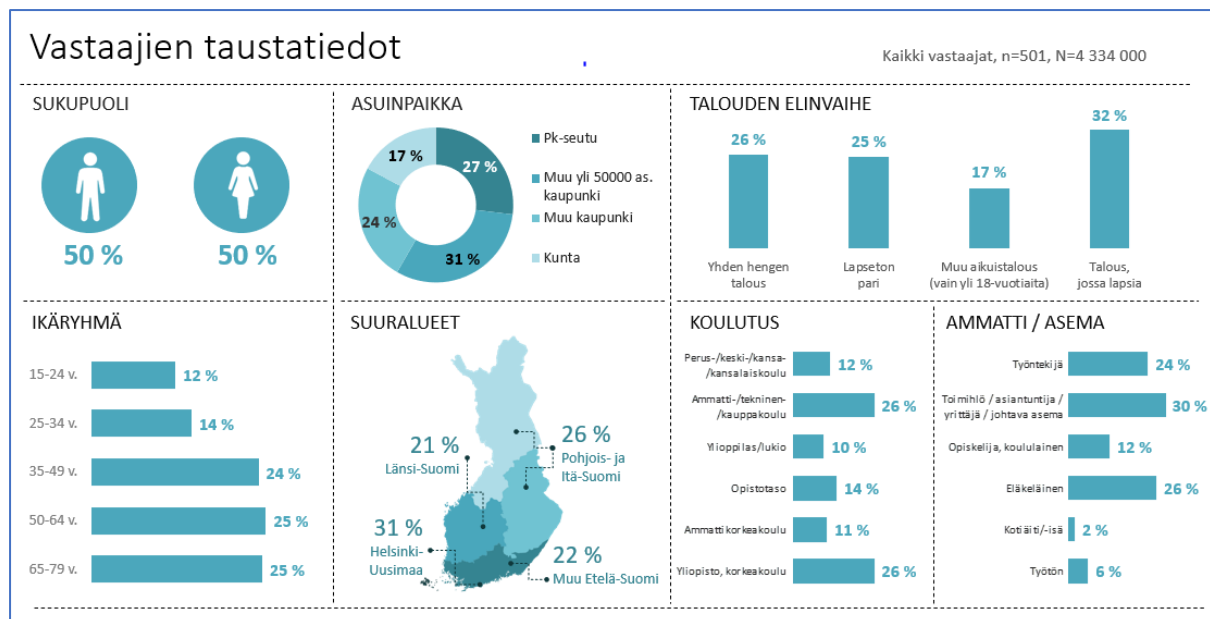
Kysely toteutettiin ensimmäisen kerran vuonna 2018, tällöin vastaajia oli n=1004. Tutkimus toteutettiin vuonna 2022 vastaavalla tavalla Taloustutkimuksen Omnibus-tutkimuksen osana. Haastattelut tapahtuivat henkilökohtaisina haastatteluina, pääosin vastaajien kotona, koska haluttiin estää vastaajalta mahdollisuus etsiä oikeita vastauksia esimerkiksi googlaamalla. Siten tuloksia tunnettuudesta voidaan pitää varsin luotettavina esimerkiksi online-tutkimuksiin verrattuna.

Vuonna 2022 oli kyselyn käytännön toteutuksessa otettava huomioon korona-ohjeistukset ja niiden vaikutus kustannuksiin. Siten hankkeen resursseilla oli mahdollista toteuttaa 501 vastaajan kierros eli puolet edellisen kyselyn vastaajien määrästä. Aineisto oli kuitenkin mahdollista painottaa vastaamaan kohderyhmää sukupuolen, iän ja alueen mukaan Suomen väestön tasolla kuten edellisessäkin kyselytutkimuksessa.

Kyselyn tuloksista

Kyselytutkimuksen raportti on kokonaisuudessaan liitteenä 5. Kyselyn raaka-data excel-muodossa on arkistoituna Helsingin yliopiston Ruralia-instituutissa.

Seuraavassa poimintoja kyselyn tuloksista. Koska hankkeen tiedottamisen kannalta yksi tärkeä kohderyhmä oli nuoret ja nuoret aikuiset, on mielenkiintoista poimia tuloksia erilliseen tarkasteluun etenkin heidän osaltaan. Ko. ikäryhmän osuus vastaajista oli 14% (kuva 2).

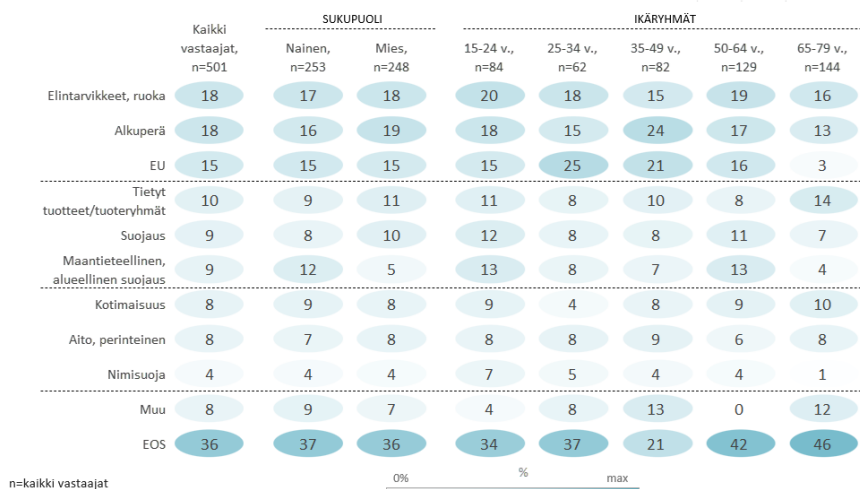

Kuva 2. Kooste vastaajien taustatiedoista. Kuluttajakysely nimisuoja 2022, Taloustutkimus Oy.

Vastaajat saivat spontaanisti, ilman johdattelua luetella sanoja tai käsitteitä, joita he liittivät nimisuojaamerkkeihin. Ts. heille ei etukäteen selitetty merkkien sisältöä. Noin joka viides vastaaja liitti esitetyt pakkausmerkit elintarvikkeisiin/ruokaan (18 %) ja alkuperään (18 %), 15 % liitti merkit Euroopan unioniin ja joka kymmenes vastaaja johonkin tiettyyn tuoteryhmään/tuotteisiin. Suojaukseen yleisesti merkit liitti noin joka kymmenes (9%) ja tarkemmin maantieteelliseen, alueelliseen suojaukseen 9%, aitouteen/perinteisyyteen 8% ja nimisuojaan 4% (kuva 3).

On merkillepantavaa, että edellisessä kyselyssä vuodelta 2018 kukaan vastaajista ei osannut liittää merkkejä käsitteeseen ”nimisuoja”. Sitä vastoin vuoden 2022 kyselyssä kaikista vastaajista merkit osasi liittää nimisuojaan 4% (kuva 3). Nuorilla 15-24 vuotiailla vastaava luku oli 7%, ero ei ole kuitenkaan tilastollisesti merkitsevä. Myös asuinpaikoista pääkaupunkiseutu (9 %) ja suuralueista Helsinki-Uusimaa (8%) saivat muuta maata suuremmat prosenttilukemat, mutta ero ei ole näissäkään tilastollisesti merkitsevä.

Mihin seuraavat elintarvikepakkauksissa näkyvät merkit mielestäsi liittyvät?

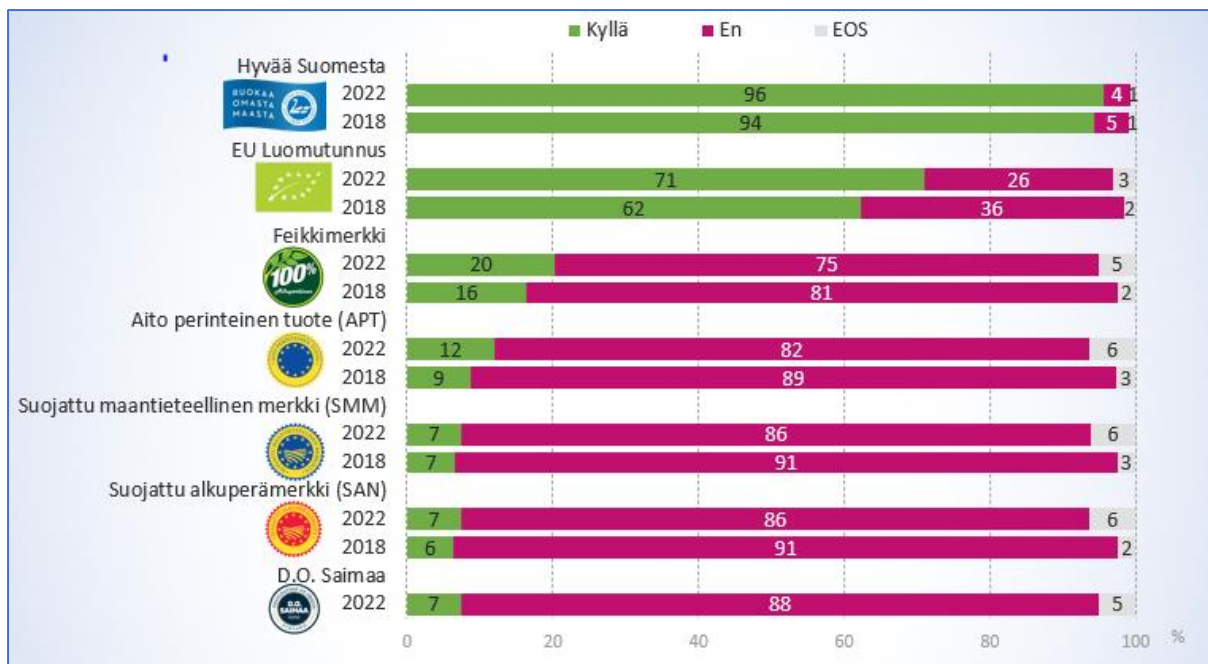
Kuva 3. Käsitteet, joihin kuluttajien mielestä nimisuojaamerkit liittyvät. Kuluttajakysely nimisuojaasta 2022, Taloustutkimus Oy.

Reilu kolmannes (36 %) vastaajista ei osannut sanoa, mihin nämä elintarvikepakkauksissa näkyvät merkit heidän mielestään liittyvät. Näiden vastaajien osuus oli kuitenkin vähentynyt, sillä vuonna 2018 vastanneista 43 % ei osannut liittää näihin merkkeihin mitään merkityksiä.

Nimisuojaamerkkien tunnettuus

Valtaosa 15–79-vuotiaista suomalaisista muistaa nähneensä Hyvää Suomesta- ja EU-luomutunnus –merkin. Näistä kahdesta merkistä etenkin EU-luomutunnusmerkin tunnettuus on kasvanut vuoden 2018 tuloksiin verrattuna (kuva 4).

Sen sijaan EU:n nimisuojaajärjestelmään kuuluvia merkkejä tunnistaa edelleen noin kymmenesosa suomalaisista. Näistä merkeistä tunnettuus on kehittynyt sinällään parhaiten Aito perinteinen tuote-merkin (APT) osalta (kasvua +3%-yksikköä, ollen nyt 12%). Luku jää kuitenkin juuri ja juuri virhemarginaalin piiriin, joten tulos ei ole tilastollisesti merkitsevä (virhemarginaali +/-3,2% vertailtaessa vuoden 2022 n=500 ja vuoden 2018 n=1000 aineistoja). Voidaan siis sanoa, että tulos on pysynyt vähintään samalla tasolla kuin vuonna 2018.

Kuva 4. Spontaanit vastaukset kysymykseen alkuperämerkkien tunnettuudesta ja onko vastaaja nähnyt ko. merkkejä pakkausmerkinnöissä. Kuluttajakysely nimisuojusta 2022, Taloustutkimus Oy.

Aito perinteinen tuote (APT)

Miehet muistivat merkin naisia useammin, miehistä 16% on nähnyt merkin. Ikäryhmistä merkki on tutuin yli 65-vuotiaille, joista lähes viidennes tunnisti merkin, 15-34-vuotiaista 16-17% tunnisti merkin. Suuralueista merkki tunnistettiin parhaiten Pohjois- ja Itä-Suomen suuralueella.

Suojattu maantieteellinen merkintä (SMM)

Merkki oli tunnetuin nuorten (15-24-vuotiaiden) joukossa, joista lähes neljännes (23 %) tunnisti merkin, kun kaikilla vastaajilla luku oli 7 %. Suuralueen osalta merkin tunnistivat parhaiten Helsinki-Uusimaa ja Pohjois- ja Itä-Suomen suuralueilla asuvat.

Suojattu alkuperänimitys (SAN)

EU:n alkuperämerkeistä SAN-merkin tunnettuuden osalta taustaryhmissä oli vähiten eroja. Voidaan kuitenkin todeta, että miehet ja Helsinki-Uusimaa suuralueella asuvat tunnistivat SAN-merkin parhaiten. Nuorten 15-24 vuotiaiden osalta SAN-merkki tunnistettiin heikoiten muihin nimisuojamerkkeihin verrattaessa.

Feikkimerkki

Kyselyyn oli vertailutarkoituksessa ujutettu ns. feikkimerkki. Miehet muistivat nähneensä merkin naisia useammin ja etenkin 15–24-vuotiaiden joukossa oli merkin nähneitä (27 %). Lisäksi näyttäisi siltä, että mitä alhaisempi koulutustaso vastaajalla on, sitä useammin merkki tunnistetaan. Edellisessä vuoden 2018 kyselytutkimuksessa tehtiin lisäselvityksenä ns. mediasegmentointi, jonka perusteella tiedettiin mitä medioita vastaajat seuraavat. Sen

perusteella feikkimerkin tunnistaneissa korostui ns. someseurailijoiden ryhmä. Tällä kertaa vastaavaa segmentointia ei tehty.

Nimisuojuuttujen elintarvikkeiden spontaani tunnettuus

Nimisuojuustuista tuotteista spontaanisti ilman johdattelua kysyttäessä, suomalaisille tuli useimmin mieleen karjalanpiirakka (25%), Champagne (19%) ja Feta-juusto (14%). Näistä tuotteista sekä karjalanpiirakan että Champagnen spontaani tunnettuus oli kasvanut vuoden 2018 tuloksiin verrattuna (vrt. karjalanpiirakka (19 % v. 2018) ja Champagne (13 % v. 2018)).

Suomalaisista elintarvikkeista eniten mainintoja nimisuojuutuksiksi elintarvikkeiksi saivat karjalanpiirakan lisäksi kalakukko (8%) ja mämmi (7 %). Lisäksi mainittiin mm. ruisleipä (5%) ja Lapin puikula (4 %). Ulkomaisista tuotteista mainintoja saivat Champagnen ja Feta-juuston lisäksi eniten Prosciutto di Parma (3 %), Cognac (3 %) ja Edam-juusto (3 %).

Maininnoissa oli paljon hajontaa, sillä muu-vastauksia kertyi peräti 26 % ja reilu kolmannes ei osannut spontaanisti nimetä mitään nimisuojuuttuja elintarvikkeita. Vuoden 2018 tapaan monet sekoittavat nimisuojuutat elintarvikkeet edelleen tunnettuihin brändeihin ja/tai perinteisiin suomalaisiin ruokiin, kuten esim. ruisleipä ja mämmi.

Vaikka nimisuoja- käsite ei edelleenkään ole kaikille selvä, on se kuitenkin aiempaa hieman tutumpi. Vuonna 2018 vastaajista 41 % ei osannut nimetä yhtään nimisuojuuttua tuotetta, joten näiden osuus on pienentynyt aiemmasta tutkimuskerrasta 6 %-yksikköä.

3.2 TP 2. VIESTINTÄ B to B - TAVOITTEENA UUSIA NIMISUOJATUOTTEITA NIMISUOJAJÄRJESTELMÄÄN

Tällä toimenpiteellä edistettiin nimisuojan tunnettuutta ammattilaisten ja asiantuntijoiden keskuudessa ja aktivoitiin uusien nimisuojahakemusten tekemiseen hakijaryhmittymiä. Toimenpide käsitti ruokaketjun kehittämishankkeen aihepiirin "Uusien nimisuojuuttujen tuotteiden saaminen Suomeen". Työpakettin toimenpiteiden tavoitteena oli lisätä myönteistä tietoisuutta järjestelmästä ja suojauksen eduista tuottajille ja elintarvikeyrittäjille suunnatuissa tilaisuuksissa. Näissä tilaisuuksissa neuvottiin konkreettisesti, miten hakijaryhmittymä kannattaa koota ja mitä asioita hakemuksen laatimisessa pitää huomioida.

Toimenpiteet tavoitteeseen pääsemiseksi

Toimenpiteen toteutuksesta olivat mukana kaikki hankkeen toimijat päävastuun ollessa Helsingin yliopiston Ruralia-instituutilla.

TP 2.1 Valtakunnallisen asiantuntijaverkosto ja sen sparraus

Toteutus ja tulokset

Jotta nimisuojuukseen liittyvään tiedottamiseen ja kannustamiseen saadaan kattavampi valtakunnallinen ja ruohonjuuritasollakin toimiva asiantuntijaverkosto, hankkeessa koulutettiin asiantuntijoita (Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijat ja muut alueelliset kehittäjät) nimisuojujärjestelmän käyttöönoton laajentamiseksi ja nimisuojahakemusten tekemiseen. Kohdennettu valmennus toteutettiin talvella 2021, minkä jälkeen aktiivisille toimija- ja hakijaryhmille annettiin sparrausapua koko hankkeen ajan.

Maa- ja kotitalousnaisille suunnattu valmennus

Maa- ja kotitalousnaisille suunnattu valmennus koostui valmennusjaksoa edeltävästä etätehtävästä ja kolmesta lähijaksosta, joiden toteutus oli Teams etäyhteydellä 19.1.2021, 16.2.2021 ja 17.3.2021. Koulutukseen ilmoittautui ennakkoon 8 alueellista maa- ja kotitalousnaisten toimijaa ympäri Suomen sekä hankkeen toimijat (yht. 12). Aluetoimijoilla oli omat ns. nimikkohakemukset (yht. 8 kpl), joita he veivät koulutuksessa konkreettisesti eteenpäin. Tavoitteena oli myös, että valmennuksen lopussa heillä oli koottuna potentiaalinen hakijaryhmä tuotteelle.

Loppuvaiheessa eteenpäin vietäviksi tuotteiksi valikoitui

- Leipäjuusto (Pohjalainen leipäjuusto ja Kainuun juustoleipä)
- Lopen peruna
- Lemin särä
- Lörtsy
- Yläsavolainen muurinpohjalettu.

Näistä kansalliseen hakemuskäsittelyyn on jätetty seuraavat tuotteet: Pohjalainen leipäjuusto (SMM), Kainuun juustoleipä (SMM) ja Yläsavolainen muurinpohjalettu (SMM). Lisäksi Lopen perunan ja Lörtsyn osalta on hakijaryhmittymätyö aloitettu hankkeen aikana ja alustava hakemusluonnos on valmiina. Myös Puruveden muikun mäti on alustavasti aloitellut.

Yhden aluetoimijan eritystehtävänä oli selvittää natural mineral waters/luonnon mineraalivesistatuksen hakemuskriteerit. Kriteerit ja ko. järjestelmää koskeva raportti on liitteenä 6. Tällä tehtävällä ennakoitiin sitä, että ko. vedet ovat todennäköisesti palaamassa takaisin nimisuojaajajärjestelmän piiriin.

Edellisten lisäksi selvitettiin Vatraska/sultsina/keitinpiiras-tuotteiden hakemuskriteerejä, mutta ko. tuotteiden taakse ei hankkeen aikana koottu hakijaryhmittymää.

TP2.2 Nimisuojanuuvonta, -tilaisuudet tuottajille ja elintarvikeyrityksille

Tässä toimenpiteessä oli tavoitteena toteuttaa yhteistyössä hanke- ja muiden alan/alueen toimijoiden kanssa eri puolella Suomea neuvontatilaisuuksia, joissa kannustetaan ja ohjeistetaan hakijaryhmittymiä hakemaan nimisuojausta erilaisille tuotteille. Lisäksi tavoitteena oli antaa toimijoille konkreettista apua hakemusten tekemisessä.

Neuvonnan ja viestinnän tueksi tavoitteena oli tuottaa piirros-/animaatiovideo, jossa avataan yrittäjille hakuprosessin eteneminen sekä suomeksi että ruotsiksi. Muutoin B to B tiedottamisessa hyödynnettävissä oli jo olemassa oleva kuluttajamateriaali aitojamakuja.fi-sivustolla.

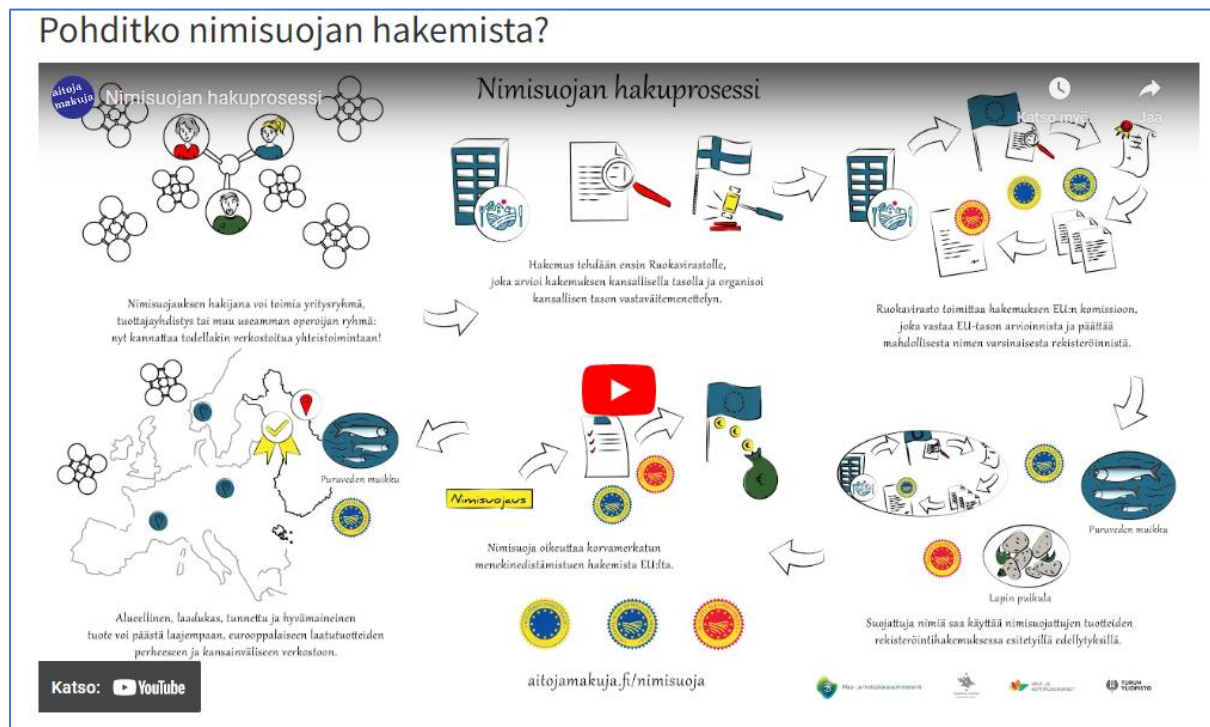
Tähän työpakettiin kuului myös teematapaamisen/loppuseminaarin järjestäminen yhteistyössä muiden tahojen kanssa (esim. ruokamatkailu, toimialakohtainen), mikä mahdollistaa nimisuojaan liittyvän tiedonvaihdon ja verkostoitumisen.

Toteutus ja tulokset

Toimenpiteen toteutuksessa olivat mukana kaikki hankkeen toimijat päävastuun ollessa Helsingin yliopiston Ruralia-instituutilla.

Hankkeessa järjestetyt tilaisuudet ja hankkeen näkyvyydet eri medioissa on koottu liitteisiin 4 ja 7. Hanke organisoii infotilaisuuksia nimisuojaista sekä työpajoja nimisuojaan hakemisesta kiinnostuneille tahoille yhteensä 45 kappaletta, joihin osallistui yhteensä 1475 henkilöä (liite 7). Tämän lisäksi hanke järjesti yhteistyössä Marttaliiton Pakkausmerkintä-hankkeen kanssa nimisuojaan liittyvän Marttaliven, jota kuunteli yhteensä 16700 henkilöä. Hanke oli myös mukana kertomassa ruoan alkuperästä TV1:n Puoli seitsemän -ohjelman erikoislähetyksessä ”Kekäläinen kiertueella-satokauden sankarit” <https://yle.fi/aihe/a/20-10003379>. Suomalaisen ruoan satokautta, ruoan alkuperää ja ruokatuotantoa koskeva ohjelmakokonaisuus keräsi yhteensä 2 645 579 katselukertaa (liite 4).

Työpajoja varten koostetut piirrosvideot ja viestintämateriaaliksi tehdyt loppukuvat valmistuivat huhtikuussa 2021 (kuva 5.). Kaikki materiaalit ovat jaossa aitojamakuja.fi/nimisuoja -nettisivulla <https://aitoamakuja.fi/nimisuoja/>.

Kuva 5. Hankkeessa tuotettu selitysvideo nimisuojaan hakemiselle sekä suomeksi että ruotsiksi. aitoamakuja.fi.

Hankkeessa tuotettiin myös alustava havainnemateriaali suomeksi ja ruotsiksi yrityksille ja ravintoloille, kuinka käyttää nimisuojaamerkkejä pakkauksissa ja menuissa ja lisätä siten nimisuoja tuotteiden näkyvyyttä kuluttajille (esimerkkejä kuvissa 6 ja 7.). Ko. materiaaleja ei ole vielä julkaistu aitoamakuja.fi-sivuilla, sillä valvontaviranomaisen hyväksyntä puuttuu vielä.

Merkkejä voi hyödyntää tuotepakkauksissa

Ainesosat: Savustettu Puruveden muikku (SMM) (98%), rypsiöljy, suola

SMM = Suojattu maantieteellinen merkintä

Nimisuojan saanut tuote tulee merkitä selkeästi. Tuotteen kirjoitusasu tulee olla sen perusmuodossa ja ainesosana käytetyn nimisuojan tuotteen perässä tulee olla ilmoitettu prosenttiosuus.

Elintarvike ei saa sisältää mitään muuta verrattavissa olevaa ainesosaa, eli toisin sanoen ainesosaa, jolla SAN- tai SMM-nimisuojan saanut ainesosa voitaisiin korvata kokonaan tai osittain. Esimerkiksi, jos kyseessä on Puruveden muikusta (SMM) tehty savumuikkusäilyke, tuotteessa ei saa olla muuta muikkua, koska ko. kala olisi nimisuojaattuun Puruveden muikkuun rinnastettavissa oleva tuote.

HELSINGIN YLIOPISTO RURALIA-INSTITUUTTI | TURUN YLIOPISTO | MAA- JA KOTITALOUSNAISET | Maa- ja metsätalousministeriö

Kuva 6. Merkintä, kun nimisuojaatuote on ainesosana.

 PORONKÄRISTYS Lapin Poron liha (SAN), perunasosetta, puolukoita ja suolakurkkua	 PORONKÄRISTYS Lapin Poron lihaa (SAN), perunasosetta, puolukoita ja suolakurkkua	 PORONKÄRISTYS Lapin Poron liha (SAN), perunasosetta, puolukoita ja suolakurkkua
Annosta ei saa markkinoida nimisuojalogolla	Nimisuojan tuotteen tulee olla ilmoitettuna perusmuodossa	Oikein merkitty nimisuojaatuote

HELSINGIN YLIOPISTO RURALIA-INSTITUUTTI | TURUN YLIOPISTO | MAA- JA KOTITALOUSNAISET | Maa- ja metsätalousministeriö

Kuva 7. Nimisuojaatuotteen merkintä ravintolamenussa.

Työpajat pidettiin pääsääntöisesti teams-etäyhteydellä koronan vuoksi. Toisaalta tästä oli ajansäästöllistä etua sekä osallistujien oli helpompi ja joustavampi osallistua. Työpajojen ja tiedottamisen myötä nimisuojahakemusten ja aloitteiden tilanne Suomessa on seuraava:

EU -tasolla käsittelyssä on

-Suonenjoen mansikka (SMM).

Kansallisella tasolla

- Savolainen talkkuna (SMM)
- Savolainen mustikkakukko (SMM)
- Pohjalainen leipäjuusto (SMM)
- Kainuun juustoleipä (SMM)
- Yläsavolainen muurinpohjalettu (SMM)
- Pakuritee/Tikkatee (SMM)

Lisäksi hakemusprosessia käyty läpi

- Puruveden muikun mäti (SMM), hakemusluonnos olemassa
- Lörtsy (SMM)
- Suomalainen marja-/hedelmäviini (SMM)
- Sundom böckling
- Lopen peruna hakemusluonnos olemassa
- Åländsk äppel (SMM) hakemusluonnos olemassa
- Åländsk potatis
- Åländskt svartbröd
- Åländsk honung (SAN tai SMM) hakemusluonnos olemassa
- Åländskt hemvete
- Åländskt lamm
- Åländsk får
- Saaristolaisleipä
- Vatruska ja Sultsina

Lisäksi hanke käynnisti Arkstiset aromit ry:n ja ruotsalaisten marja-alan toimijoiden kanssa multi country-yhteistyön ”Nordiska blåbär/Pohjoismainen mustikka” - hakemuksen osalta. Suomalaisten aiempi työ oli pohjana hakemusluonnokselle, joka on nyt valmis ruotsinkielisenä. Luonnonmarjojen keruuseen liittyvät ihmiskauppaepäilyt ovat hidastaneet prosessia, eikä tässä vaiheessa haluta minkäänlaista mainehaittaa hakemukselle. Ruotsalaisten kanssa on kuitenkin sovittu, että aloite hankkeen etenemisen suhteen on suomalaisilla.

Yhteensä hanke on ollut siten koostamassa ja kommentoimassa 23:n tuotteen hakemuksia.

Hanke järjesti päätösseminaarin Helsingissä 8.12.2022 ”Nimisuoja antaa lisäarvoa #nimisuoja2025”. Avauspuheenvuoron piti MEP Elsi Katainen (etäyhteys), pääpuhujana paikan päällä oli Katarina Barathova (EU Commission, Agricultural and Rural Development). Katarina Barathova on Suomen maavastaava ja käsittelee Suomen nimisuojarahakemuksia Brysselissä. Seminaariin haluttiin myös yrityspuheenvuoroja, joita pitivät Thomas Berglund

Ruotsista (toimitusjohtaja/Almnäs Bruk, Wrångebäckssost (SAN)-juuston tuottaja), Tomi Helin (materiaalipäällikkö/Valio Oy) ja David Cohen (toimitusjohtaja /Ainoa Winery Oy). Lisäksi puheenvuoron piti Herman Haapman (Nauvon Viinitieteellinen puutarha) aiheesta pitäisikö Suomen liittyä EU:n viinintuottajamaiden rekisteriin? Seminaarin avaus- ja päätössanat piti hankkeen seurantaryhmän puheenjohtaja Marika Säynevirta/ETL, kommenttipuheenvuorot pitivät Maija Heinonen/MMM ja Piritta Sokura/Ruokavirasto. Seminaariaineisto on arkistoituna Helsingin yliopiston Ruralia-instituutissa. Seminaariin osallistui lähi- ja etäyhteydellä yhteensä 40 henkilöä.

4. JOHTOPÄÄTÖKSET JA EHDOTUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI

Yhteensä hanke oli koostamassa ja kommentoimassa 23:n eri tuotteen hakemusta, joista osa saatiin EU-tason viranomaiskäsittelyyn asti vietyä. Siten hankkeen tavoite olla työstämässä 20 hakemusaihiota eteenpäin kohti rekisteröintiä toteutui. Paljon työstämistä kuitenkin riittää. Verrattaessa tilannetta naapurimaa Ruotsiin, aikavälillä 2020-2023 ruotsalaisia nimisuojarahakemuksia on EU-tasolla rekisteröity 4, julkaistu 4 ja haettu 6. Yhteensä ruotsalaisia tuotteita on rekisteröitynä 13 eli saman verran kuin Suomella nyt, mutta muissa hakemuskvaiheissa EU-tasolla heillä on toiset 13 tuotetta. Suomella oli pitkään eniten nimisuojuuttuja tuotteita Pohjoismaissa, mutta nimisuojuun yhdeksi strategiseksi brändäystökalukseen valinnut Ruotsi on kirimässä vauhdilla ohi.

Hankkeessa toteutettiin 45 erilaista tilaisuutta (tavoite 35). Yhteistyö eri toimijoiden ja sosiaalisen median kanssa oli tuloksekasta, sillä esimerkiksi Marttaliiton kanssa yhdessä toteutettua nimisuoju-aiheista Marttaliveä seurasi 16700 henkilöä. Hankkeen järjestämiin työpajoihin osallistui 475 henkilöä (tavoite satoja henkilöitä) eli keskimäärin 10 henkilöä/työpaja. Teams-etäyhteys osoittautui erittäin hyvin toimivaksi ja joustavaksi yhteydenpitotavaksi työpajoissa ja teknisiä ongelmia ei juurikaan ollut. Koulutus- ja sparraustilaisuuksien osalta tavoitteeksi asetettiin saada yritykset vahvasti sitoutumaan hakemustyöhön aivan alusta asti. Siitä oli selvästi hyötyä hakemustyön loppuvaiheissa, sillä esimerkiksi tuotteiden valmistusta koskevien osioiden työstäminen hakemuksessa sujuvoitui. Nimisuojuassahan keskeistä on, että yritykset itse kuvaavat tuotteen ja sen valmistuksen, sitä ei EU-lainsäädäntö määrää.

Nimisuojujärjestelmän tunnetuksi tekemisessä riittää vielä tehtävää. Toisaalta järjestelmän punainen lanka ja idea on omaksuttavissa ja esimerkiksi ruoka-alan oppilaitoksissa voisi jatkossa aktiivisesti integroida nimisuojujateemaa opetukseen hankkeen oppimateriaalien avulla. Nimisuojuun liittyviä projektityöaiheita on lisäksi annettu yliopistotason projektityökursseille sekä ammattikorkeatason elintarvikevalvontakursseille. Siten nimisuojujätietoutta on saatu jaettua esimerkiksi neuvonta- ja valvontasektoreille valmistuville nuorille.

Jatkotoimenpiteiden osalta tärkeää on panostaa edelleen merkkeihin liittyviin viestinnällisiin toimenpiteisiin. Merkit sinällään ovat hyvin erottuvia, kunhan ensin osaa ne tunnistaa ja tietää mitä ne viestivät. Hakijaryhmittymät kaipaavat edelleen sparrausapua hakemusten työstämisessä ja etenkin siinä, kuinka osoittaa kytkös maantieteelliseen alueeseen. Varsinaisen tuotekuvausten osalta taas on ensiarvoisen tärkeää, että yritykset ovat itse alusta asti kuvausta tekemässä.

5. HANKKEEN SEURANTARYHMÄN LAUSUNTO HANKKEESTA

Hanketta pidettiin erinomaisen onnistuneena sikäli, että määrälliset tavoitteet saavutettu ja talousarviossa pysytty. Hankkeessa tuotetuista materiaaleista kiitettiin ja niitä pidettiin onnistuneena. Nimisuoja-asialle toivottiin jatkoa sillä perusteella, että nimisuoja-asia on ruokasektorilla mennyt hienosti eteenpäin.

KEHITTÄMISSUUNNITELMA VUOSILLE 2018-2025 NIMISUOJAJÄRJESTELMÄN KÄYTTÖÖNOTON LAAJENTAMISEKSI SUOMESSA

Kehittämissuunnitelman tavoitteena on aktivoida suomalaisia tuottajia, elintarvikeyrityksiä ja muita toimijoita nimisuojarahakemusten laatimiseen. Näin myös meillä voitaisiin hyödyntää sekä itse järjestelmää, että EU:n sen kehittämiseen kohdistamia toimenpiteitä. Tavoitteena on saada 20 uutta maantieteellistä merkintää rekisteröityä EU-tasolla vuoteen 2025 mennessä.

Tämä asiakirja sisältää järjestelmän kuvauksen sekä kehittämissuunnitelman tarvittavine toimenpiteineen.

1. NIMISUOJAJÄRJESTELMÄN KUVAUS

1.1. EU:n laatujärjestelmät

Nimisuoja on Suomessa vakiintunut nimitys, jolla tarkoitetaan maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden suojattuja alkuperänimityksiä (SAN) ja maantieteellisiä merkintöjä (SMM) sekä aitoja perinteisiä tuotteita (APT) koskevia EU-tason laatujärjestelmiä.

Käytössä on seuraavat järjestelmät:

- Alkuperänimitys (SAN) on vaativin, sillä siinä tuotteen laatu tai ominaisuudet johtuvat olennaisesti tai yksinomaan sen maantieteellisestä alueesta. Myös kaikkien tuotantovaiheiden on tapahduttava kyseisellä alueella. Esimerkiksi ”Prosciutto di Parma”, viineistä ”Champagne” ja suomalaisista nimityksistä ”Lapin Puikula” ovat suojattuja alkuperänimityksiä.
- Suojatussa maantieteellisessä merkinnässä (SMM) tuotteen tietty laatu, maine tai muu ominaispiirre johtuu pääosin sen maantieteellisestä ympäristöstä. Tuotantovaiheista ainakin yhden on tapahduttava kyseisellä alueella, mutta esimerkiksi raaka-aine voi olla peräisin muualta. Esimerkkeinä voidaan mainita ”Bayerischer Bier”, ”Puruveden muikku” ja alkoholituotteista ”Cognac”.

Kun puhutaan maantieteellisistä merkinnöistä, tarkoitetaan yllämainittuja järjestelmiä. Maantieteellinen merkintä on tavaramerkin tavoin immateriaalioikeus, jolla suojataan sellaisen tuotteen nimi jonka ominaisuudet tai maine johtuvat sen maantieteellisestä alkuperästä. Erona tavaramerkkiin on, että suojasta hyötyvät kaikki kyseisen alueen tuottajat jotka noudattavat tuote-eritelmaa eli komissioon lähetettyä tuotekuvausta tuotteen ominaisuuksista, valmistustavasta ja raaka-aineista.

- Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden nimet voidaan rekisteröidä myös aitoina, perinteisinä tuotteina (APT). Se eroaa edellä mainituista järjestelmistä siinä, että myös muut kuin alueen tuottajat voivat myydä kyseisellä nimellä, kunhan ne noudattavat tuotteen reseptiä. Esimerkiksi ”Karjalanpiirakka” voidaan tuottaa myös Suomen ulkopuolella, kunhan se tuotetaan reseptin mukaisesti.

1.2 Lainsäädäntö

Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden nimisuojajärjestelmä on ollut Euroopan yhteisön laajuisena voimassa vuodesta 1992. Nimisuojaan liittyvää lainsäädäntöä on annettu lisäksi rypäleviinien, väkevien alkoholijuomien sekä maustettujen viinituotteiden osalta. Tällä hetkellä voimassa olevat EU-tason perusasetukset ovat:

- Asetus (EU) No 1151/2012 maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatujärjestelmistä
- Asetus (EU) No 1308/2013 maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä (rypäleviini)
- Asetus (EY) N:o 110/2008 tislattujen alkoholijuomien määritelmistä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojaamisesta (voimassa toukokuuhun 2021 asti) sekä sen korvaava uusi asetus (EU) 2019/787
- Asetus (EU) No 251/2014 maustettujen viinituotteiden määritelmästä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojasta

Tarkempia määräyksiä näistä asetuksista on annettu komission toimeenpanoasetuksilla.

Kansallisella tasolla nimisuojusta on säädetty elintarvikelain (23/2006) muuttamisesta annetussa laissa (1397/2019). Tarkemmat määräykset nimisuojuotteiden rekisteröimisestä ja rekisteröidyn nimisuojuotteen valmistamisen ilmoittamisesta on säädetty maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa No 123/2020. Lisäksi nimisuojuotyöryhmän tehtävistä ja kokoonpanosta on säädetty MMM:n asettamispäätöksellä (MMM04800/2017). Työryhmän tehtävänä on käsitellä järjestelmän toimeenpanossa esille tulleita ongelmia ja tehdä sitä koskevia kehittämissuhteita.

1.3 Suojauksen vahvuus

Maantieteellisen merkinnän suojaus on vahva, sillä se kieltää myös miellelyhtymät, eli tuotetta ei voi markkinoida, vaikka Feta-juuston makuisena tai tyyppisenä, jos se ei ole Kreikassa vaatimusten mukaisesti tuotettu Feta-juusto. Suojauksen vahvuudesta meillä on jo Suomessa kokemuksia: Suomalainen Feta joutui vaihtamaan nimensä Salaattijuustoksi. Ålvados ja Verladós joutuivat muuttamaan nimensä ranskalaisten tuottajien valitettua nimien muistuttavan liikaa suojattua Calvadosta.

Myös suhteessa tavaramerkkiin maantieteellisen merkinnän suojaus on voimakkaampi. Asetuksen (EU) No 1151/2012 artiklan 14 mukaisesti tavaramerkkihakemus on hylättävä, jos se on tehty myöhemmin kuin maantieteellistä merkintää koskeva hakemus on toimitettu komissioon. Mikäli tavaramerkkihakemus on tehty tai se on rekisteröity ennen maantieteellisen merkinnän hakemuksen jättämistä komissiolle, tavaramerkin käyttöä voidaan jatkaa samanaikaisesti suojatun maantieteellisen merkinnän kanssa. Itse asiassa ainut tapaus, jonka mukaisesti maantieteellistä merkintää ei saa rekisteröidä, vaikka nimitys on rekisteröity tavaramerkkinä, on määritelty artiklassa 6. *”Rekisteröitäväksi ehdotettua alkuperänimitystä tai maantieteellistä merkintää ei saa rekisteröidä, jos rekisteröitäväksi ehdotetun alkuperänimityksen tai maantieteellisen merkinnän rekisteröinti saattaisi tavaramerkin maineen ja kuuluisuuden sekä sen käytössä oloajan perusteella johtaa kuluttajaa harhaan tuotteen tunnistamisessa.”*

Lisäksi on huomattava, että maantieteellisen merkinnän suojaus on voimassa automaattisesti koko EU:n alueella ja EU:n ja kolmansien maiden välisten sopimusten kautta myös kyseisissä maissa.

1.4 Suojauksen merkitys

EU:n nimisuojajärjestelmän tavoitteena on suojata tuotteita vakiintuneen nimen väärinkäytöltä ja huokeammilta väärennöksiltä, mutta myös lisätä tuotteiden tunnettuutta sekä helpottaa niiden markkinointia. Kuluttajalle suojaus on tae siitä, että tuotteen alkuperä, raaka-aineet ja valmistusmenetelmä tunnetaan.

Vuonna 2017 nimisuojat tuotteiden myyntiarvo oli 77,1 miljardia euroa, mikä vastasi 7 % EU:n elintarvike- ja juomasektorin arvosta. Rypäleviinien osuus kokonaisarvosta oli yli puolet, maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden 35 % ja väkevien alkoholijuomien 13 %. Maantieteellisen merkinnän omaavasta tuotteesta saatava hinta oli keskimäärin kaksinkertainen standardituotteeseen verrattuna. Viineillä se oli 2,85 kertaa, väkevillä alkoholijuomilla 2,52 sekä maataloustuotteilla ja elintarvikkeilla 1,5 kertaa standardituotetta suurempi.

Viennin arvo kolmansiin maihin oli 17,03 miljardia euroa, mikä oli 15,5 % EU:n elintarvike- ja juomasektorin viennistä. Viinit olivat tärkein vientituote sekä arvoltaan (51 %) että määrältään (50 %). USA, Kiina ja Singapore olivat tärkeimmät vientimaat kattaen puolet maantieteellisen merkinnän omaavien vientituotteiden arvosta.

Euroopan Unionissa nähdään, että maatalouden kilpailukyvyyn parantamiseksi on määrän sijaan panostettava tuotteiden korkeaan laatuun. Komission mukaan nimenomaan maantieteellisen merkinnät omaavat tuotteet ovat laatutuotteita, minkä takia sekä menekinedistämistä koskevassa asetuksessa (EU) N:o 1144/2014 että maaseudun kehittämistä koskevassa asetuksessa (EU) N:o 1305/2013 painotetaan tukien kohdistamista näihin. Mainittakoon, että EU:n menekinedistämisbudjetti kasvoi kuluvalle rahoituskaudella 50 miljoonasta eurosta 200 miljoonaan euroon vuonna 2020. Maaseudun kehittämisasetuksen osalta tukea voidaan myöntää artiklan 14 nojalla koulutukseen. Sen sijaan artiklan 16 mukaista tukea tiedotus- ja menekinedistämistoimiin ei ole otettu Suomessa käyttöön.

Maantieteellisten merkintöjen suojeleminen kolmansissa maissa on tärkeä osa vapaakauppaneuvotteluja. Tällä hetkellä ne on suojattu jo yli 30 sopimuksessa, uusimpina sopimukset Japanin ja Mercosurin kanssa. Kiinan kanssa saatiin viime kesänä erillinen sopimus merkintöjen suojaamisesta, minkä yhteydessä suojattiin myös 'Suomalainen vodka'. EU:n liittyminen Lissabonin sopimuksen Geneve-asiakirjaan tuli voimaan 26.2.2020 ja sen nojalla rekisteröitävät maantieteelliset merkinnät on suojattu kaikissa sopimuksen 35 jäsenmaassa. Parhaillaan uusista sopimuksista neuvotellaan yli kymmenen maan kanssa.

1.5 Rekisteröidyt nimitykset

Tällä hetkellä yhteisössä on suojattu noin 3400 nimitystä, minkä lisäksi vapaakauppasopimusten nojalla on suojattu yli 1500 kolmansien maiden nimitystä. Noin puolet (49 %) suojatuista EU:n nimityksistä on rypäleviinejä, väkevien alkoholijuomien osuus on 8 % ja loput ovat maataloustuotteita ja elintarvikkeita. Näistä eniten on suojattu hedelmiä ja vihanneksia sekä juustojen nimityksiä.

Nimitysten määrä on yhteisön alueella jakautunut epätasaisesti, sillä valtaosa tuotetaan Etelä-Euroopan jäsenmaissa (Italia, Ranska, Espanja, Portugali ja Kreikka). Kiinnostus maantieteellisiä merkintöjä kohtaan on kuitenkin kasvanut myös useissa muissa jäsenmaissa, etenkin entisissä Itä-Euroopan maissa. Tämä johtuu paljolti maiden halusta hyötyä lisääntyneistä EU:n menekinedistämisrahoista.

Suomalaisista tuotteista on toistaiseksi suojattu vain 12 nimitystä, joista kaksi on väkeviä alkoholijuomia.

1.6 Suojauksen hakeminen ja hakemuksen käsittely

Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden nimitysten rekisteröinti on kaksivaiheinen prosessi, mikä käsittää sekä kansallisen käsittelyn että käsittelyn EU-tasolla. Rekisteröintihakemusten sisällöstä on tarkemmin määritelty perusasetuksissa ja toimeenpanoasetuksissa.

Suomessa hakemuksen käsittelystä vastaava viranomainen on Ruokavirasto, joka tutkii, onko hakemus perusteltu ja täyttääkö se vaatimukset. Mikäli hakemus täyttää vaatimukset,

Ruokavirasto julkaisee nimisuojatuotteen rekisteröintiä koskevan hakemuksen viraston Internet-sivuilla. Kansallisessa vastaväitemenettelyssä vastaväite on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun nimisuojatuotteiden rekisteröintiä koskeva hakemus on julkaistu Ruokaviraston internet-sivuilla. Mikäli ei tule vastaväitteitä, myönteinen päätös julkaistaan ja hakemus lähetetään komissioon.

EU-tasolla hakemukset käsitellään komissiossa Maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosaston (DG AGRI) yksikössä B3. 'Maantieteelliset merkinnät'. Hakemuksen tultua komissioon, komission tulee reagoida siihen kuuden kuukauden sisällä. Kun hakemus on hyväksyttävissä, se julkaistaan EU:n Virallisessa lehdessä, jolloin muilla mailla ja niiden toimijoilla on kolme kuukautta aikaa tehdä vastaväite. Jos vastaväitteitä ei esitetä, nimitys rekisteröidään. Mikäli vastaväitteitä esitetään, komissio pyytää osapuolia kahdenvälisiin neuvotteluihin. Jos neuvotteluissa ei saada sovintoa, komissio hyväksyy hallintokomiteamenettelyllä toimeenpanosäädöksiä, joilla päätetään rekisteröinnin hyväksymisestä, hyväksymisestä tietyillä ehdoilla tai muutoksilla tai sen hylkäämisestä.

Käytännössä mitään hakemusta ei hyväksytä sellaisenaan, vaan yleensä komissio pyytää jäsenmailta lisäselvityksiä, korjauksia tai parannusehdotuksia useampaan kertaan. Hakemusten käsittelyä komissiossa hidastaa päätöksenteon hierarkkisuus ja myös asiakirjojen käännöstyö. Mikäli vastaväitteitä ei tule, hakemuksen rekisteröinti kestää EU-tasolla keskimäärin kaksi vuotta. Jos hakemusta kohtaan esitetään vastaväitteitä, käsittely kestää vähintään kolme vuotta.

2. KEHITTÄMISSUUNNITELMA

2.1 Nykytilanne

Suomessa kiinnostus nimisuojaajärjestelmää kohtaan on ollut vähäistä. Suomalaisista tuotteista "Lapin Puikula", "Lapin Poron liha", "Lapin Poron kuivaliha", "Lapin Poron kylmäsavuliha" ja "Kitkan viisas" (muikku) on suojattu alkuperänimityksinä. "Puruveden muikku" ja "Kainuun rönttönen" (marjapiirakka) sekä alkoholituotteista "Suomalainen Vodka" ja "Suomalainen Marjalikööri/Hedelmälikööri" on suojattu maantieteellisinä merkintöinä. Lisäksi "Karjalanpiirakka", "Sahti" ja "Kalakukko" on rekisteröity aitoina, perinteisinä tuotteina.

Toisin kuin monissa muissa jäsenmaissa, Suomessa ei ennen EU-jäsenyyttä ollut kansallista järjestelmää nimitysten rekisteröimiseksi, vaan perinteisesti yritykset ovat meillä suojanneet tuotteensa tavaramerkkeinä. Jäsenyyden myötä tämä järjestelmä tuli siten voimaan uutena toimenpiteenä, eikä sen etuja ole osattu hyödyntää tarpeeksi. Suomi on myös harvaan asuttu maa pitkin etäisyyksineen, ja meillä etenkin kauppa, mutta myös elintarviketeollisuus on keskittynyt. Nämä seikat ovat vaikuttaneet siihen, että tuotteiden yhteyttä niiden maantieteelliseen ympäristöön ei ole nähty lisäarvona, vaan tuotteet on nimisuojan sijaan suojattu tavaramerkkeinä.

Alkoholituotteita lukuun ottamatta jo rekisteröidyt nimitykset ovat paikallisia tuotteita, joita ei riitä vientiin. Tuottajat eivät ole myöskään osanneet hyödyntää EU-tason rekisteröintiä markkinoinnissaan, minkä takia suojauksesta saatava lisäarvo ei ole siirtynyt myyntihintoihin. Tuotekehittelyn seurauksena tuotteiden raaka-aineet, ominaisuudet ja valmistustapa voivat muuttua hyvinkin nopealla aikataululla. Osa valmistajista onkin kokenut rekisteröinnin hankalana asiana, koska suojauksen saaneiden tuotteiden osalta pitää noudattaa komissioon aikoinaan lähetettyä tuotekuvausta.

Elintarviketeollisuus pitäisi saada kiinnostumaan järjestelmästä, jotta saadaan hakemuksia suuressa mittakaavassa valmistettavien tuotteiden osalta. Vanha käsitys siitä, että tuotteiden on oltava perinteisiä, ei pidä paikkaansa. Maantieteellisten merkintöjen osalta riittää, että tuote on ollut kyseisellä nimellä markkinoilla muutaman vuoden tai se on muuten yleisesti tunnettu. Ainoastaan aitojen, perinteisten tuotteiden osalta on voimassa vaatimus siitä, että tuote on perinteinen eli että sitä on valmistettu vähintään 30 vuotta.

Myös paikallisten tuotteiden nimityksistä tarvitaan lisää hakemuksia. Esimerkiksi Sahti on nykyisin suojattu APT-nimityksenä, jolloin vain sen resepti on suojattu. Sen osalta voitaisiin kuitenkin harkita myös maantieteellisen merkinnän suojausta. Meillä on kehitelty viime vuosina myös useita paikallisia oluita, joille suojausta voitaisiin hakea. Samoin suojaa voitaisiin hakea esimerkiksi leipomotuotteille, marjatuotteille ja maitotuotteille. Suomessa on myös useita alkoholituotteita, joille kannattaisi hakea maantieteellistä merkintää EU:n tislattuja alkoholijuomia koskevan asetuksen puitteissa.

Tietyt suomalaiset tuotteet kuten mustikka kasvavat myös muissa Pohjoismaissa, joten niiden nimitysten osalta tulisi harkita yhteisiä hakemuksia Ruotsin ja Norjan kanssa. Suomalaiset toimijat voisivat myös hakea yhdessä Tanskan ja Ruotsin kanssa EU:n menekinedistämisrahaa sekä pohjoismaisen ruokavalion tunnetuksi tekemiseen EU:ssa, että pohjoismaisten elintarvikkeiden ja siinä osana myös nimisuojuustuotteiden viennin edistämiseksi Japaniin ja Kiinaan.

Nykyisten suojattujen nimitysten osalta pitää huomioida tuotekehitys ja uudet tuotantomenetelmät sekä tarpeen mukaan hakea niiden osalta muutoksia voimassa oleviin tuote-eritelmiin.

2.2 Tavoitteet

2.2.1 Myönteisen tietoisuuden lisääminen järjestelmästä

Maantieteellisiä merkintöjä koskeva järjestelmä on meillä tuntematon sekä suurelle yleisölle että myös tuottajille. Tiedotusvälineissä järjestelmä on saanut vähän myönteistä julkisuutta. Pikemminkin esillä ovat olleet tapaukset, joissa suomalaisten tuotteiden nimiä on jouduttu

muuttamaan, koska niissä käytetyt raaka-aineet tai valmistusmenetelmät eivät enää vastaa rekisteröityjen nimien suojausta. Rekisteröityjen tuotteiden valmistajat eivät myöskään aina noudata vaatimusta siitä, että tuotteiden kaupankäynnissä yhteisön tunnuksien on merkittävä pakkauksiin.

On myös tärkeää, että nimisuoja koskeva informaatio ja hakemuksia koskevat ohjeet löytyvät yhdestä paikasta ja että tieto on ajantasaista. Tämä helpottaa sekä kuluttajien että tuottajien, kaupan ja teollisuuden tiedon saantia.

Matkailu ja erityisesti ruokamatkailu tulee lisääntymään ja nimisuojat tuotteita voitaisiin siinä yhteydessä tuoda vahvemmin esille. Todettakoon, että Hungry for Finland - ruokamatkailustrategiassa on huomioitu nimisuojat tuotteiden hyödyntäminen.

Keskeiset toimenpiteet

- Toteutetaan tiedotuskampanja, jolla lisätään kuluttajien tietoisuutta maantieteellisten merkintöjen järjestelmästä ja jo rekisteröidyistä suomalaisista tuotteista. Tiedotuskampanjassa painotetaan tuotteen ominaisuuksien ja sen maantieteellisen ympäristön välistä yhteyttä, kuten Lapin luonnon vaikutusta Poronlihan ainutlaatuisuuteen ja elinympäristön vaikutusta Kitkan Viisas - muikun ruodon pehmeyteen. Myös tarinaa kyseisen nimen synnystä eli muikun viisaudesta pysytellä Suomen puolella voitaisiin hyödyntää.

Kampanjalla pyritään lisäämään myös tuottajien ja elintarviketeollisuuden kiinnostusta nimitysten suojaamiseen. Korostetaan suojauksesta saatavia etuja tuotteiden markkinoinnissa: tuotteen arvonlisäystä, mahdollisuutta hyödyntää EU:n menekinedistämiskampanjoita sekä nimisuojat tuotteiden veturi-merkityksen hyödyntämistä yleensäkin suomalaisten tuotteiden viennin lisäämisessä esimerkiksi Kaukoidän markkinoille.

Vastuutaho: HY/Ruralia, Maa- ja kotitalousnaiset, MTK, ETL, Ruokavirasto, MMM. PRH julkaisee kotisivuillaan linkin tiedotuskampanjaan.

- Varmistetaan valvontatoimenpitein, että kaupankäynnissä rekisteröityihin tuotteisiin on liitetty unionin tunnuksien ja että suojatut tuotteet ovat vaatimusten mukaisia.

Vastuutaho: Ruokavirasto

- Perustetaan Ruokaviraston yhteyteen sivusto www.ruokavirasto.fi/nimisuoja, johon yhdistetään eri viranomaissivuilla oleva nimisuoja koskeva informaatio.

Varmistetaan, että sivustolla oleva informaatio on ajan tasalla ja huolehditaan sivun päivityksestä säännöllisesti.

Vastuutaho: Ruokavirasto

- Nostetaan paikalliset nimisuojaustuotteet esille ruokamatkailun edistämisen yhteydessä. Kehitetään yhteistyössä Pohjoismaisen ministerineuvoston Ny Nordisk Mad- hankkeen kanssa ruokamatkailureitti Pohjoismaihin, missä nimisuojaustuotteet ovat punainen lanka.

Vastuutaho: HY/Ruralia, Business Finland/Visit Finland

2.2.2 Uusien nimisuojaustuotteiden saaminen Suomeen

Suomalaisia nimisuojaustuotteita on rekisteröity vain 12 kappaletta, viimeisin vuonna 2013. Mahdollisia nimityksiä on viime vuosina kartoitettu, mutta hakemuksia on vastaanotettu vain vähän. Hakemusten vähäisyys johtunee siitä, että niiden laatiminen nähdään liian korkeana kynnyksenä; hakijaryhmittymiltä puuttuu tietotaito ja kokemus hakemusten tekemisestä. Iso ongelma on myös sopivien hakijaryhmittymien sitouttaminen asiaan.

Osalla suojaetuista tuotteista valmistusmenetelmät ovat kehittyneet, eikä komissioon aikoinaan lähetetyt tuotekuvaukset enää vastaa nykypäivää. Liian tiukat tuotekuvaukset estävät tuotteen myymisen rekisteröidyllä nimellä, minkä takia ne tulisi päivittää.

Keskeiset toimenpiteet

- Tiedotetaan järjestelmästä ja suojausten eduista tuottajille tiedotuskampanjalla, tuottajien koulutuksissa ja muissa tuottajille suunnatuissa tilaisuuksissa sekä elintarvikeyrityksille niille suunnatuissa tilaisuuksissa.

Vastuutaho: HY/Ruralia, Maa- ja kotitalousnaiset, MTK, ETL, Ruokavirasto, MMM. PRH julkaisee kotisivuillaan linkin tiedotuskampanjaan ja neuvoo asiakkailleen, mistä saa yksityiskohtaisempaa tietoa maantieteellisistä merkinnöistä.

- Järjestetään yhdessä komission DG AGRIn maantieteellisistä merkinnöistä vastaavan yksikön B.3 kanssa miniseminaari, missä komissio antaa neuvoja ja konkreettisia esimerkkejä hakemusten laatimiseksi.

Vastuutaho: MMM, Ruokavirasto

Toteutuminen: Miniseminaari järjestettiin 29.9.2018

- Järjestetään viranomaisten toimesta koulutustilaisuuksia hakemusten laatimisesta sekä tuottajille että elintarvikeyrityksille. Tämä toteutetaan sektorikohtaisesti kokoamalla yhteen leipomoalan yrittäjät, lihatuotteiden valmistajat jne., yksi kerrallaan. Tilaisuuksissa kartoitettaisiin, mille tuotteille nimisuoja kannattaisi hakea sekä miten hakemusten eritelmissä määriteltäisiin tuotekuvaus, valmistusmenetelmä, maantieteellinen alue, jne.

Vastuutaho: MMM, Ruokavirasto ja HY/Ruralia yhdessä alan toimijoiden kanssa

- Aktivoidaan toimijoita yhteistyöhön Ruotsin ja Norjan toimijoiden kanssa tavoitteena yhteinen hakemus esimerkiksi metsämustikan suojaamiseksi maantieteellisenä merkintänä. Kartoitetaan mahdollisuuksia yhteisiin hakemuksiin myös muiden tuotteiden osalta.

Vastuutaho: MMM, Ruokavirasto, HY/Ruralia, Arktiset Aromit ry

Toteutuminen: Asia on ollut esillä Ruotsin viranomaisten kanssa käydyissä keskusteluissa.

- Nykyisten suojattujen nimitysten osalta kartoitetaan yhdessä tuottajien ja viranomaisten kesken rajoittavatko aikoinaan komissioon lähetetyt tuote-eritelmat näiden tuotteiden tuotantoa, kun huomioidaan valmistusmenetelmien kehittyminen. Tarpeen mukaan laaditaan hakemukset eritelmiin tehtävistä muutoksista komissioon.

Vastuutaho: hakijaryhmittymät, Ruokavirasto, MMM

Toteutuminen: Karjalan piirakan muutoshakemus hyväksyttiin 18.12.2019 ja julkaistiin OJ:ssä 27.12.2019. Kalakukon muutoshakemus on parhaillaan kansallisessa käsittelyssä.

2.2.3 EU:n tiedotus- ja menekinedistämistoimenpiteiden hyödyntäminen

EU:n tiedotus- ja menekinedistämistoimenpiteisiin osoittamaa määrärahaa on kuluvalle kaudella lisätty tuntuvasti ja EU-tason laatu järjestelmät ovat olleet työohjelmissa yksi painopistealue. Suomalaisia hakemuksia ei ole ollut hyväksytyjen ohjelmien joukossa. Olisi kuitenkin tärkeää, että myös meidän toimijat voisivat hyödyntää tätä tukea suomalaisten tuotteiden markkinoinnissa sekä EU:n sisällä, että viennissä kolmansiin maihin. Muiden maiden kansalaisten tietoisuuden lisääminen suomalaisista nimisuoja tuotteista ja yleensäkin suomalaisista elintarvikkeista kasvattaa välillisesti myös matkailua Suomeen.

Meillä on toistaiseksi niin vähän rekisteröityjä nimisuoja tuotteita, että pelkästään niiden osalta ei kannata hakea EU:n kampanjarahoitusta. Sen sijaan pitäisi miettiä mahdollisuuksia

olisiko mahdollista laatia yhteinen ohjelma muiden EU:n jäseninä olevien Pohjoismaiden kanssa. Asia voidaan nostaa esille Pohjoismaiden ministerineuvoston eri tilaisuuksissa.

Keskeiset toimenpiteet

- Aktivoidaan suomalaisia toimijoita yhteistyöhön Tanskan ja Ruotsin toimijoiden kanssa tavoitteena yhteinen menekinedistämisohjelma esimerkiksi pohjoismaisten elintarvikkeiden viennin edistämiseksi Kaukoidässä, mihin haettaisiin rahoitusta yhteisön tiedotus- ja menekinedistämiseen osoitetuista varoista. Kampanjan sisällä voitaisiin samalla edistää myös pohjoismaisten nimisuojuotteiden tunnettavuutta.

Vastuutaho: MMM, Ruokavirasto

Toteutuminen: Yhteinen kauran menekinedistämisohjelma on suunnitteilla Suomen ja Ruotsin välillä.

- Aktivoidaan suomalaisia toimijoita yhteistyöhön Tanskan ja Ruotsin toimijoiden kanssa tavoitteena yhteinen tiedotus- ja menekinedistämisohjelma esimerkiksi Pohjoismaisten nimisuojuotteiden tunnettavuuden lisäämiseksi yhteisön sisällä, mihin haettaisiin rahoitusta yhteisön tiedotus- ja menekinedistämiseen osoitetuista varoista. Kampanjan yhteydessä voitaisiin samalla lisätä tietoisuutta yleensäkin terveellisestä pohjoismaisesta ruokavaliosta.

Vastuutaho: MMM, Ruokavirasto

2.2.4 Viranomaisten toiminnan kehittäminen järjestelmän tukemiseksi

Nimityksen rekisteröinti on pitkäkestoinen prosessi, mikä vaatii sekä lainsäädännön tuntemista, että järjestelmän osaamista. Hakijoiden tueksi tarvitaan neuvontaa ja ohjausta, etenkin hakemusta tehdessä on tärkeää, että hakijan ja kansallisen viranomaisen (Ruokavirasto) kesken käydään vuoropuhelua.

Väkevien alkoholijuomien asetusmuutoksen yhteydessä myös niiden maantieteellisten merkintöjen hakuprosessi muuttuu kaksipuoliseksi. Tämä tulisi huomioida kansallisessa lainsäädännössä.

Nimisuoja on kuluttajalle tae siitä, että tuotteen alkuperä, raaka-aineet ja valmistusmenetelmä tunnetaan. Tämä on myös varmistettava riittävällä valvonnalla, sillä muuten menetetään kuluttajien luottamus näihin tuotteisiin.

Keskeiset toimenpiteet:

- Varmistetaan riittävät viranomaisresurssit, jotta hakija saa tarpeeksi ohjausta ja neuvontaa kansalliselta vastuuviranomaiselta hakuprosessin aikana. Seurataan hakemusten käsittelyä komissiossa entistä tiiviimmin ja ollaan niitä koskevissa kysymyksissä aktiivisesti yhteydessä vastaaviin komission virkamiehiin.

Vastuutaho: MMM, Ruokavirasto

- Nimisuojaajaryhmä kokoontuu säännöllisesti ja ottaa aktiivisesti kantaa järjestelmän kehittämiseen sekä seuraa tämän kehittämissuunnitelman toteutumista ja siinä esitettyjen toimenpiteiden jalkauttamista.

Vastuutaho: Nimisuojaajaryhmä

Toteutuminen: Toteutunut

- Päivitetään kansallinen nimisuojaaja koskeva lainsäädäntö siten, että se kattaa myös väkevien alkoholijuomien merkinnät koskien viranomaistahoja ja hakemusten käsittelyä kansallisella tasolla.

Vastuutaho: MMM

Toteutuminen: Elintarvikelain (23/2006) muuttamisesta annettu laki (1397/2019) tuli voimaan vuoden alusta. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (123/2020) säädetään nimisuojaustuotteiden rekisteröimisestä ja ilmoituksesta rekisteröidyn nimisuojaatuotteen valmistamisesta.

- Varmistetaan, että EU:n asetuksissa säädetyt valvontatoimenpiteet sekä tuotantopaikoilla että markkinoilla toteutetaan käytännössä. Varmistetaan, että nimisuojaaja koskevat ohjeet esimerkiksi ainesosina käytettyjen suojattuja nimityksiä koskevien tuotteiden ja niitä koskevien merkintöjen ja logojen merkitsemisestä elintarvikkeissa eivät ole kuluttajia harhaanjohtavia.

Vastuutaho: Ruokavirasto

#Nimisuoja2025 opettajamateriaali

OSA I MIKÄ IHMEEN NIMISUOJA?

OIKEAT VASTAUKSET:

c, b, b, c, a, c

OSA II

VASTAUKSET ESIM.

1. **SMM Suojattu maantieteellinen merkintä.** Tuotteelle, jonka tietty laatu, maine tai muu ominaispiirre johtuu sen maantieteellisestä ympäristöstä. Ja ainakin yhden tuotantovaiheista on tapahduttava kyseisellä alueella. (Kainuun rönttönen, Puruveden muikku. Ulkomaisista Schwarzwaldin kinkku, Lübecker Marzipan)

SAN Suojattu alkuperänimitys. Tuotteelle, jonka ominaisuudet tai laatu johtuvat olennaisesti tai yksinomaan sen maantieteellisestä alueesta. Myös kaikkien tuotantovaiheiden on tapahduttava kyseisellä alueella. (Lapin Puikula, Lapin Poron liha, Lapin Poron kuivaliha, Lapin Poron kylmäsavuliha, Kitkan viisas. Ulkomaisista esim Parmigiano Reggiano, Feta-juusto, Balsamico di Modena)

APT Aito perinteinen tuote. Tuotteelle, jolla on perinteinen koostumus tai tuotantotapa. Se voidaan valmistaa missä tahansa maailmassa, mutta tuote on valmistettava rekisteröidyn valmistusmenetelmän ja ainesosaluettelon mukaisesti. (Karjalanpiirakka, Sahti, kalakukko. Ulkomaalaisista esim Mozzarella, Falukorv, Jamon Serrano)

2. Tavaramerkin tarkoituksena on erottaa tietyn yrityksen tuotteet kilpailijoiden vastaavista tuotteista. Nimisuoja ei yksittäinen yritys voi pelkästään omalle tuotteelleen hakea.

3. Se tarkoittaa, että tuotetta ei voi markkinoida esimerkiksi Feta-juuston makuisena tai tyyppisenä, jos se ei ole Kreikassa tiettyjen kriteerien mukaisesti tuotettu Feta-juusto.

4. Koska vain Lapissa tuotettu ja pakattu puikula saa käyttää SAN-merkintää. Lapin Puikulaa on viljelty vuosisatoja Lapissa, ja ne erityisolosuhteet antavat perunalle sen maun ja aromin.

Maa- ja metsätalousministeriö

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

TURUN
YLIOPISTO

OSA III NIMISUOJA KÄYTÄNNÖSSÄ

Tämä tehtävä voi olla kotitehtävä tai etäopiskelutehtävä.

[eAmbrosia](#) -tietokannasta löytyy ajantasainen listaus nimisuojuista tuotteista. Tuotteita voi hakea maan, tuotetyypin ja rekisteröidyn nimen perusteella.

OSA IV NIMISUOJAN KÄYTTÖ KOLME ESIMERKKIÄ

Videot

Vastaukset esimerkiksi:

1. Miksi suomalaisia tuotteita on Sukulan mielestä nimisuojuksi niin vähän?

Suomessa ei vielä ymmärretä nimisuojan mahdollisuuksia ja merkitystä.

2. Vaikuttaako nimisuoja asiakkaan ostopäätökseen kaupassa tai ravintolassa?

Voi vaikuttaa. Varsinkin, kun haetaan jotain tiettyä. Nimisuojamerkki varmistaa aitouden.

3. Kuinka tärkeää on kertoa nimisuojusta ravintola-asiakkaalle?

Osa asiakkaista on kiinnostunut tuotteiden alkuperästä.

4. Onko nimisuoja asiakkaalle tae jostakin?

Kuluttajalle nimisuoja on tae siitä, että tuotteen alkuperä ja tuotantotapa tiedetään. Monet kuluttajat haluavat tietää, missä ja miten elintarvikkeet on valmistettu sekä kuulla niiden erityisyydestä.

OSA V NIMISUOJA RAVINTOLASSA

Nimisuojamenu

Nimisuojuustuotteet:

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/elintarvikkeista-annettavat-tiedot/eun-nimisuojaajajestelma/luettelo-nimisuojuista-tuotteista/>

Lisäksi nimisuojuustuotteita esitellään myös <https://www.tmdn.org/giview/>

Maa- ja metsätalousministeriö

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

TURUN
YLIOPISTO

OSA IV

NIMISUOJAN HAKEMINEN

Nimisuoja haetaan Ruokavirastolta.

Nimisuojausta voi hakea useampi tuottaja yhdessä tai tuottajia edustava järjestö tai organisaatio.

Sivustolta <https://aitojamakuja.fi/nimisuoja/> löytyy video ja kaavio hakuprosessin yhteenvedosta, suomalaiset nimisuojaustuotteet jne.

Maa- ja metsätalousministeriö

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

TURUN
YLIOPISTO

#Nimisuoja2025 oppimateriaali

OSA I

MIKÄ IHMEEN NIMISUOJA?

Lue Ruokaviraston (www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/elintarvikkeista-annettavat-tiedot/eun-nimisuojarjestelma/) ja Aitoja makuja -sivulta (<https://aitojamakuja.fi/nimisuoja/>) nimisuojusta ja vastaa seuraaviin kysymyksiin.

1. Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden sekä alkoholien (viinit, väkevät alkoholijuomat) nimisuojarjestelmä on ollut voimassa jo vuodesta 1993. Järjestelmä on käytössä

- a) vain Suomessa
- b) EU:n ulkopuolella
- c) EU:n alueella ja kahdenvälisin sopimuksin myös ns. kolmansissa maissa

2. Järjestelmän tarkoituksena on

- a) suojata elintarvikkeiden ja maataloustuotteiden tuottajia huijauksilta
- b) suojata elintarvikkeita ja maataloustuotteita vakiintuneen nimen väärinkäytöltä ja väärennöksiltä
- c) suojata suomalaisia elintarvikkeita ja maataloustuotteita ulkolaisilta kilpailijoilta

3. Kun tuote saa jossain maassa nimisuojan, se on varmasti voimassa

- a) maassa, jossa saanut merkinnän
- b) koko EU-alueella ja kahdenvälisin sopimuksin kolmansissa maissa
- c) Yhdysvalloissa

4. Suomessa on vuonna 2021 nimisuojattuja tuotteita

- a) 25 kpl
- b) 17 kpl
- c) 12 kpl

5. Kolmella suomalaisella alkoholilla on nimisuojamerkit. Ne ovat

- a) Suomalainen vodka, Suomalainen marjalikööri, Sahti
- b) samppanja, Sahti ja kotikalja
- c) konjakki, samppanja ja marjaviini

6. Kuluttajalle nimisuoja takaa, että

- a) tuote on valmistettu Suomessa
- b) tuote on oikean niminen
- c) tuotteen alkuperä ja tuotantotapa tiedetään

Maa- ja metsätalousministeriö

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

TURUN
YLIOPISTO

OSA II

NIMISUOJAMERKIT

Lue Ruokaviraston (www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/elintarvikkeista-annettavat-tiedot/eun-nimisuojarjestelma/) ja Aitoja makuja -sivulta (<https://aitojamakuja.fi/nimisuoja/>) nimisuojusta ja vastaa seuraaviin kysymyksiin.

1. Suojausjärjestelmäperheeseen kuuluu kolme merkkiä. Kerro merkit ja keskeiset asiat merkkien eroista. Anna kullekin merkille suomalainen ja ulkomaalainen esimerkituote.

2. Miten nimisuoja eroaa tavaramerkistä?

3. Mitä tarkoitetaan sillä, kun nimisuojaus kieltää myös miellelyhtymät

4. Miksi Pohjanmaalla kasvaneeseen puikulaperunapussiin ei voi laittaa SAN-merkintää?

OSA III

NIMISUOJA KÄYTÄNNÖSSÄ

Etsi kaupasta nimisuojausjärjestelmäperheeseen kuuluvia erilaisia tuotteita. Valitse kolme (3) ja etsi niiden taustat EU:n internetsivuilta. eAmbrosia -tietokannasta löytyy ajantasainen listaus nimisuojuista tuotteista. Tuotteita voi hakea maan, tuotetyypin ja rekisteröidyn nimen perusteella.

Kerro valitsemiesi tuotteiden nimi, suojausmerkintä, maa, joka merkintää hakenut sekä lyhyesti tuotteen valmistusmenetelmä sekä muut erityisluonteeseen vaikuttavat tekijät.

Maa- ja metsätalousministeriö

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

TURUN
YLIOPISTO

OSA IV

NIMISUOJAN KÄYTTÖ KOLME ESIMERKKIÄ

Katso seuraavat videot: Miksi nimisuoja? Ruoka-alan huipputekijöiden vastauksia (<https://aitojamakuja.fi/nimisuoja/>)

Ari Ruoho (keittiöpäällikkö, ravintola Nokka)

Laura Salonen (juustokauppias, Juustoansa, Helsingin Vanha kauppahalli.)

Jyrki Sukula (ruoka-alan yrittäjä, viininviljelijä)

1. Miksi suomalaisia tuotteita on Sukulan mielestä nimisuojattu niin vähän?
2. Vaikuttaako nimisuoja asiakkaan ostopäätökseen kaupassa tai ravintolassa?
3. Kuinka tärkeää on kertoa nimisuojusta ravintola-asiakkaalle?
4. Onko nimisuoja asiakkaalle tae jostakin?

OSA V

NIMISUOJA RAVINTOLASSA

Kehitä kolmen ruokalajin lounas tai illallinen käyttäen mahdollisimman paljon nimisuojuotteita. Saat käyttää sekä suomalaisia että ulkolaisia elintarvikkeita. Voit halutessasi laittaa myös mahdolliset juomasuositukset ja käyttää niissäkin nimisuojuotteita.

Mieti kehittämääsi menua. Miten merkitset ruokalajit nimisuojuomerkeillä ruokalistaan?

Onko merkitsemisessä mielestäsi vaikeuksia?

(apua saat Aitoja makuja -sivuilta infograafista nimisuojuotteista menuissa

<https://aitojamakuja.fi/nimisuoja/>)

Maa- ja metsätalousministeriö

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

TURUN
YLIOPISTO

OSA IV

NIMISUOJAN HAKEMINEN

Olet elintarvikeyrittäjä ja haluat hakea tuotteellesi nimisuojan (keksi tuote). Esittele tuote ja kerro lyhyesti (n. 2000 merkkiä), miten hakuprosessi tapahtuu ja mihin suojausluokkaan tuotteesi laitettaisiin.

Maa- ja metsätalousministeriö

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

TURUN
YLIOPISTO

#nimisuoja2025 näkyvyyksiä tiedotusvälineissä, netissä ym.

PVM	media	kuvaus/linkki
24.4.2020	radiohaastattelu+ nettiaikakeli	https://yle.fi/uutiset/3-11317886
7/2020	Facebook, Instagram, Twitter -nostot, 5 kpl	https://www.martat.fi/marttakoulu/ruoka/miksi-pakkausmerkinnat/eun-nimisuojaamerkinat/
8.9.2020	Aitoja makuja-verkosto, MKN-verkosto	näkyvyys: 5189; reaktiot 315
26.-27.11.2020	Strengthening geographical indications --online seminar	nimisuojaatuoteideiden kartoituskysely
3.12.2020	EU:n nimisuojaamerkinat suojaavat tuotteiden nimiä	aitojamakuja.fi nimisuojaavusto virtuaaligalleriassa: konferenssiaineisto https://ec.europa.eu/info/events/strengthening-geographical-indications-digital-conference-2020-nov-25_en
11.12.2020	EP:n EU-tietokeskus esittelee: Suojattu alkuperäsnimitys (SAN)	https://www.facebook.com/311591032184369/videos/213090983728397
14.12.2020	EP:n EU-tietokeskus esittelee: Suojattu maantieteellinen merkintä	https://www.facebook.com/EuropeDirectEP
17.12.2020	EP:n EU-tietokeskuksen uutiskirje 6/2020: Mitä yhteistä on karjalalla ja suomenruokalla?	https://etela-pohjanmaa.creamailer.fi/email/5fca09517f46b?play=true&video=4969495#block-4969495
14.1.2021	Facebook, Marttalive	https://www.facebook.com/311591032184369/videos/157505489480388
	Aitojamakuja.fi-sivuille Marttalive-linkit	https://aitojamakuja.fi/nimisuoja/
22.1.2021	Haastattelu ruokaväärennöksistä, Yle MOT	YLE/Eero Mäntymaa , eero.mantymaa@yle.fi
9.2.2021	Nimisuoja mainittiin Suomi-brändillä maailmalla aloitusdoissa	https://aitojamakuja.fi/suomi-brandilla-maailmalle-antia/
25.2.2021	Suomalaisen kulttuurin päivä 28.2.2021 - Tuotteiden nimisuojaus	https://aitojamakuja.fi/suomalaisen-kulttuurin-paiva-28-2-2021-tuotteiden-nimisuojaus-tuo-kunnia-suomalaiselle-ruokakulttuurille/
4.3.2021	printti	Kouvola Sanomat
4.3.2021	printti	Etelä-Suomen Sanomat
4.3.2021	printti	Karjalainen
4.3.2021	printti	Itä-Savo
4.3.2021	printti	Keskisuomalainen
4.3.2021	printti	Etelä-Saimaa
4.3.2021	printti	Kuriiri
21.4.2021	Ruokaviraston uutiskirje	Ruokaketjuhankkeiden uutisia
21.4.2021	Tavoitteena uusia nimisuojaatuotteita	https://aitojamakujalehti.fi/tavoitteena-uusia-nimisuojaatuotteita/
30.4.2021	Tiedotus piirrossuhteista ja hankkeesta	https://blogit.utu.fi/maailta-ja-merelta/2021/04/30/tavoitteena-uusia-suomalaisia-nimisuojaatuotteita/
11.5.2021	Luonnosta sinulle 1/2021: Luonnontuotteita brändäämään	https://www.arkistetaromit.fi/binary/file/-/fid/4800
17.5.2021	Nimisuojan hakuprosessi -video	https://youtu.be/n0vv9uxkfBc
5-7/2021	Facebook-nostot; MKN-videot ja hakijavideo, infojulkaisut	näkyvyys 3935, reaktiot 85
5-7/2021	Twitter-nostot; 3 kpl	näkyvyys 3331, reaktiot 60
5-7/2021	Instagram-nostot; 5 kpl	näkyvyys 1545, reaktiot 68
3.9.2021	Pohditko nimisuojan hakemista tuotteellesi? (videovinkki)	Oulun Maa- ja kotitalousnaisten uutiskirje, syyskuu 2021, Ajankohtaista elintarvikealalla
17.9.2021	Brahea-keskuksen toiminta vahvasti esillä Maaseutuparlamentissa	https://www.utu.fi/fi/ajankohtaista/brahea-maaseutuparlamentti2021
15.11.2021	Leipäjuustolla maailmankartalle	https://epkyblog.wordpress.com/
15.11.2021	Lukijoilta: Leipäjuustolla maailmankartalle	https://iikkapohjalainen.fi/mielipide/yleisolta/lukijoilta-leipajuustolla-maailmankartalle-1.18520808
16.11.2021	Leipäjuustolla maailmankartalle	https://mailchi.mp/902881ababad/seinojen-yliopistokeskuksen-epanet-uutiskirje-232021
17.11.2021	Miksi Suomi ei hyödynnä samppanjan kaltaisten huippubrändien voimaa?	https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000008341696.html
2.12.2021	Suonenjoen mansikka haluaa Kainuun rönttösen seuraan, marjalle	https://www.hs.fi/talous/art-2000008447927.html
11.3.2022	Suonenjoen mansikka on ruokaviraston mielestä nimisuojan arvoista	https://yle.fi/uutiset/3-12355193
11.3.2022	Suonenjoen mansikka sai nimisuojan	
11.3.2022	Savon marjaviljelmillä työskentelee kesäisin jopa tuhansia ukrainalaisia	https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/dd8cd63d-df29-4d9d-8889-5dd5ec8113f0
11.3.2022	Suonenjoen mansikalle haetaan nimisuoja - Voisi päästä samaan	https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008675788.html
4-5/2022	Koti ja maaseutu -lehti Nimisuojaajuttu	
13.4.2022	"Why is Finnish food so bad"	https://aitojamakujalehti.fi/why-is-finnish-food-so-bad/
	Nimisuojaatuotteet viennissä ja ruokamatkailussa webinaari	https://aitojamakuja.fi/event/nimisuojaatuotteet-viennissa-ja-ruokamatkailussa-webinaari/
27.9.2022	Arvonlisan merkitys ruokaketjussa, nimisuoja esillä puheenvuorot: Päivi Töyli	
30.9.2022	Yle Puoli seitsemän/Kekäläinen kiertueella. Ohjelmassa mukana haastateltavana	Marjo Särkkä 2 645 579 katselukertaa
1.11.2022	Luonnontuotealan täydennyskoulutuksen luennossa nimisuoja mukana	Päivi Töyli
23.11.2022	Suomalaisia tuotteita EU:n nimisuojaajärjestelmään #nimisuoja2025-hankkeen myötä	https://aitojamakujalehti.fi/suomalaisia-tuotteita-eun-nimisuojaajajestelmaan-nimisuoja2025-hankkeen-myota-antaa-lisaarvoa-#nimisuoja2025-seminaari/
	Nimisuoja antaa lisäarvoa - #nimisuoja2025 -seminaari	https://maaseutuverkosto.fi/tapahtumat/nimisuoja-antaa-lisaarvoa-nimisuoja2025-seminaari/
	Nimisuoja antaa lisäarvoa - #nimisuoja2025 -seminaari	https://aitojamakuja.fi/event/nimisuoja-antaa-lisaarvoa/

KULUTTAJAKYSELY NIMISUOJASTA

TUTKIMUSRAPORTTI

Helsingin yliopisto/ Ruralia instituutti

18.5.2022 | Taloustutkimus Oy

Sisällys

JOHDANTO

- Tutkimuksen toteutus 3

TUTKIMUKSEN TULOKSET

- Vastaajarakenne 5
- Pakkausmerkkien tunnettuus 7
- Pakkausmerkkeihin liitettävät asiat 22
- Nimisuojaattujen elintarvikkeiden tunnettuus
 - Spontaani tunnettuus 30
 - Autettu tunnettuus 38

LOPUKSI

- Yhteenveto ja johtopäätökset 46

LIITTEET

- Kysymyslomake ja kuvakortit 50
- Luotettavuusrajataulukko
- Laadunvarmistus ja tulosten julkaisuohjeet

Tutkimuksen toteutus 1(2)

TUTKIMUKSEN TAVOITE

- Tutkimuksen tavoitteena on selvittää elintarvikkeiden nimisuoja järjestelmän ja suojaustapojen tunnettuutta (alkuperänimitys (SAN), maantieteellinen merkintä (SMM) ja aito perinteinen tuote (APT)) sekä nimisuojaattujen elintarvikkeiden tunnettuutta suomalaisten keskuudessa. Tutkimus toteutettiin ensimmäisen kerran vuonna 2018, tällöin vastaajia oli n=1004) ja tutkimustuloksia verrataan soveltuvin osin aiempaan toteutuskertaan.

KOHDERYHMÄ

- 15-79 –vuotiaat suomalaiset Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta.

TIEDONKERUUMENETELMÄ

- Tutkimus on toteutettu Taloustutkimuksen Omnibus-tutkimuksen osana henkilökohtaisin haastatteluin, pääosin vastaajien kotona.
- Tutkimukseen osallistui 501 vastaajaa. Aineisto on painotettu vastaamaan kohderyhmää sukupuolen, iän ja alueen mukaan.

AINEISTONKERUU

- Tutkimusaineisto kerättiin 7.4.-3.5.2022

Tutkimuksen toteutus 2(2)

Otoskoko ja otantamenetelmä

- Haastattelimme yhteensä 501 suomalaista. Otoksen rakenne on esitetty sivulla 6.
- Otos muodostettiin kiintiöpoiminnalla, jossa kiintiöinä olivat kohderyhmän valtakunnallinen ikä-, sukupuoli-, suuralue- ja kuntatyyppijakautuma. Haastatteluja tehtiin 56 paikkakunnalla, joista kaupunkeja 39 ja muita kuntia 17. Otos on painotettu kohderyhmää vastaavaksi. Painotetut N-luvut vastaavat Suomen 15-79 -vuotiasta väestöä tuhansina (SVT 31.12.2018).

Haastattelijoiden validointi

- Kenttätöön validoinnin tarkoituksena on varmistaa, että kenttätöntekijöiden suorittama tiedonkeruu on suoritettu projektiohjeiden mukaisesti sisältäen tutkimuslomakkeiden ja yleisten vaatimusten seuraamisen.
- Taloustutkimuksessa on kirjattu tarkat menettelyohjeet validoinnin toteuttamisesta eri tiedonkeruumenetelmien kohdalla. Validointeja seurataan sekä projekti- että haastattelijakohtaisesti. Haastattelijoiden työskentelyä valvottiin haastattelijakohtaisilla atk-taulukoinneilla sekä vastaajille tehdyillä pistokokeilla.
- Haastattelutyöhön on osallistunut 20 Taloustutkimus Oy:n koulutettua tutkimushaastattelijaa. Tätä tutkimusta varten haastattelijoille on annettu kirjalliset työohjeet.

T-testi ja tilastollinen virhemarginaali

- Tulostuksessa on käytetty t-testiä, joka testaa kunkin taulukoidun taustamuuttujan kohdalla poikkeako tulos muista vastaajista enemmän kuin mitä satunnaisvaihtelun osuus on 95 %:n luottamustasolla. Ero on tilastollisesti merkitsevä taulukon värillisten solujen kohdalla. Solun väri osoittaa, onko ero tilastollisesti suurempi (sinertävä) vai pienempi (punertava).

VASTAAJARAKENNE

Vastaajien taustatiedot

Kaikki vastaajat, n=501, N=4 334 000

SUKUPUOLI

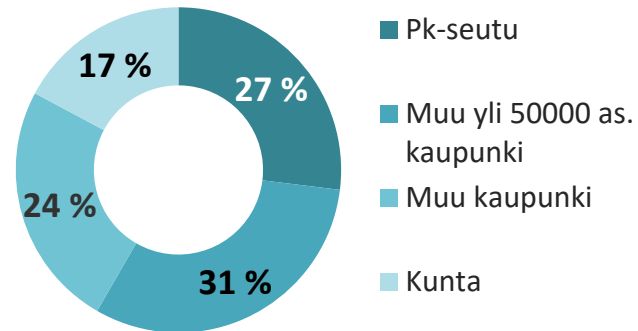

50 %

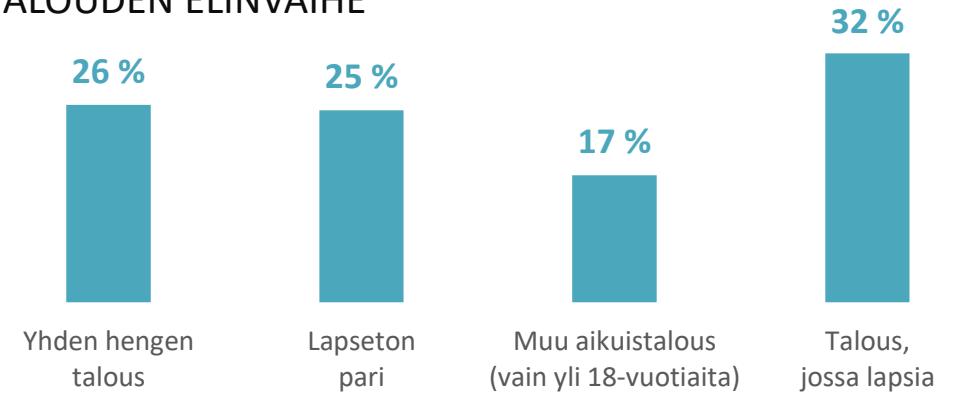

50 %

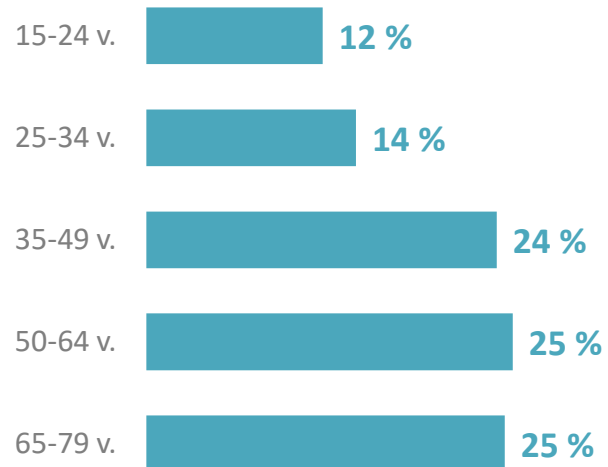
ASUINPAIKKA

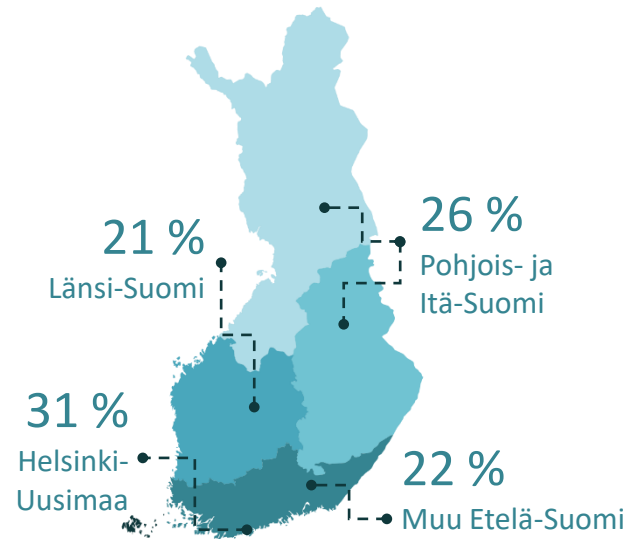
TALOUDEN ELINVAIHE

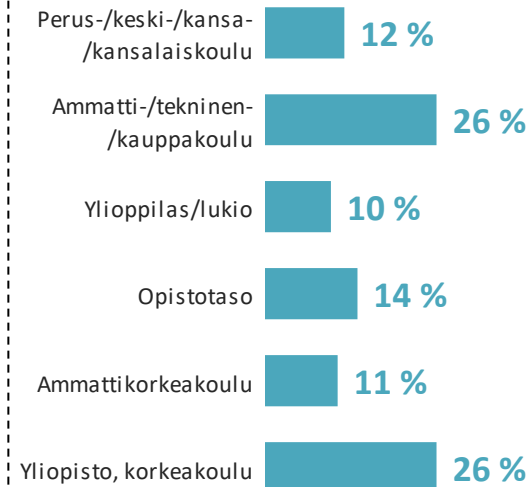
IKÄRYHMÄ

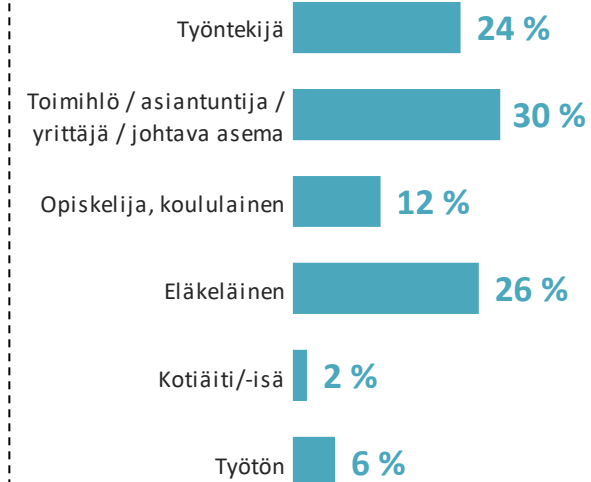
SUURALUEET

KOULUTUS

AMMATTI / ASEMA

Pakkausmerkkien tunnettuus

Tutkitut pakkausmerkit

Oheiset pakkausmerkit näytettiin vastaajille pelkästään kuvina ilman selitteitä.

Pakkausmerkkien tunnistaminen 1/3

Elintarvikkeiden nimisuojaajärjestelmän merkkien tunnistaminen

- Valtaosa 15–79-vuotiaista suomalaisista muistaa nähneensä Hyvää Suomesta- ja EU-luomutunnus –merkin. Näistä kahdesta merkistä etenkin EU-luomutunnusmerkin tunnettuus on kasvanut vuoden 2018 tuloksiin verrattuna.
- Sen sijaan EU:n nimisuojaajärjestelmään kuuluvia merkkejä tunnistaa edelleen noin kymmenesosa suomalaisista. Näistä merkeistä tunnettuus on kehittynyt sinällään parhaiten Aito perinteinen tuote-merkin (APT) osalta (kasvua +3%-yksikköä, ollen nyt 12%). Luku jää kuitenkin virhemarginaalin piiriin, joten tulos ei ole tilastollisesti merkitsevä (virhemarginaali +/-3,2% vertailtaessa tämän vuoden n=500 ja vuoden 2018 n=1000 aineistoja). Voidaan siis sanoa, että tulos on pysynyt *vähintään samalla tasolla kuin 2018*.

Aito perinteinen tuote (APT)

- Miehet muistavat merkin naisia useammin, miehistä 16% on nähnyt merkin. Ikäryhmistä merkki on tutuin yli 65-vuotiaille, joista lähes viidennes tunnistaa merkin, 15-34-vuotiaista 16-17% tunnistaa merkin. Suuralueista merkki tunnistetaan parhaiten Pohjois- ja Itä-Suomen suuralueella.

Suojattu maantieteellinen merkki (SMM)

- Merkki on tunnetuin nuorten (15-24-vuotiaiden) joukossa, joista lähes neljännes tunnistaa merkin. Suuralueen osalta merkin tunnistavat parhaiten Helsinki-Uusimaa ja Pohjois- ja Itä-Suomen suuralueilla asuvat.

Suojattu alkuperämerkki (SAN)

- Miehet ja Helsinki-Uusimaa suuralueella asuvat tunnistavat SAN-merkin parhaiten. EU:n alkuperämerkeistä SAN-merkin tunnettuuden osalta taustaryhmissä on vähiten eroja.

Pakkausmerkkien tunnistaminen 2/3

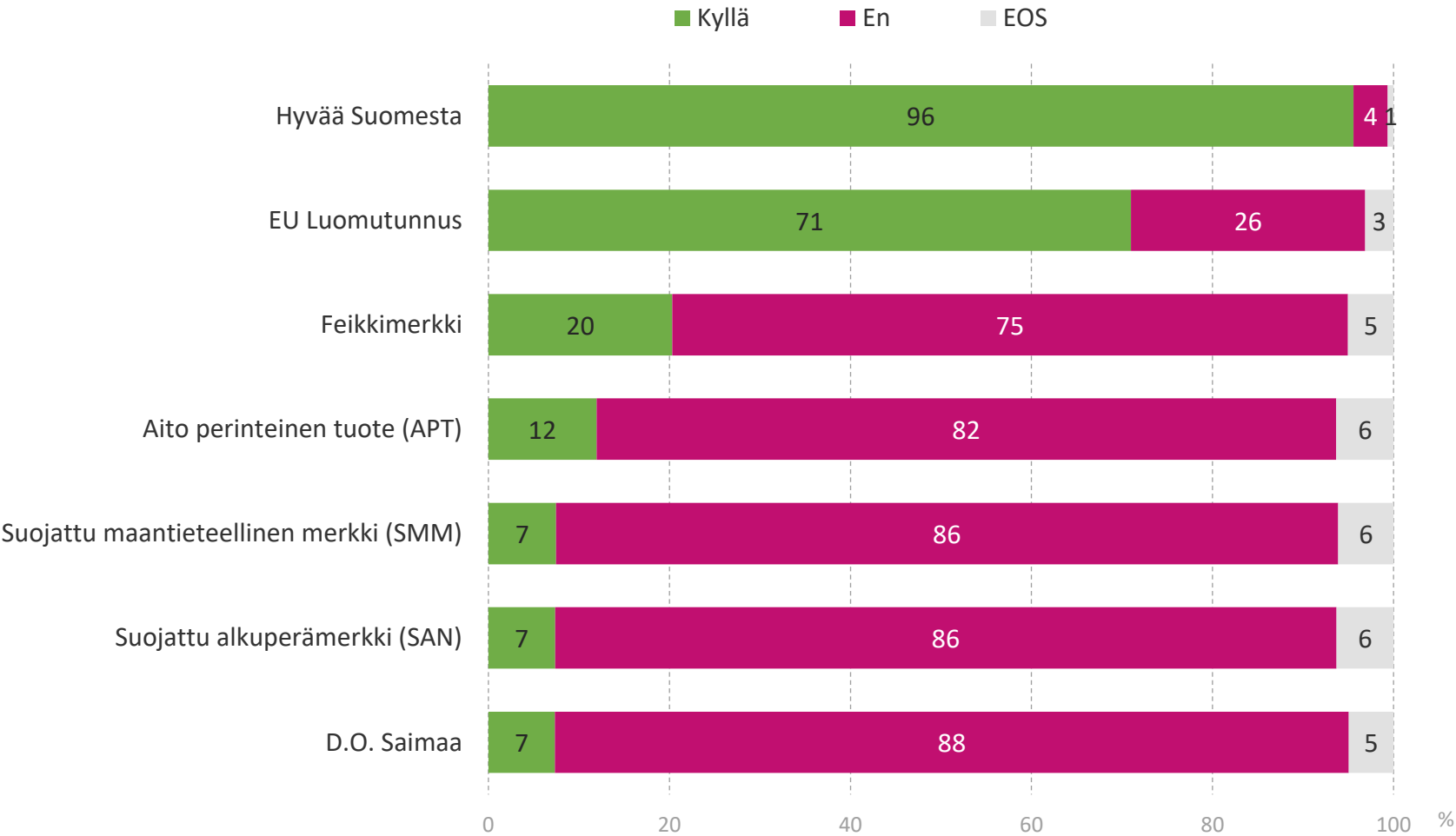
Muiden pakkausmerkintöjen tunnistaminen

- Hyvää Suomesta –merkin tunnistaa valtaosa (96 %) ja sen tunnettuus on kasvanut 2%-yksikköä vuoteen 2018 verrattuna.
 - Merkki on tasaisen tunnettu eri taustaryhmissä.
- EU Luomutunnuksen tunnistaa seitsemän vastaajaa kymmenestä (71 %).
 - Merkin tunnettuus on kehittynyt parhaiten kaikista tutkituista merkeistä, tunnettuus on lisääntynyt 9%-yksikköä vuoden 2018 tulokseen verrattuna. Merkin tunnettuus on kehittynyt parhaiten miesten, 15-24-, ja 35-49-vuotiaiden joukossa.
 - Merkki on tunnetuin naisten (74 %) keskuudessa. Miehistä 68% on nähnyt merkin (vrt. 2018 53 %).
 - Ikäryhmistä merkin tunnettuus on paras 15–49-vuotiaiden keskuudessa. Merkin tunnettuus on nuorilla (15-24-v 83%; vrt. 69% vuonna 2018), 25-34-vuotiailla 83% (vrt. 77% vuonna 2018) ja 35-49-vuotiailla 80% (vrt. 63% vuonna 2018).
 - Opiskelijoista/koululaisista lähes kaikki (96%) tunnistavat merkin.
 - EU Luomutunnusmerkin tunnettuudessa on myös alueellisia eroja. Merkki on tunnetuin pk-seudulla asuvien keskuudessa, joista valtaosa tunnistaa merkin (87%). Suuralueista paras tunnettuus on Helsinki-Uusimaan (81%) sekä Länsi-Suomen (78%) suuralueilla. Suuralueiden osalta merkin tunnettuus on kehittynyt hyvin muiden suuraluiden osalta (+11-+14%-yksikköä) paitsi Etelä-Suomen, jossa tunnettuus on pysynyt samalla tasolla.

Pakkausmerkkien tunnistaminen 3/3

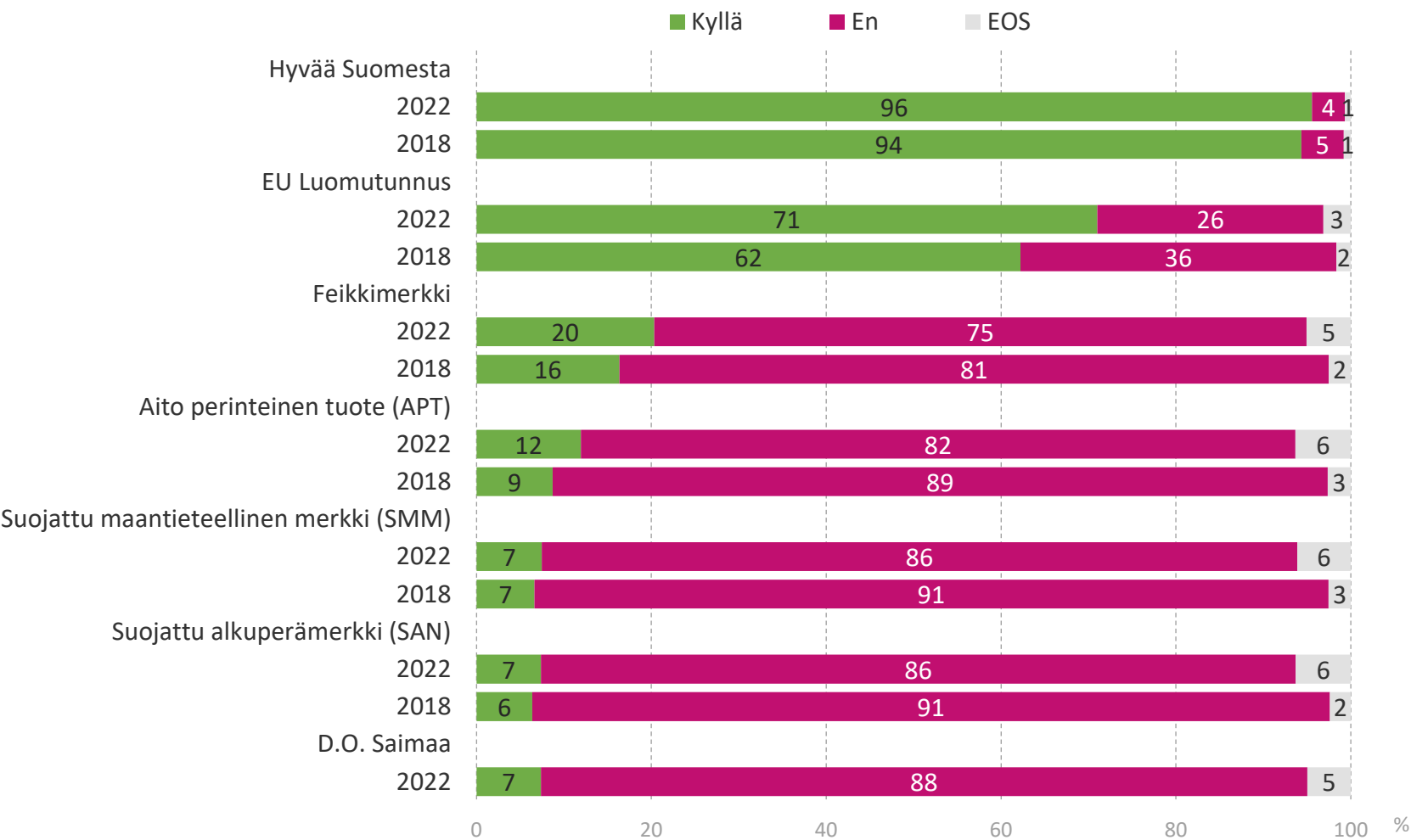
- Feikkimerkin kertoi tunnistaneensa joka viides (20 %).
 - Edellisen tutkimuskierroksen tapaan suurin osa vastaajista ei muistanut nähneensä tätä merkkiä (75%), vaikka tunnettuudessa onkin hieman kasvua vuoteen 2018 verrattuna (16% vuonna 2018)
 - Miehet muistavat nähneensä merkin naisia useammin ja etenkin 15–24-vuotiaiden joukossa oli merkin nähneitä (27 %). Mitä alhaisempi koulutustaso vastaajalla on, sitä useammin merkki muistetaan. Kunnissa asuvista lähes kolmannes (31%) muistaa nähneensä merkin, suuralueista Pohjois- ja Itä-Suomessa asuvat.
- D.O. Saimaa –merkin tunnistaa 7%
 - Vastaajista valtaosa (88 %) ei ollut nähnyt merkkiä.

Mitä seuraavista pakkausmerkinnöistä olet nähnyt?

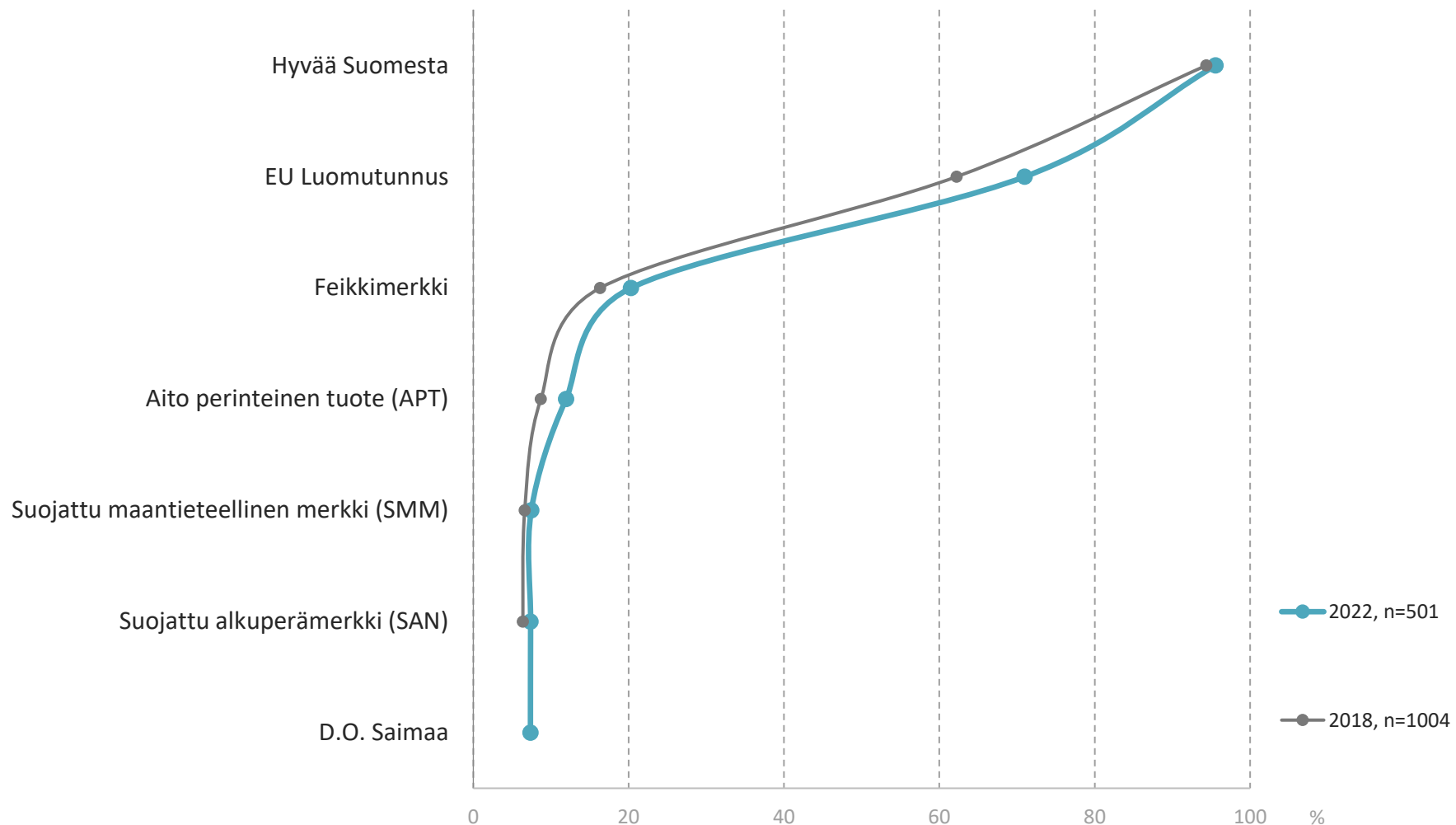
Kaikki vastaajat, n=501

Mitä seuraavista pakkausmerkinnöistä olet nähnyt?

Kaikki vastaajat, n=501

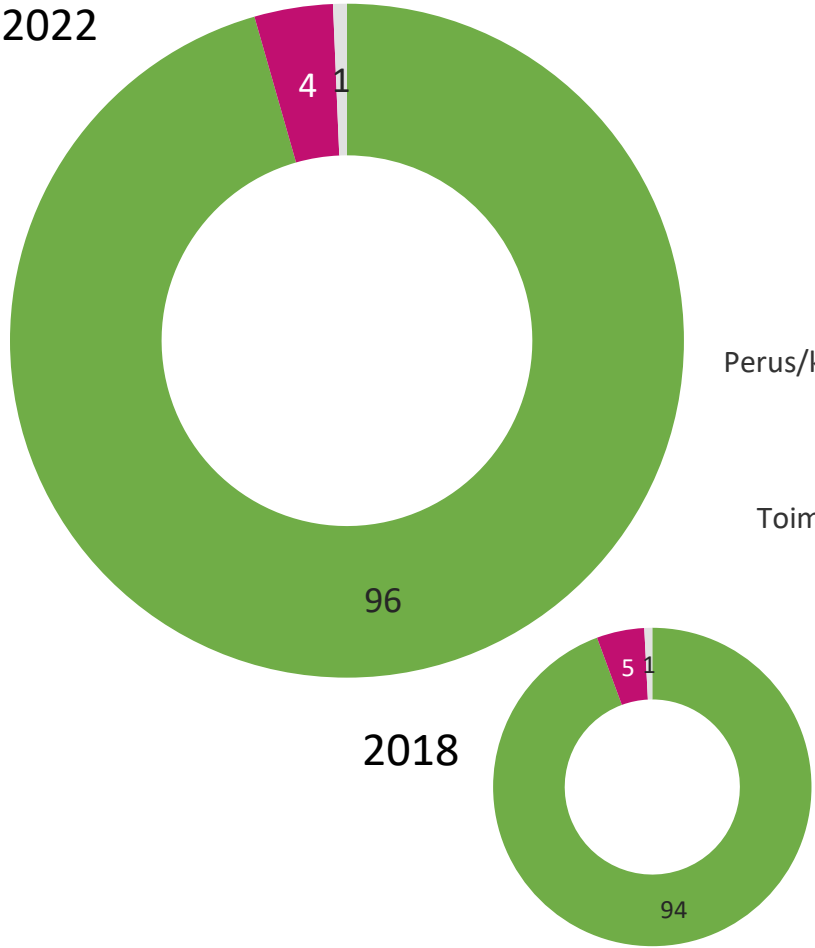
Mitä seuraavista pakkausmerkinnöistä olet nähnyt?

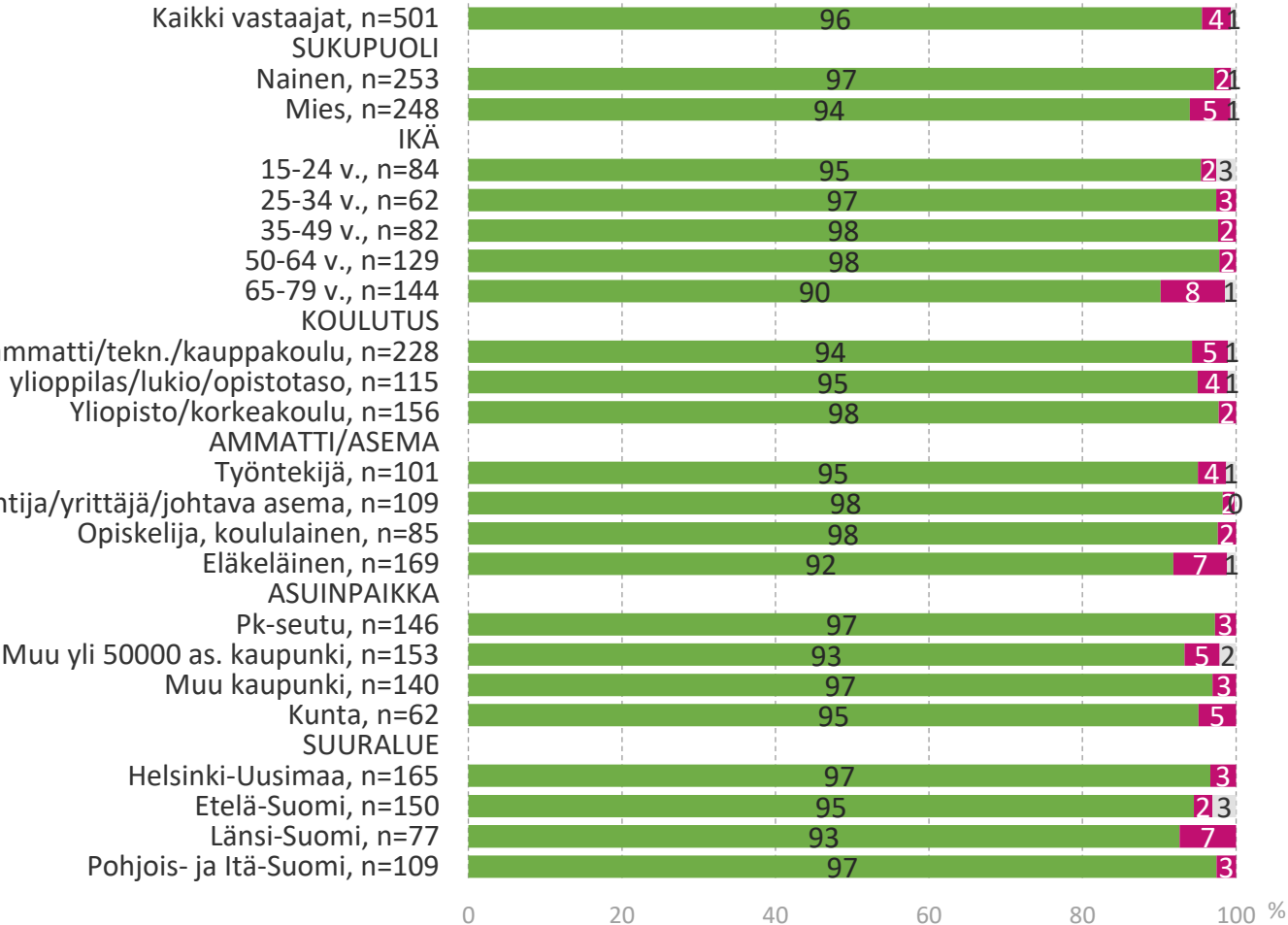
n=kaikki vastaajat

Mitä seuraavista pakkausmerkinnöistä olet nähnyt? Hyvää Suomesta

Kyllä En EOS

Kaikki vastaajat, 2022 n=501, 2018 n=1004

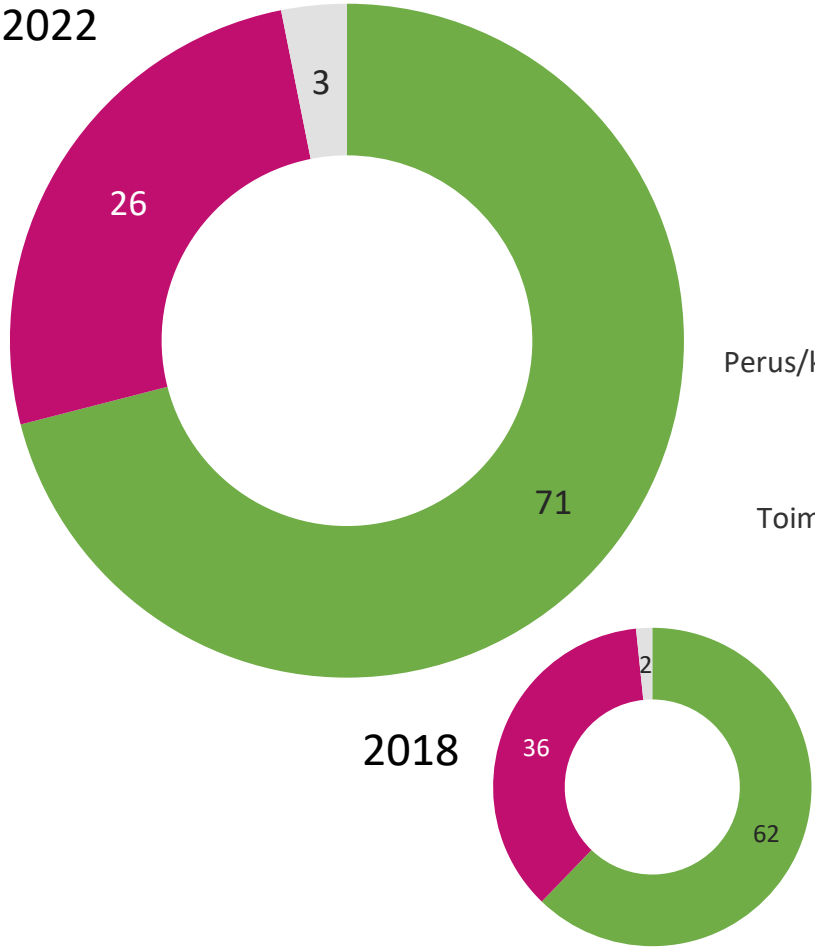

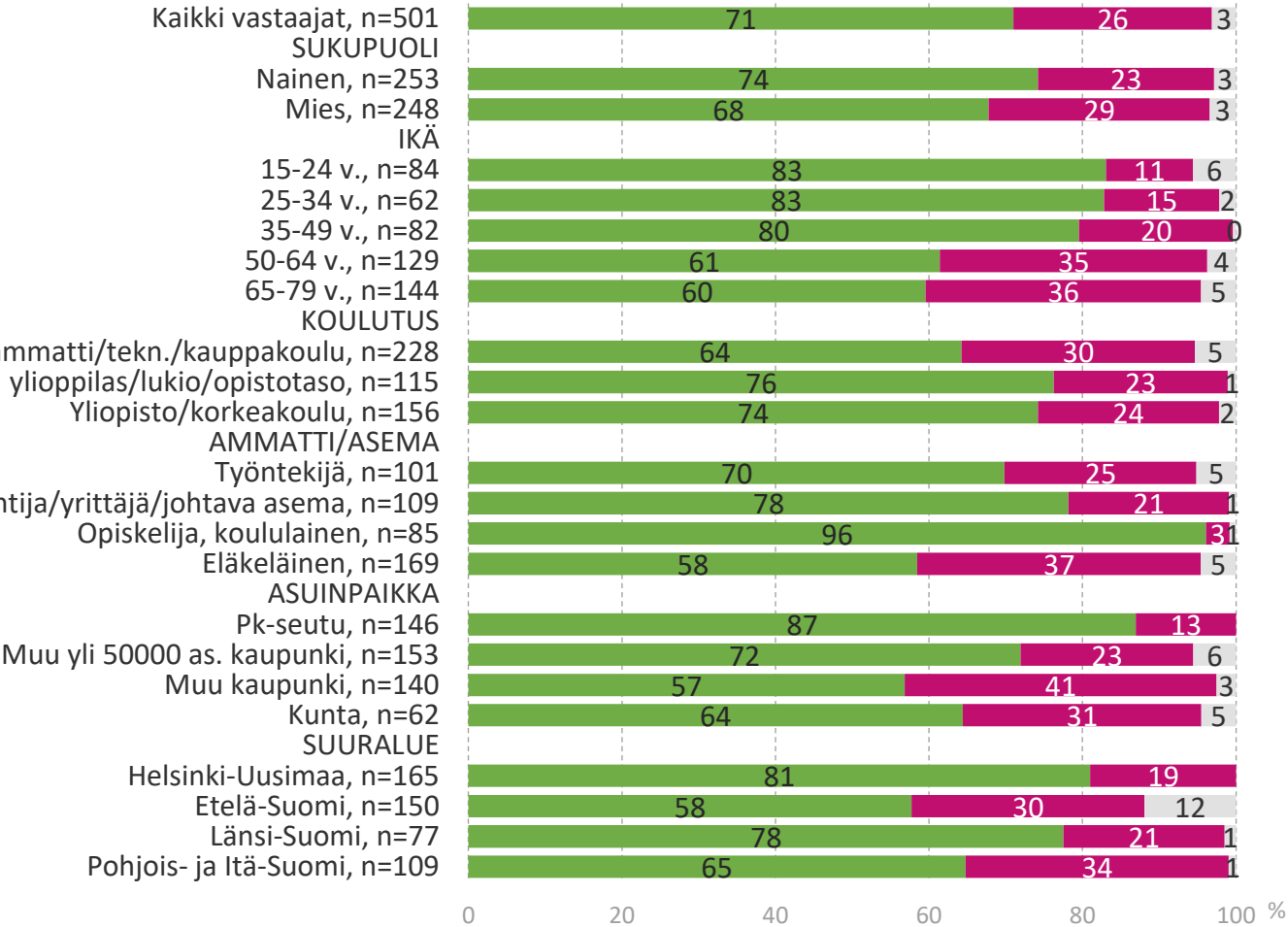
Mitä seuraavista pakkausmerkinnöistä olet nähnyt?

EU Luomutunnus

Kyllä En EOS

Kaikki vastaajat, 2022 n=501, 2018 n=1004

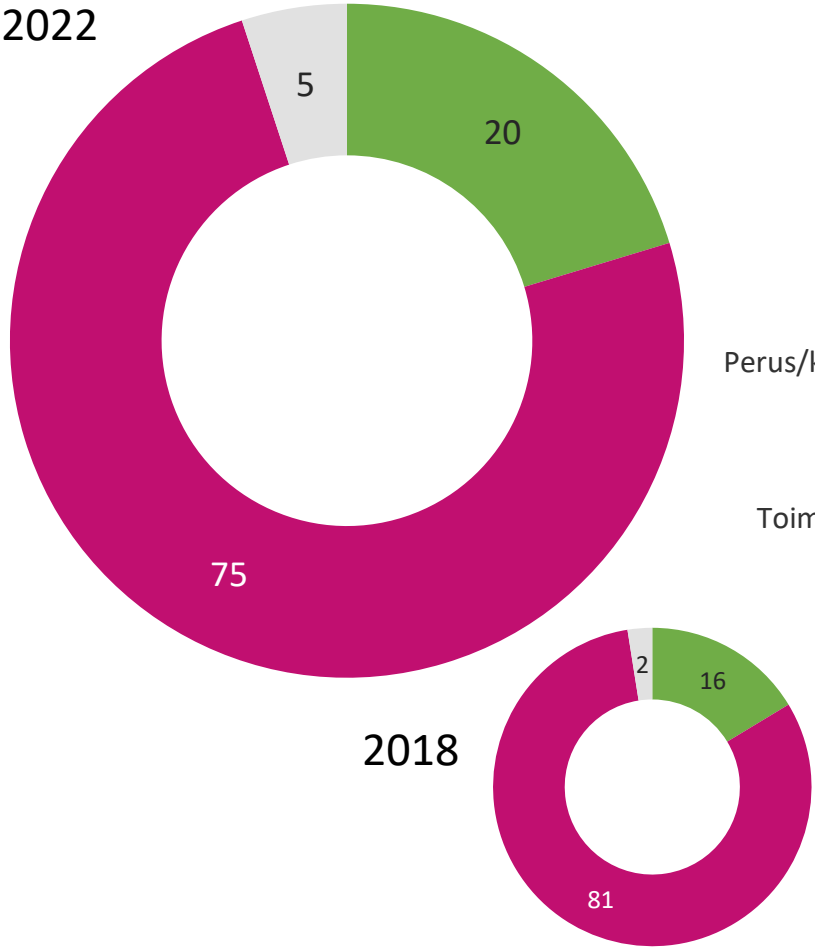

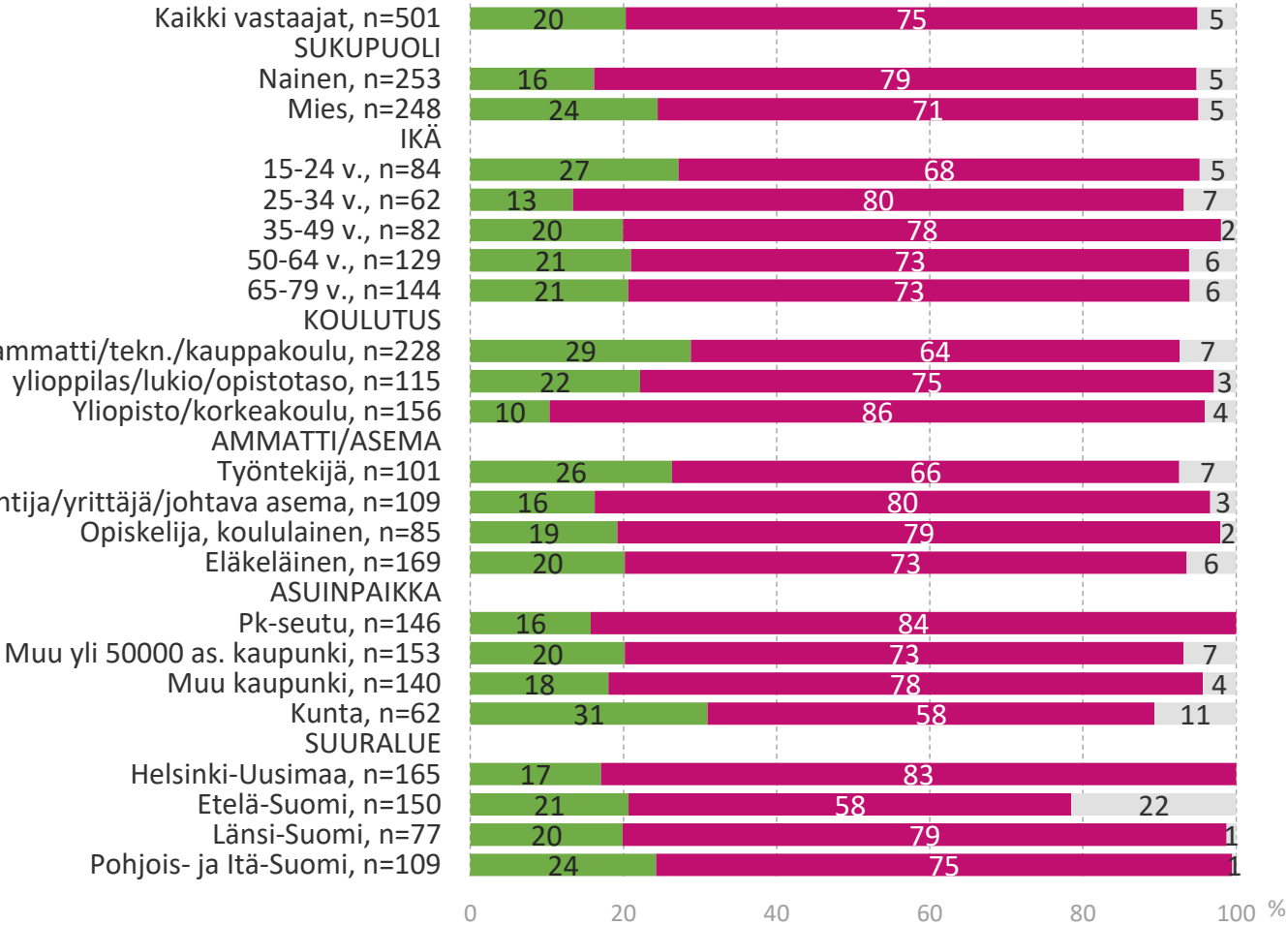
Mitä seuraavista pakkausmerkinnöistä olet nähnyt?

Feikkimerkki

Kyllä En EOS

Kaikki vastaajat, 2022 n=501, 2018 n=1004

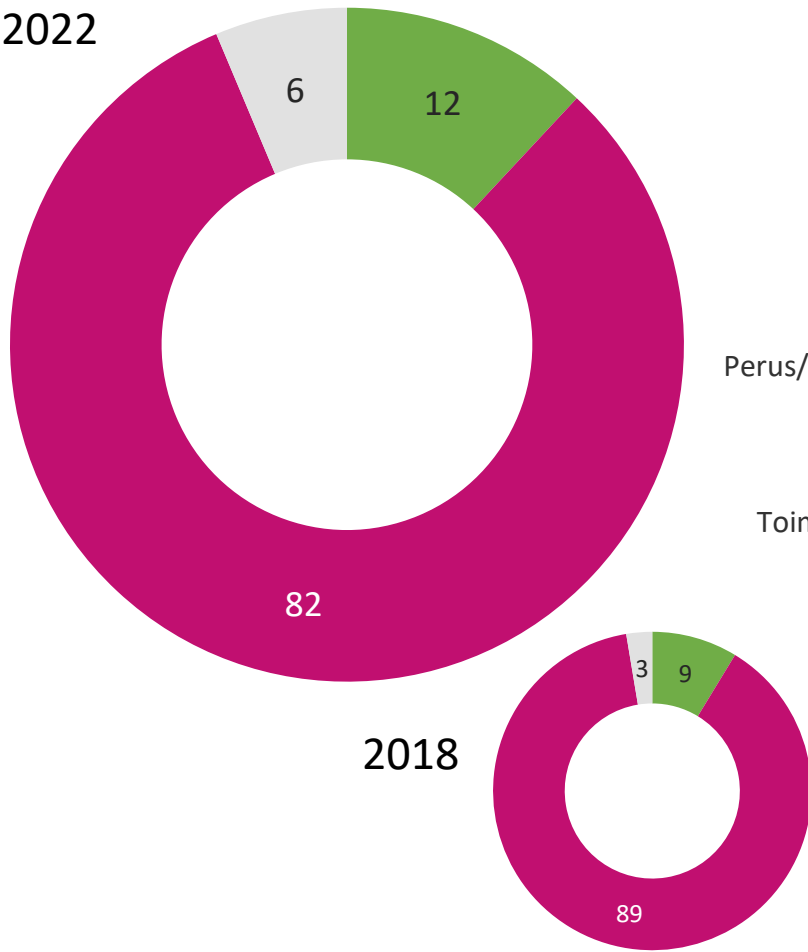

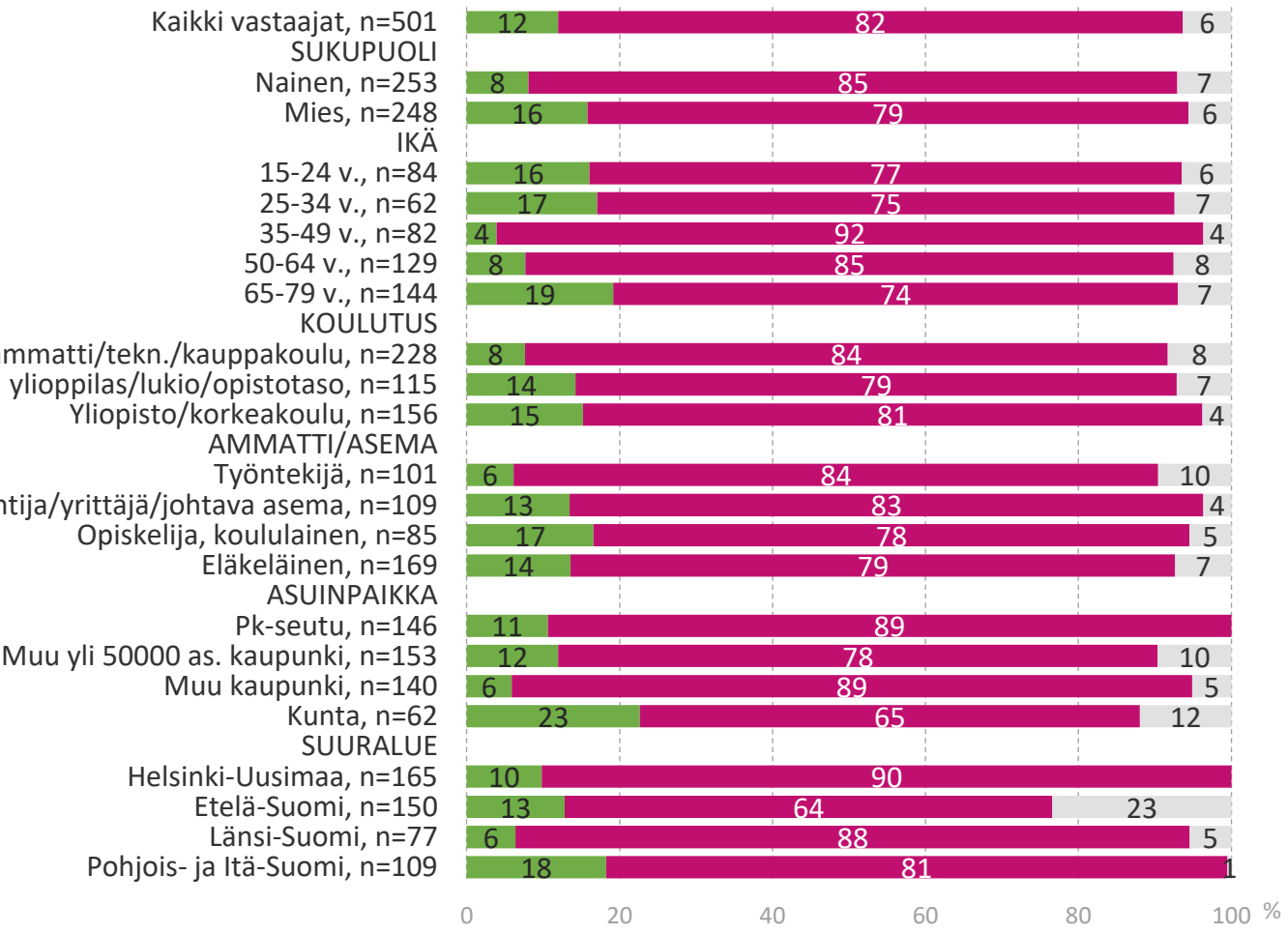
Mitä seuraavista pakkausmerkinnöistä olet nähnyt?

Aito perinteinen tuote (APT)

Kyllä En EOS

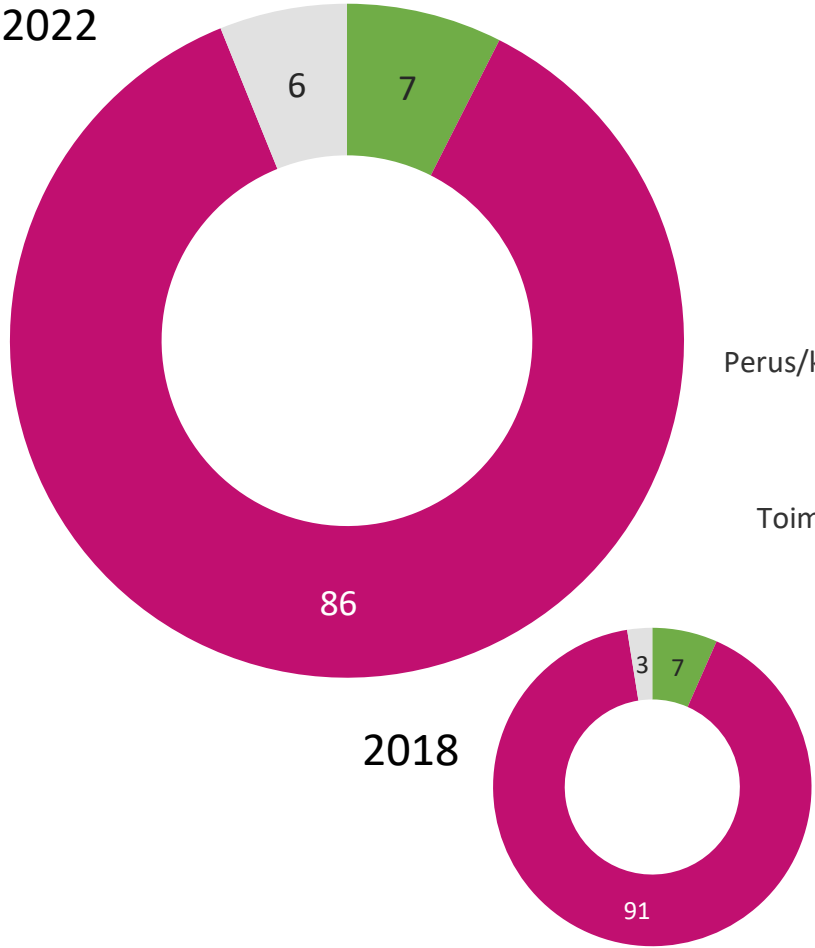
Kaikki vastaajat, 2022 n=501, 2018 n=1004

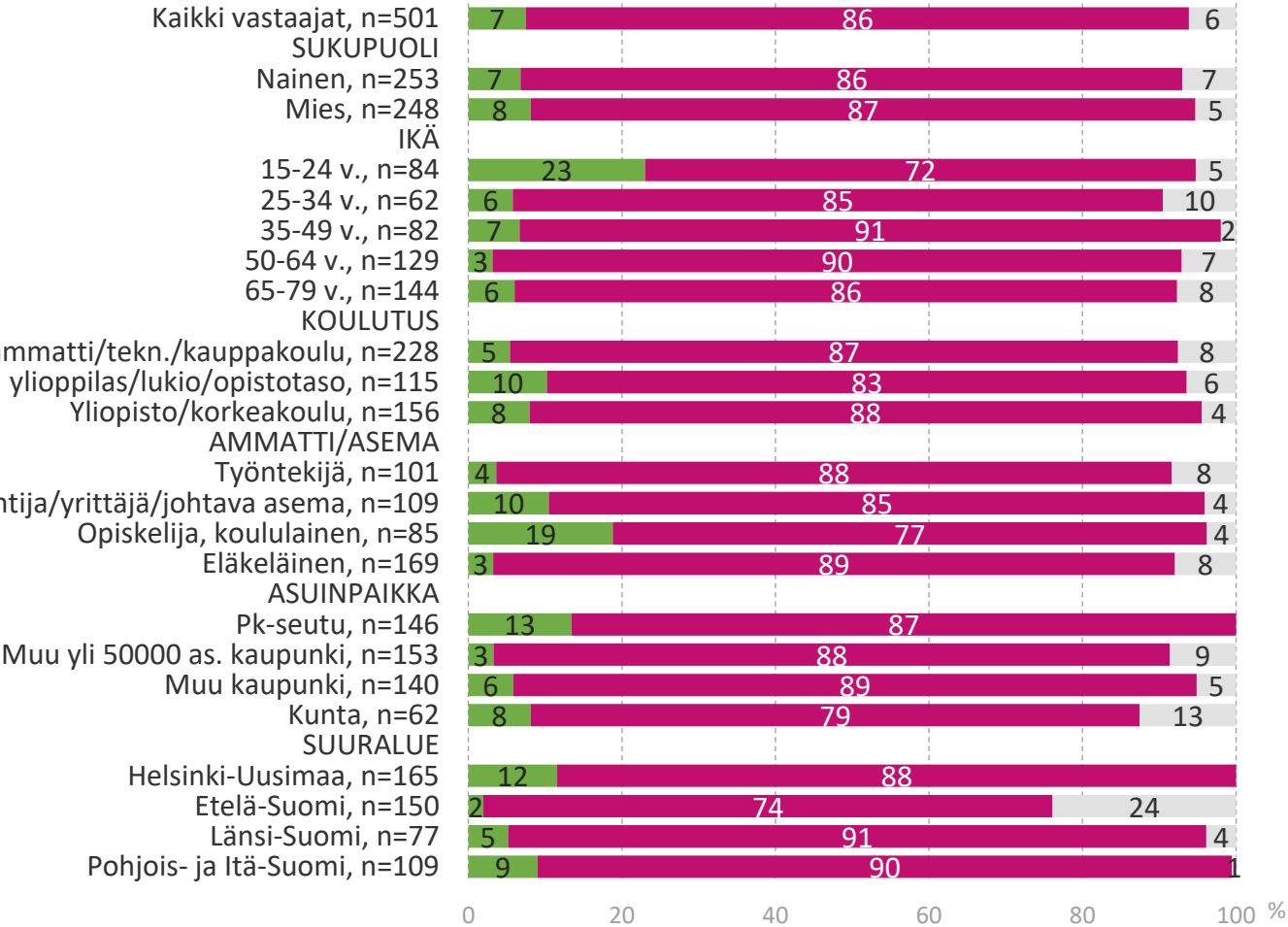

Mitä seuraavista pakkausmerkinnöistä olet nähnyt? Suojattu maantieteellinen merkki (SMM)

Kyllä En EOS

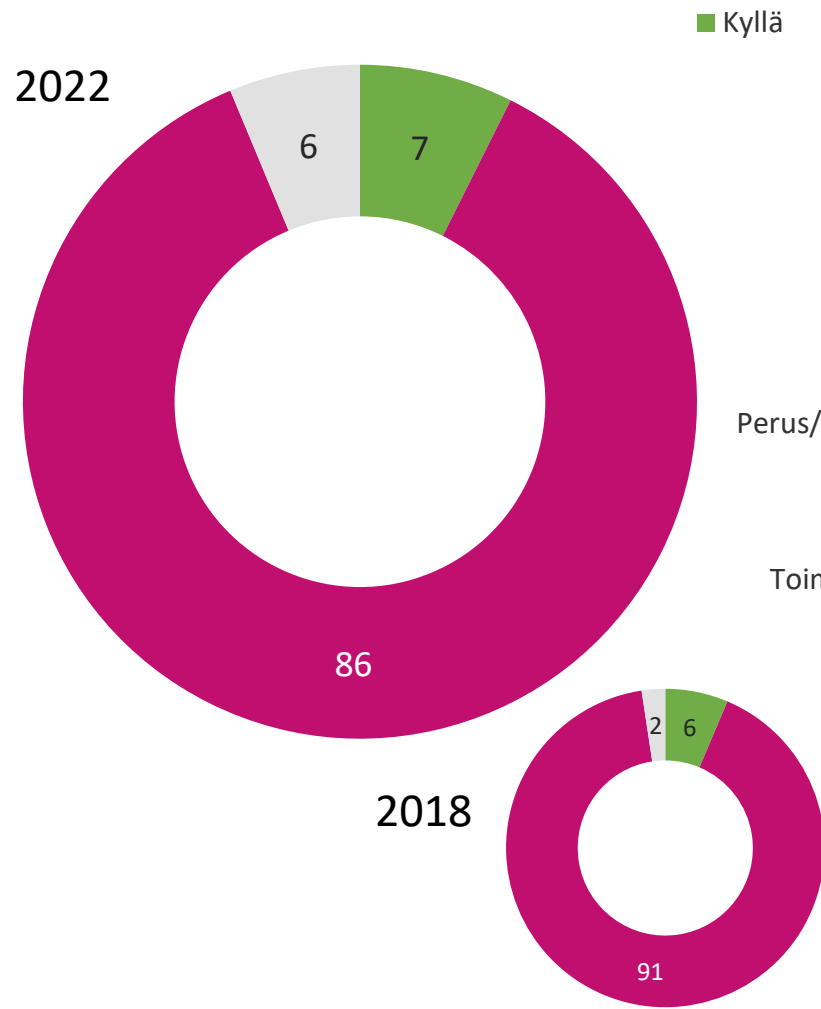

Kaikki vastaajat, 2022 n=501, 2018 n=1004

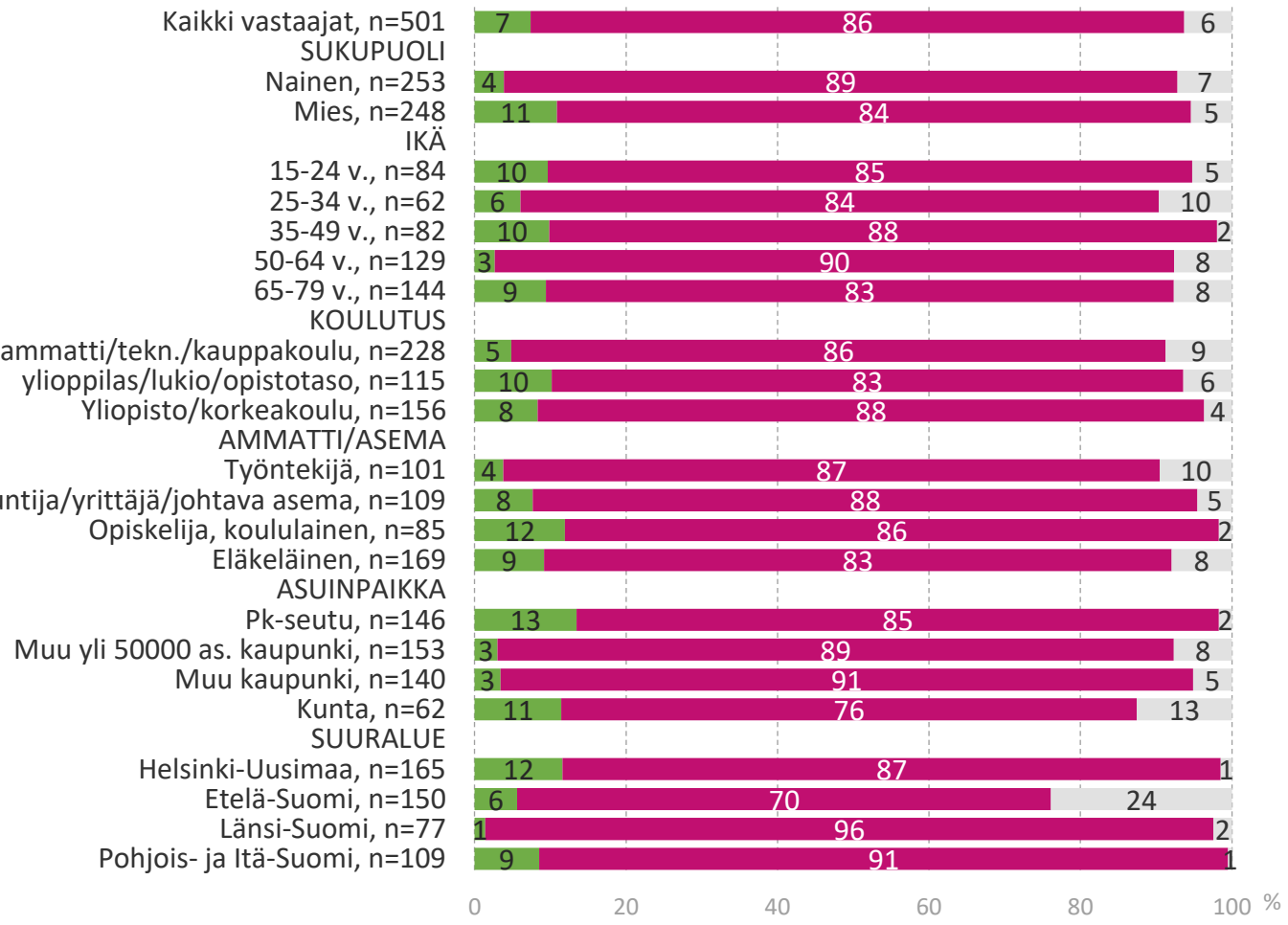

Mitä seuraavista pakkausmerkinnöistä olet nähnyt?

Suojattu alkuperämerkki (SAN)

Kyllä En EOS

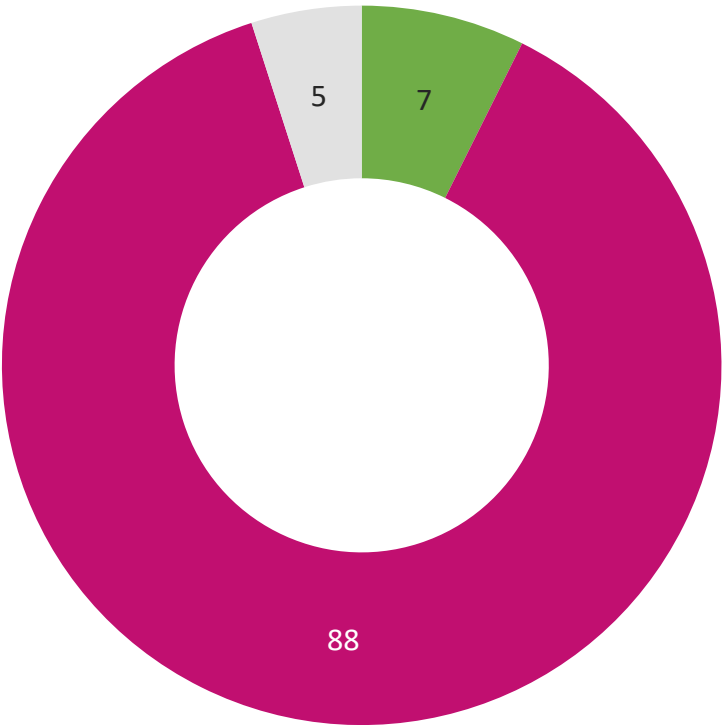

Kaikki vastaajat, 2022 n=501, 2018 n=1004

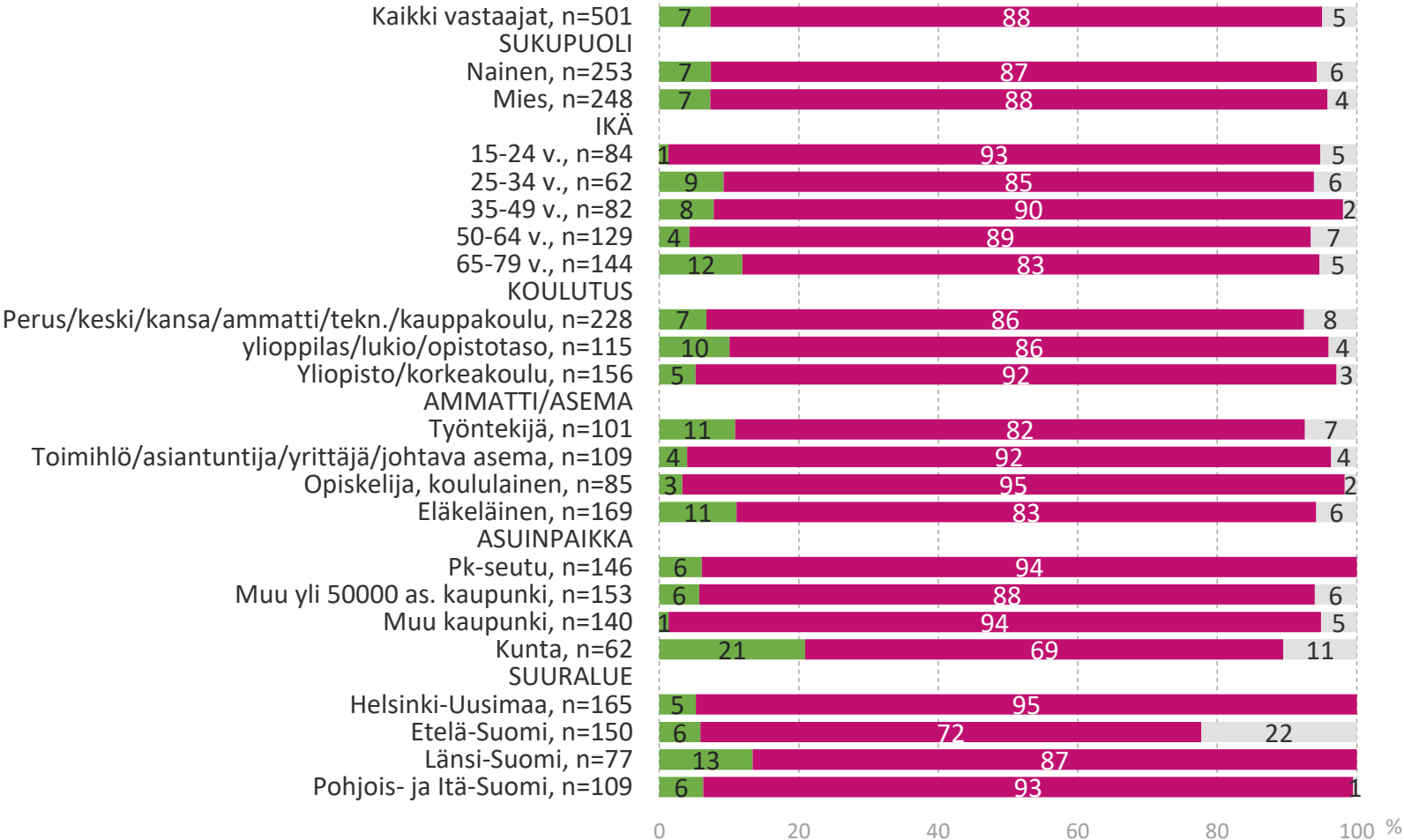

Mitä seuraavista pakkausmerkinnöistä olet nähnyt? D.O. Saimaa

Kyllä En EOS

Kaikki vastaajat, n=501

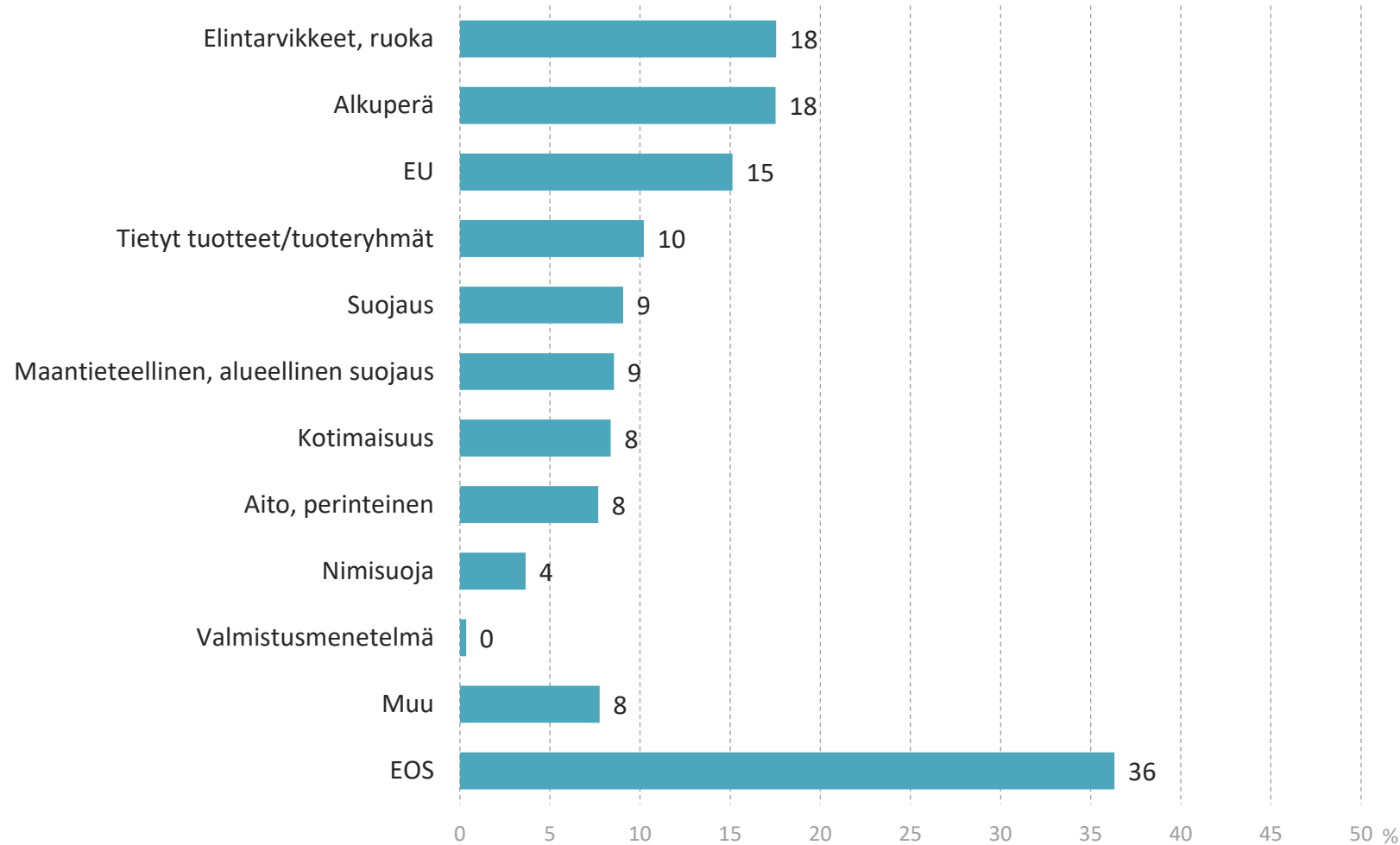
*Pakkausmerkkeihin
liitettävät asiat*

Pakkausmerkkeihin liitettävät asiat

Elintarvikkeiden nimisuojajärjestelmän pakkausmerkkien liittäminen (APT, SAN ja SMM) eri merkityksiin kysyttiin spontaanisti, ilman vastaajan johdattelua. Vastaukset on jälkikäteen koodattu eri merkityssisältöjen alle:

- Noin joka viides vastaaja liittää pakkausmerkit elintarvikkeisiin/ruokaan (18%) ja alkuperään (18 %).
- 15% liittää merkit Euroopan unioniin ja joka kymmenes vastaaja johonkin tiettyyn tuoteryhmään/tuotteisiin. Suojaukseen yleisesti merkit liittää noin joka kymmenes (9%) ja tarkemmin maantieteelliseen, alueelliseen suojaukseen 9%, aitouteen/perinteisyyteen 8% ja nimisuojaan 4%.
- Reilu kolmannes vastaajista ei osannut sanoa, mihin nämä elintarvikepakkauksissa näkyvät merkit heidän mielestään liittyvät. Näiden vastaajien osuus oli kuitenkin vähentynyt, sillä vuonna 2018 43% vastanneista ei osannut liittää näihin merkkeihin mitään merkityksiä.
- Verrattuna vuoden 2018 tuloksiin, vastauksista muodostui aiempaa enemmän koodeja, joten tuloksia ei voida suoraan vertailla keskenään. Kuitenkin esimerkiksi elintarvikkeiden ja ruoan osalta mainintojen osuus on pysynyt samalla tasolla vuoteen 2018 nähden.

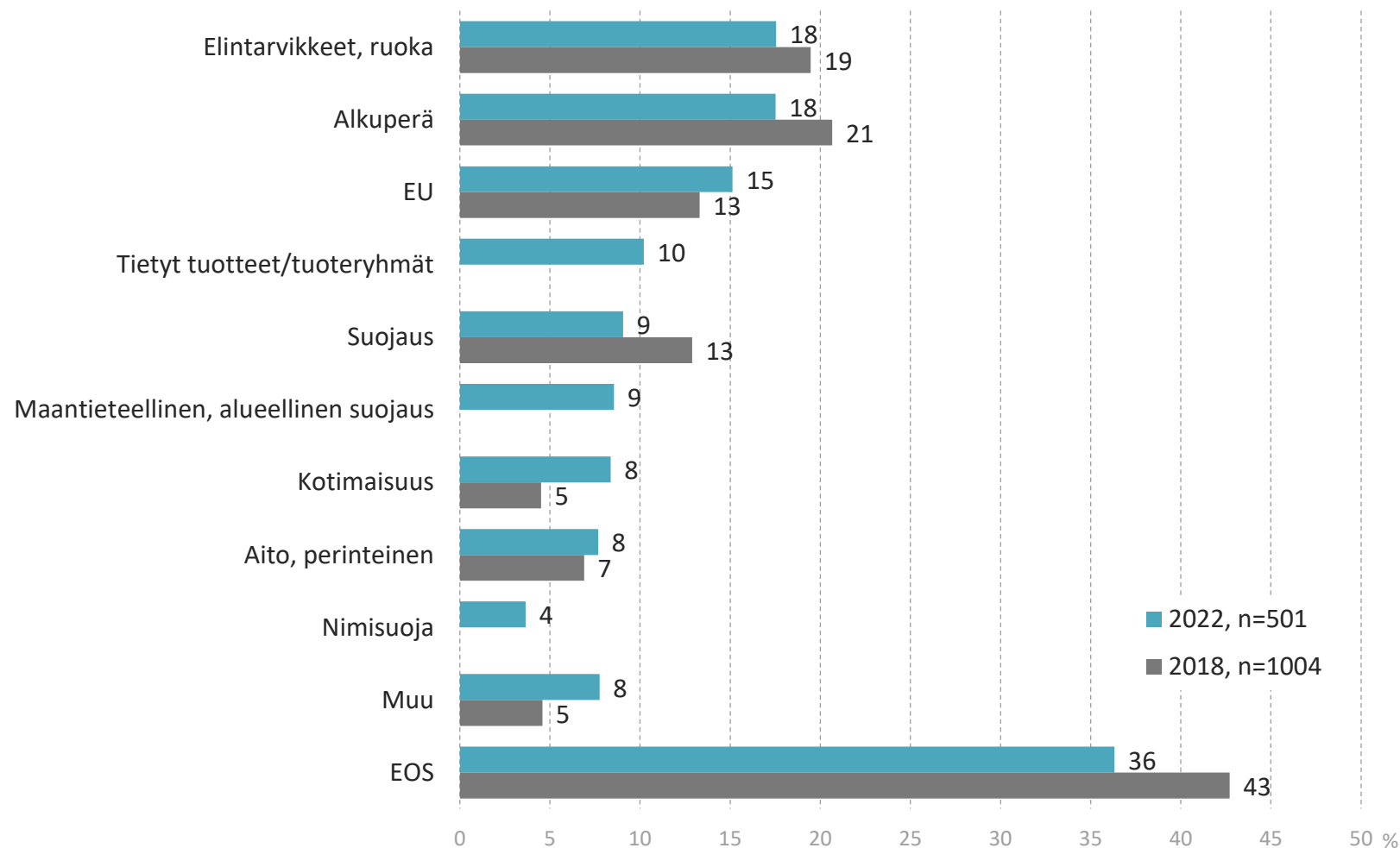
Mihin seuraavat elintarvikepakkauksissa näkyvät merkit mielestäsi liittyvät?

Kaikki vastaajat, n=501

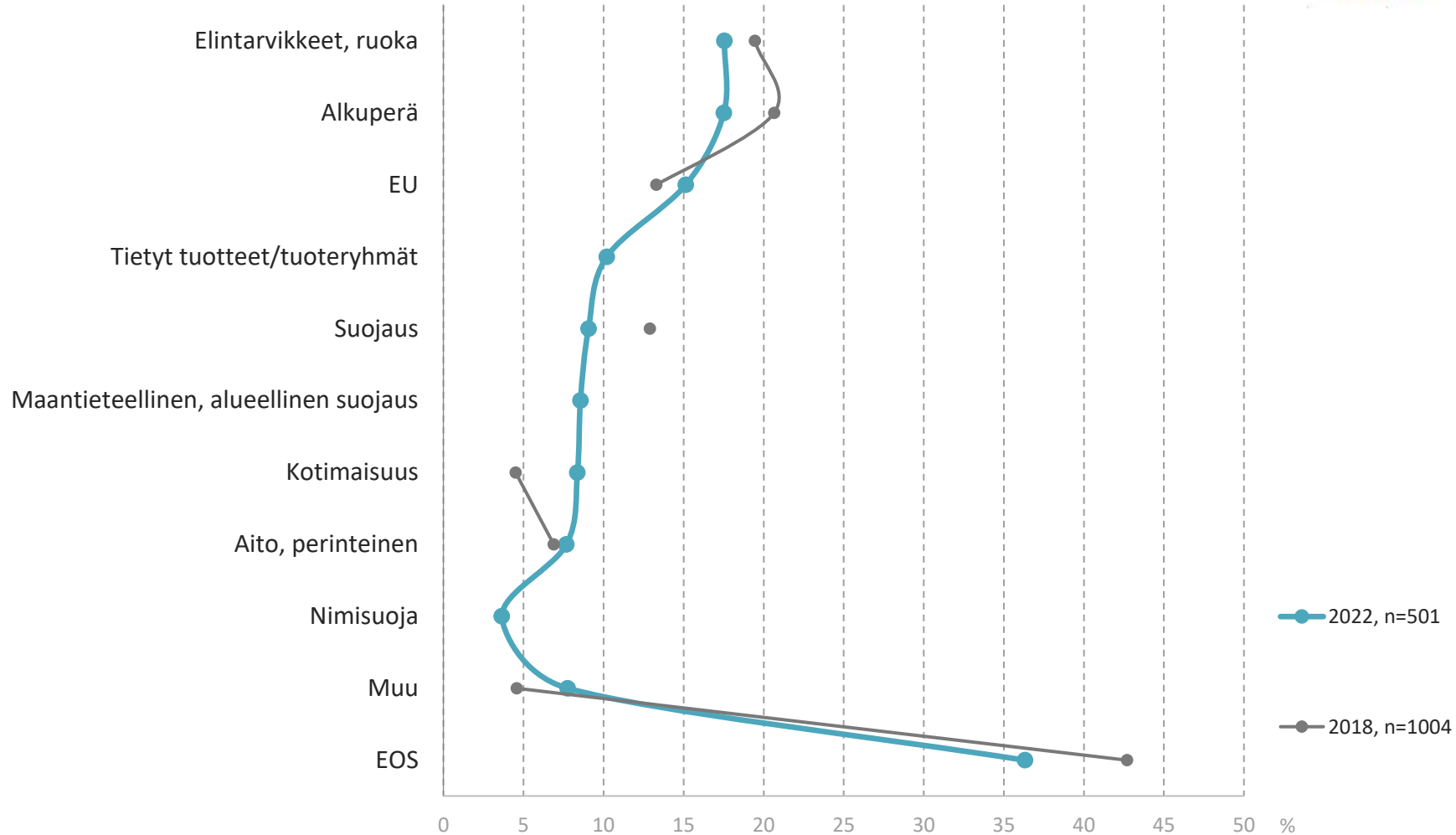

Mihin seuraavat elintarvikepakkauksissa näkyvät merkit mielestäsi liittyvät?

n=kaikki vastaajat

Mihin seuraavat elintarvikepakkauksissa näkyvät merkit mielestäsi liittyvät?

n=kaikki vastaajat

Mihin seuraavat elintarvikepakkauksissa näkyvät merkit mielestäsi liittyvät?

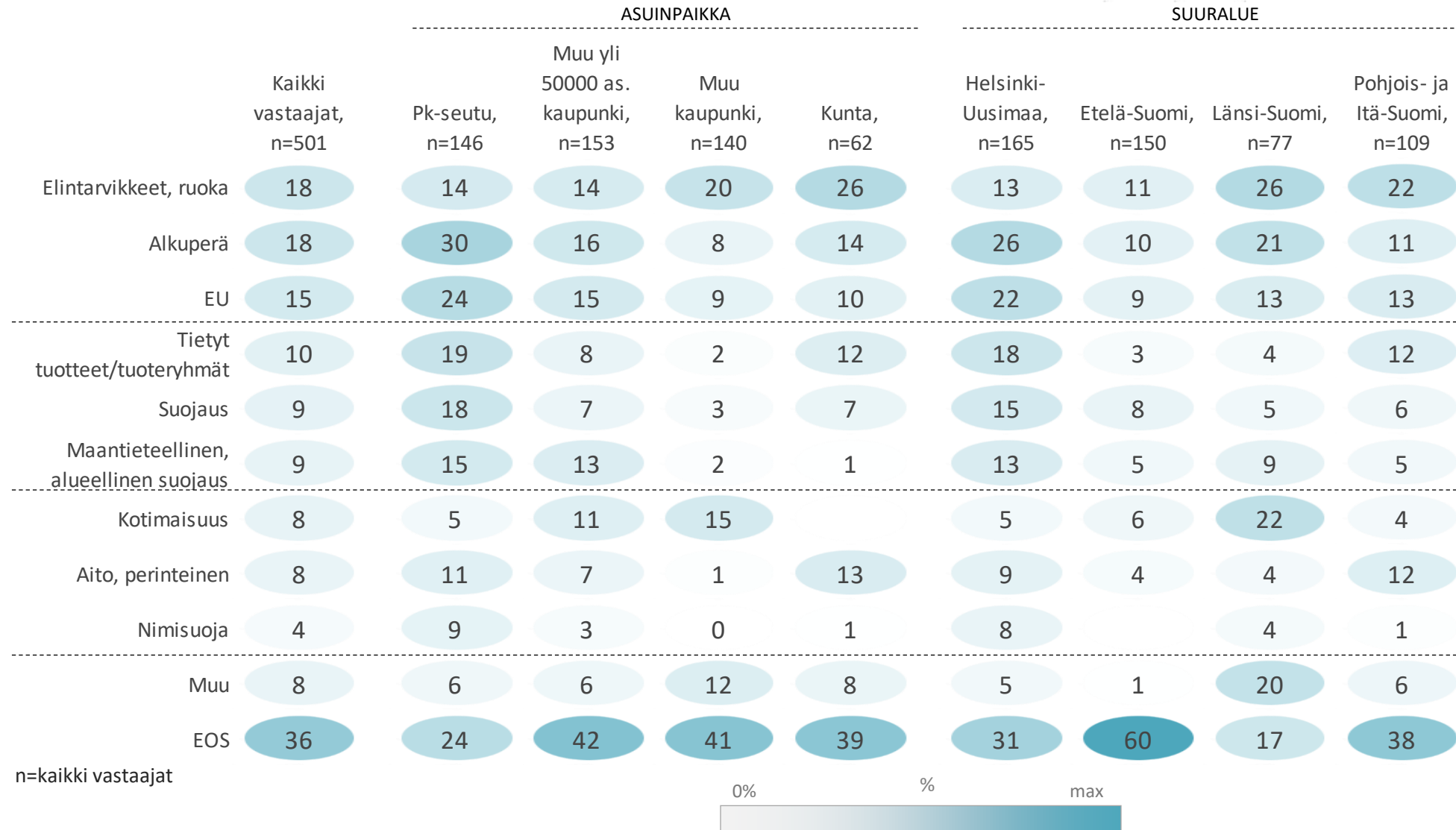
	Kaikki vastaajat, n=501	SUKUPUOLI		IKÄRYHMÄT				
		Nainen, n=253	Mies, n=248	15-24 v., n=84	25-34 v., n=62	35-49 v., n=82	50-64 v., n=129	65-79 v., n=144
Elintarvikkeet, ruoka	18	17	18	20	18	15	19	16
Alkuperä	18	16	19	18	15	24	17	13
EU	15	15	15	15	25	21	16	3
Tietyt tuotteet/tuoteryhmät	10	9	11	11	8	10	8	14
Suojaus	9	8	10	12	8	8	11	7
Maantieteellinen, alueellinen suojaus	9	12	5	13	8	7	13	4
Kotimaisuus	8	9	8	9	4	8	9	10
Aito, perinteinen	8	7	8	8	8	9	6	8
Nimisuoja	4	4	4	7	5	4	4	1
Muu	8	9	7	4	8	13	0	12
EOS	36	37	36	34	37	21	42	46

n=kaikki vastaajat

0% % max

Mihin seuraavat elintarvikepakkauksissa näkyvät merkit mielestäsi liittyvät?

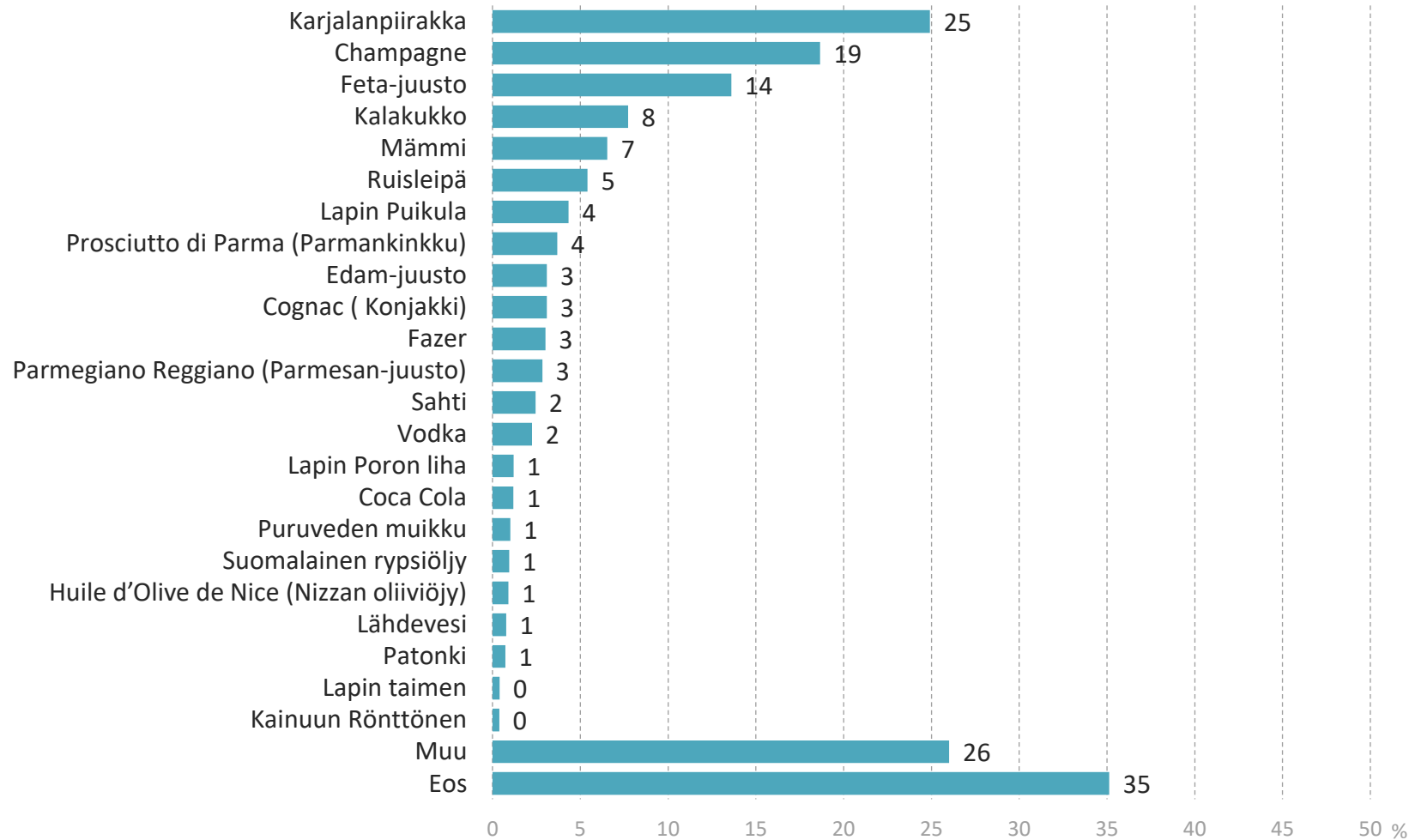
Nimisuojattujen elintarvikkeiden tunnettuus

Nimisuojatut elintarvikkeet

Nimisuojattujen elintarvikkeiden spontaani tunnettuus

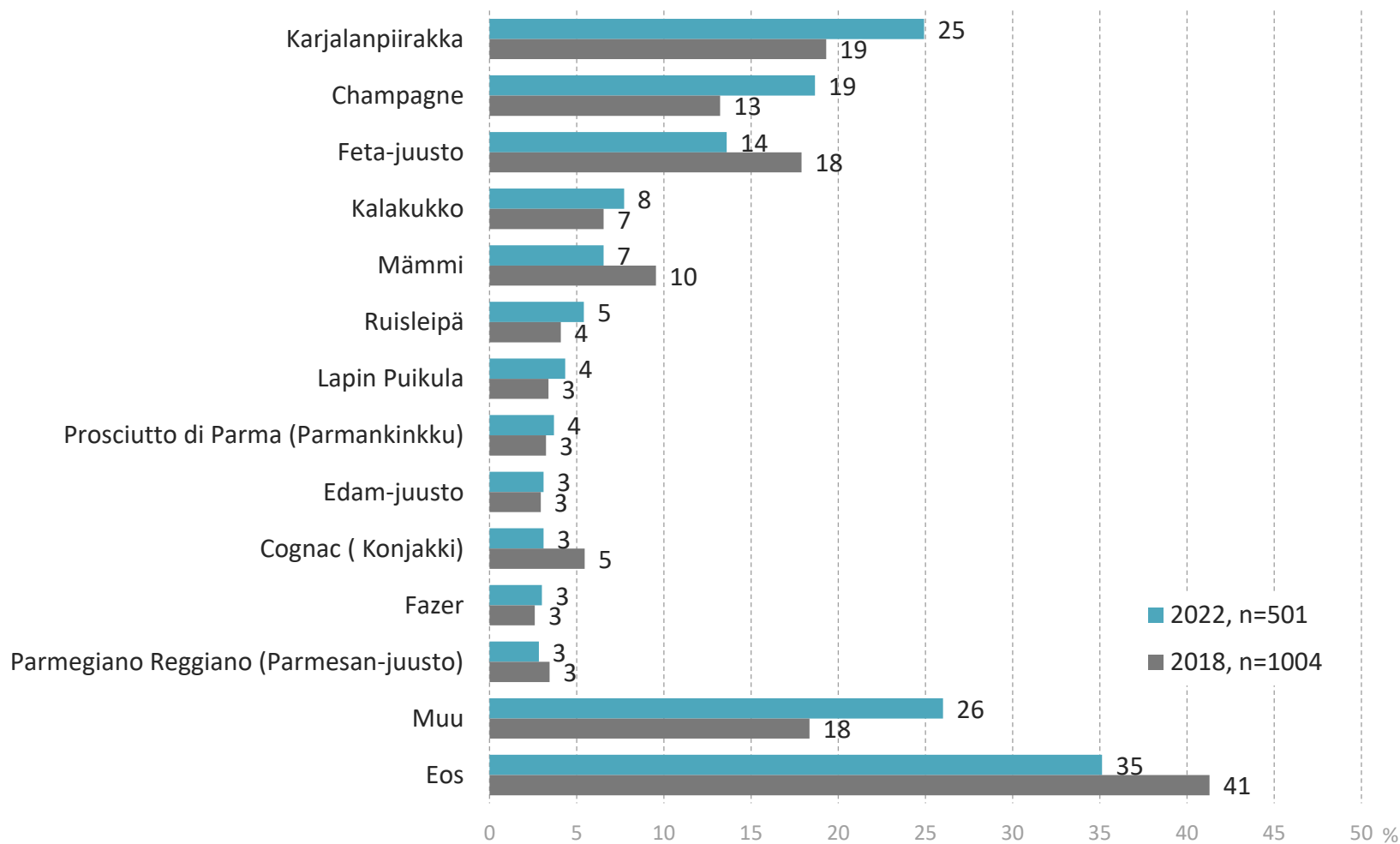
- Nimisuojatuista elintarvikkeista suomalaisille tulee useimmin mieleen karjalanpiirakka (25%), champagne (19%) ja feta-juusto (14%). Näistä elintarvikkeista sekä karjalanpiirakan että champagnen spontaani tunnettuus on kasvanut vuoden 2018 tuloksiin verrattuna (vrt. karjalanpiirakka (19 % v. 2018) ja champagne (13 % v. 2018)).
- Suomalaisista elintarvikkeista eniten mainintoja nimisuojatuiksi elintarvikkeiksi saivat karjalanpiirakan lisäksi kalakukko (8%) ja mämmi (7%). Lisäksi mainittiin mm. ruisleipä (5%) ja Lapin puikulat (4 %).
- Ulkomaisista elintarvikkeista mainintoja saivat champagnen ja feta-juuston lisäksi eniten Prosciutto di Parma (3 %), cognac (3 %) ja Edam-juusto (3 %).
- Maininnoissa oli paljon hajontaa, sillä muu-vastauksia kertyi peräti 26% ja reilu kolmannes ei osannut spontaanisti nimetä mitään nimisuojattuja elintarvikkeita.
- Vuoden 2018 tapaan monet sekoittavat nimisuojatut elintarvikkeet edelleen tunnettuihin brändeihin ja/tai perinteisiin suomalaisiin ruokiin, kuten esim. ruisleipä ja mämmi. Vaikka nimisuojatun elintarvikkeen käsite ei edelleenkään ole kaikille selvä, on se kuitenkin aiempaa hieman tutumpi. Vuonna 2018 41% ei osannut nimetä yhtään nimisuojattua elintarviketta, joten näiden osuus on pienentynyt aiemmasta tutkimuskerrasta 6%-yksikköä.

Kun mietit kotimaisia ja ulkomaisia elintarvikkeita, mitä nimisuojaattuja elintarvikkeita sinulle tulee mieleen?

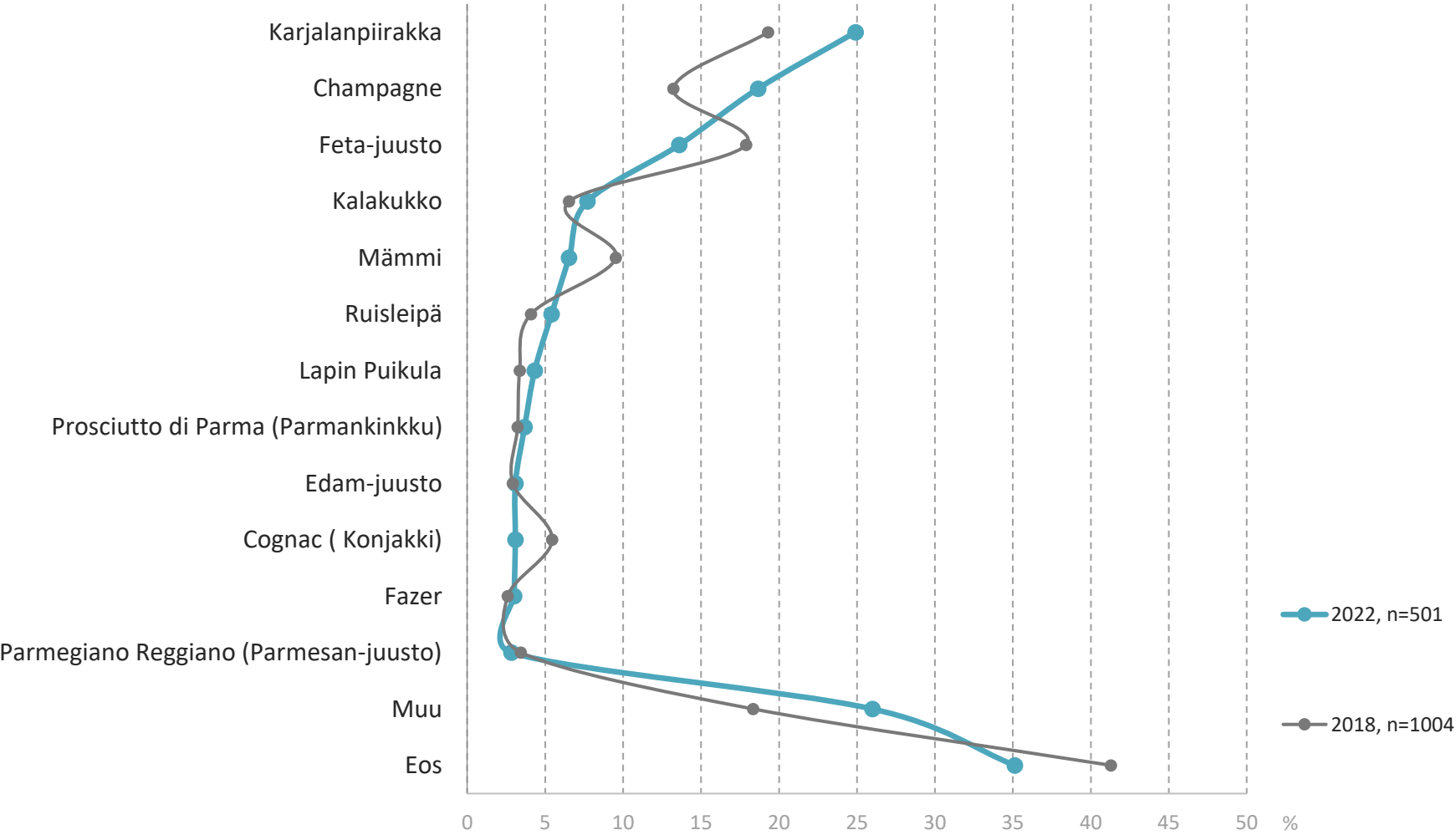
Kaikki vastaajat, n=501

Kun mietit kotimaisia ja ulkomaisia elintarvikkeita, mitä nimisuojaattuja elintarvikkeita sinulle tulee mieleen?

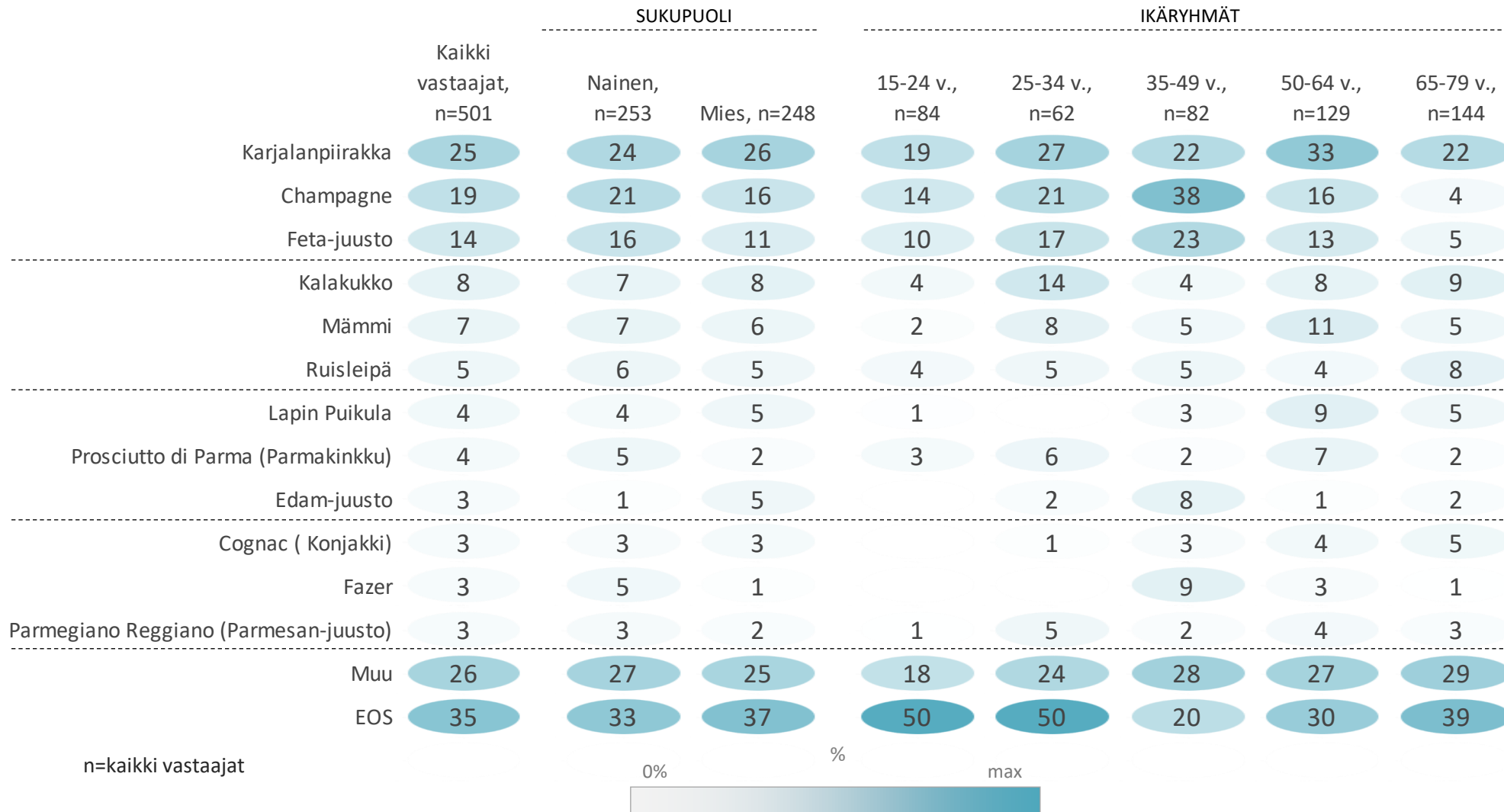
n=kaikki vastaajat

Kun mietit kotimaisia ja ulkomaisia elintarvikkeita, mitä nimisuojaattuja elintarvikkeita sinulle tulee mieleen?

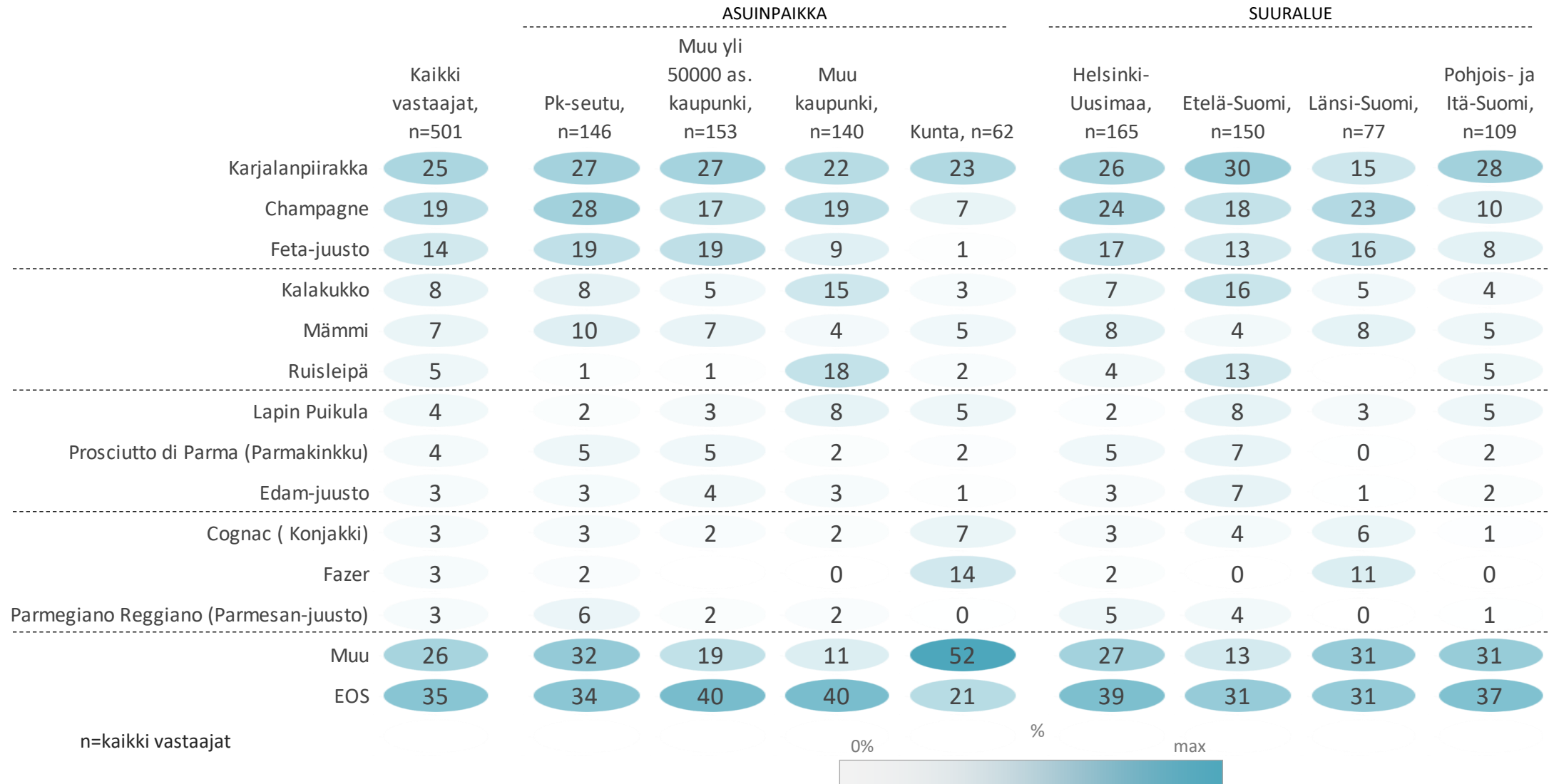

n=kaikki vastaajat

Kun mietit kotimaisia ja ulkomaisia elintarvikkeita, mitä nimisuojaattuja elintarvikkeita sinulle tulee mieleen?

Kun mietit kotimaisia ja ulkomaisia elintarvikkeita, mitä nimisuojaattuja elintarvikkeita sinulle tulee mieleen?

Kun mietit kotimaisia ja ulkomaisia elintarvikkeita,
mitä nimisuojaattuja elintarvikkeita sinulle tulee mieleen 1(2)?
Muu, mikä-vastaukset

banaani
banaani, ei tarkemmin
belgialainen suklaa
brie- juusto
cammember juusto, emmental, tiettyjen alueiden viinit
chamemberg-juusto, ranskal.viinit, perinne leivonnaiset
Coca Cola
Coca-Cola
Coca-Cola
Coka Cola, luomu munat
Eila
Eloveena
Elovena
elovenä kaurapuuro
Elovena.
Elovena. Reissumies.
emmentahl juusto
espanjal. makkara chorizo, jokin engl. juusto
Eu pyrokraatia, ainutkertaisia , taskokaita
fazerin sininen, panda
fazerin sininen, rieska, mämmi,
Gin.
gini, mämmi, karjalanpaisti,
halloum juusto, viski, konjakki, jokin likööri
halloumi
halloumi
Halloumi, mämmi, armanac
hapansilakka
hastaburi

hk, oltermanni juusto
Härkäpapu
härkäpapu,koskenlaskija
jokin ital. juusto
joku oltermanni varmaan ja koskenlaskija
jotkut juustot
jotkut viinit, juusto camemberg
Joutsen-merkki tulee mieleen ylipäättään ja avain, jossa on Suomen lipun kuva. Valio brändeistä. Satamaito.
Joutsenmerkki, omasta maasta.
Joutsen-tuote tuotettu kotimaassa. Made in Italy myöskin.
juustot,camemberg,pecrion
kampanisu
karhu- olut
Karjalaiset piirakat, rönttöset, Suomalaiset jauhot, puurot, talkkuna
Karjalan paisti. Mämmi.
Karjalanpiirakka
Karjalanpiirakka.
Kauramaito
kauratuote elovena
Kinder
kit kat, reece, makeiset
Koka Kola
Konjakki
koskenkorva
koskenkorva
koskenkorva, leipäjuusto
Koskenlaskija
kurkut, peruna, porkkana
Leipäjuusto

lemin särä, ulkomailta juustoja, belgialainen olut, balsamico
 modeenasta
 lörtsy, lemin särä
 maito, siipikarja liha, kaurahiutale
 maitojuoma
 modenon balsamico, tiettyjen alueiden viinit, parman kinkku
 mozzarella, tzatsiki, dolma, halloumi
 mozzarella-juusto
 määmmi
 määmmi
 määmmi
 määmmi
 määmmi
 määmmi
 määmmi
 Määmmi
 Määmmi
 Määmmi
 määmmi
 määmmi
 Määmmi
 Määmmi
 Määmmi
 Määmmi hapansilakka
 Määmmi, Fazer Puikulat, Valio, Atria
 määmmi, islannin syr, ruotsin hapansilakka
 määmmi, kallen mätitahna
 määmmi, koskenkorva
 määmmi. kreikkalainen juusto

Kun mietit kotimaisia ja ulkomaisia elintarvikkeita, mitä nimisuojusta elintarvikkeita sinulle tulee mieleen 2(2)?

Muu, mikä-vastaukset

mämmi, leipäjuusto
Mämmi, Panda, leipäjuusto, uunijuusto, juustokeitto, vatruskat, kampanisut, sultsinat. lörtsy, mustamakkara, Koskenlaskija, Oltermanni, Viola, virtasalmen viljatuote, Semper
mämmi, tampereen mustamakkara, koskenkorva, engl. cheddar
Mämmi.
no vaikka Fazerin sininen.
nyhtökaura tai paputuotteet
nyhtökaura,
Oivariini, Reissumies
oltermanni, elovena keksi,
ouzo- juoma,
ouzo, mämmi
pingviini jäätelö, Pauligin kahvi
Pirkka ,Rainbow,Xip
Pirkka,Rainbow
Pirkka-Tuotteet
Pistacchio of Bronte can be produced only in the area around Bronte, Chianti wine is made by a protected grapes that can be produced only in Chianti Valley close to Florence.
Porta Kissanruoka
Rainbow, Pirkka
Raisio
ranskal. ja portugalilaiset juustot, kuohuviinit,
Ronkä, Kotivara
Suomalaiset luomutuotteet
särä
turkkilainen jugurtti
turun sinappi
turun sinappi
Turun sinappi
Valio
Valio
Valio

Valio, Atria, Poultu, Snellman, Arla, Milbona, Juustoportti, Marli, Fazer, Maitokolmio, Kuusamon Juusto
Valio, Fazer,Raisio
Vety ja atomi. Verimakkara. Perez mez.
Viola-juusto.
Viski
viski,
Voi
Vuohenjuusto, Hilla

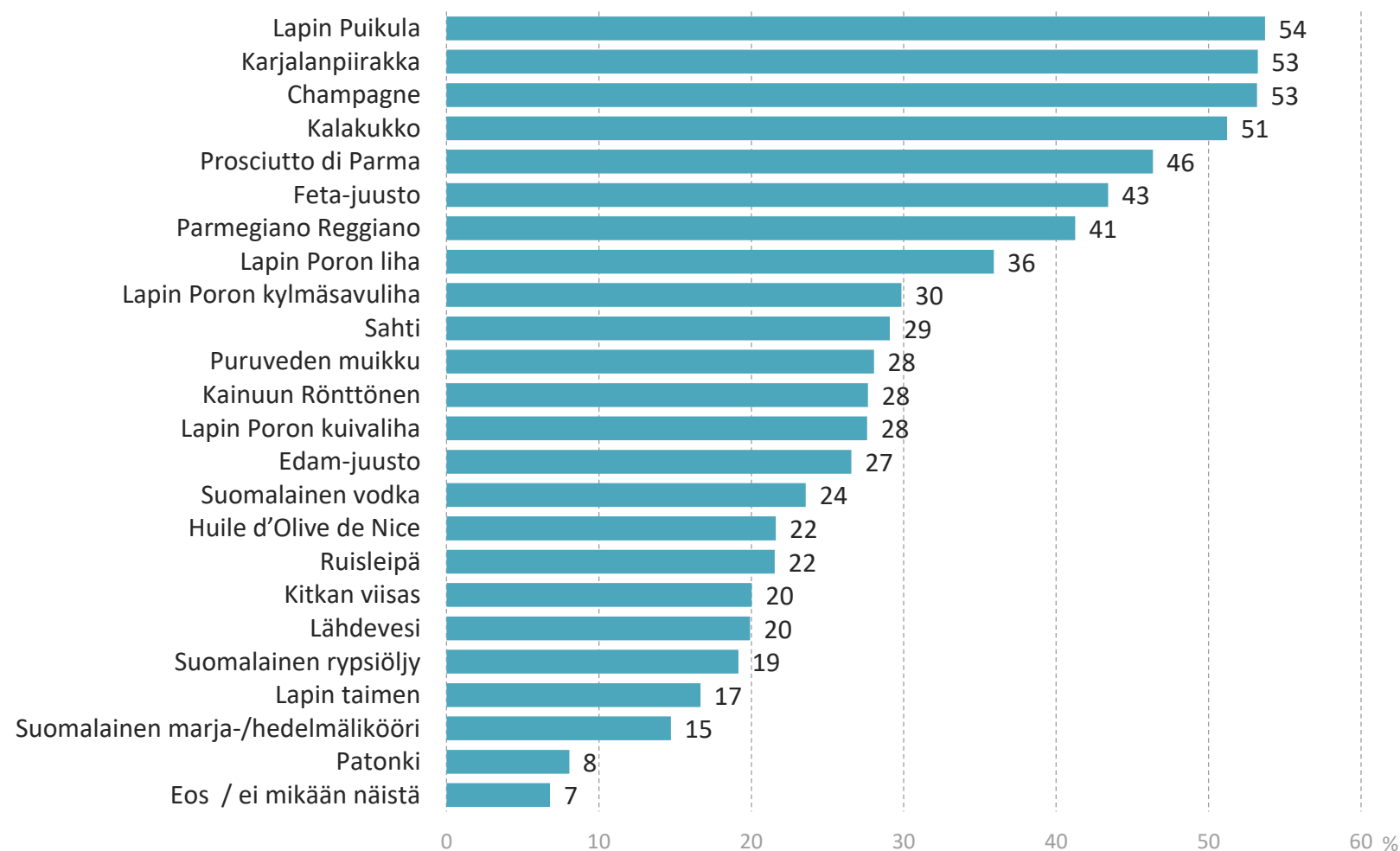
Nimisuojatut elintarvikkeet

Nimisuojattujen elintarvikkeiden autettu tunnettuus

Vastaajille näytettiin lista tuotteista ja kysyttiin, mitkä niistä ovat nimisuojattuja:

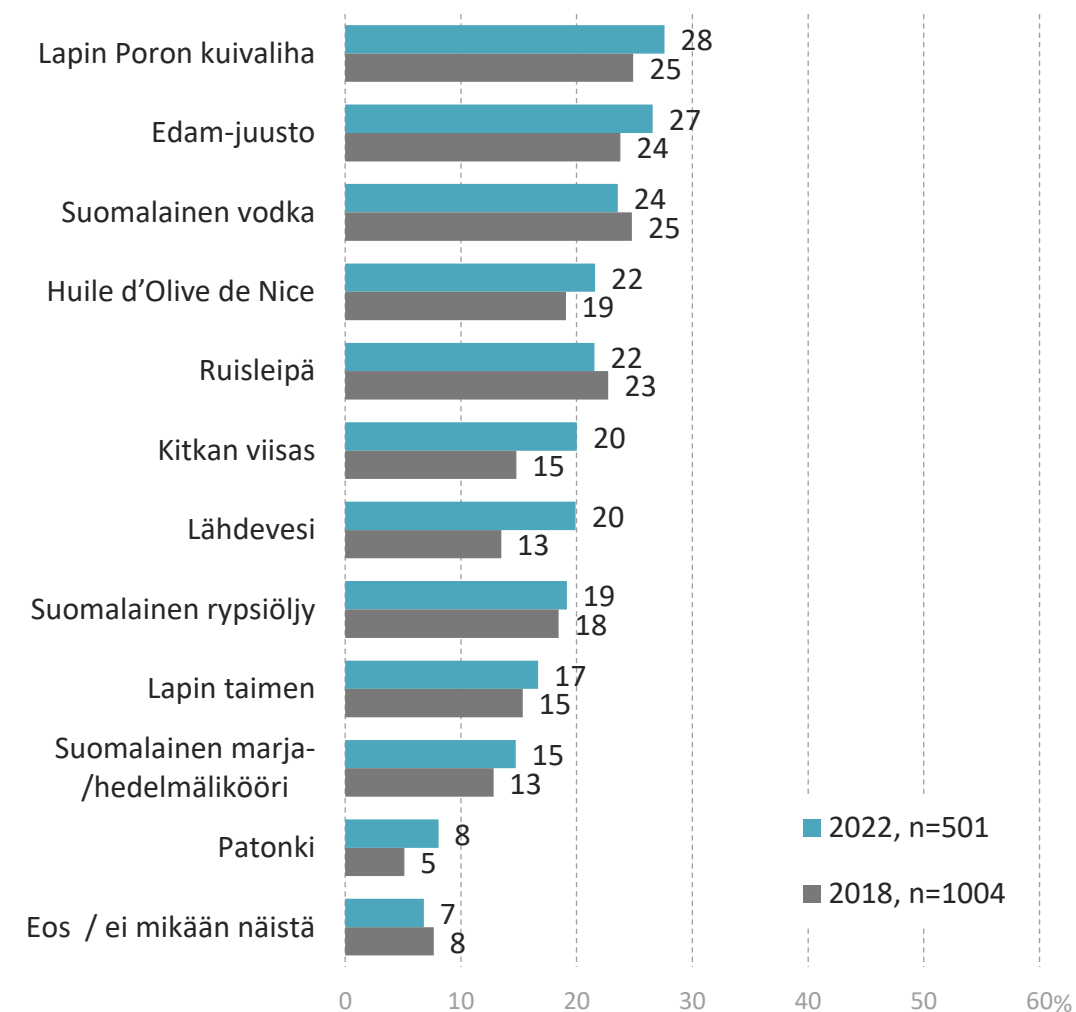
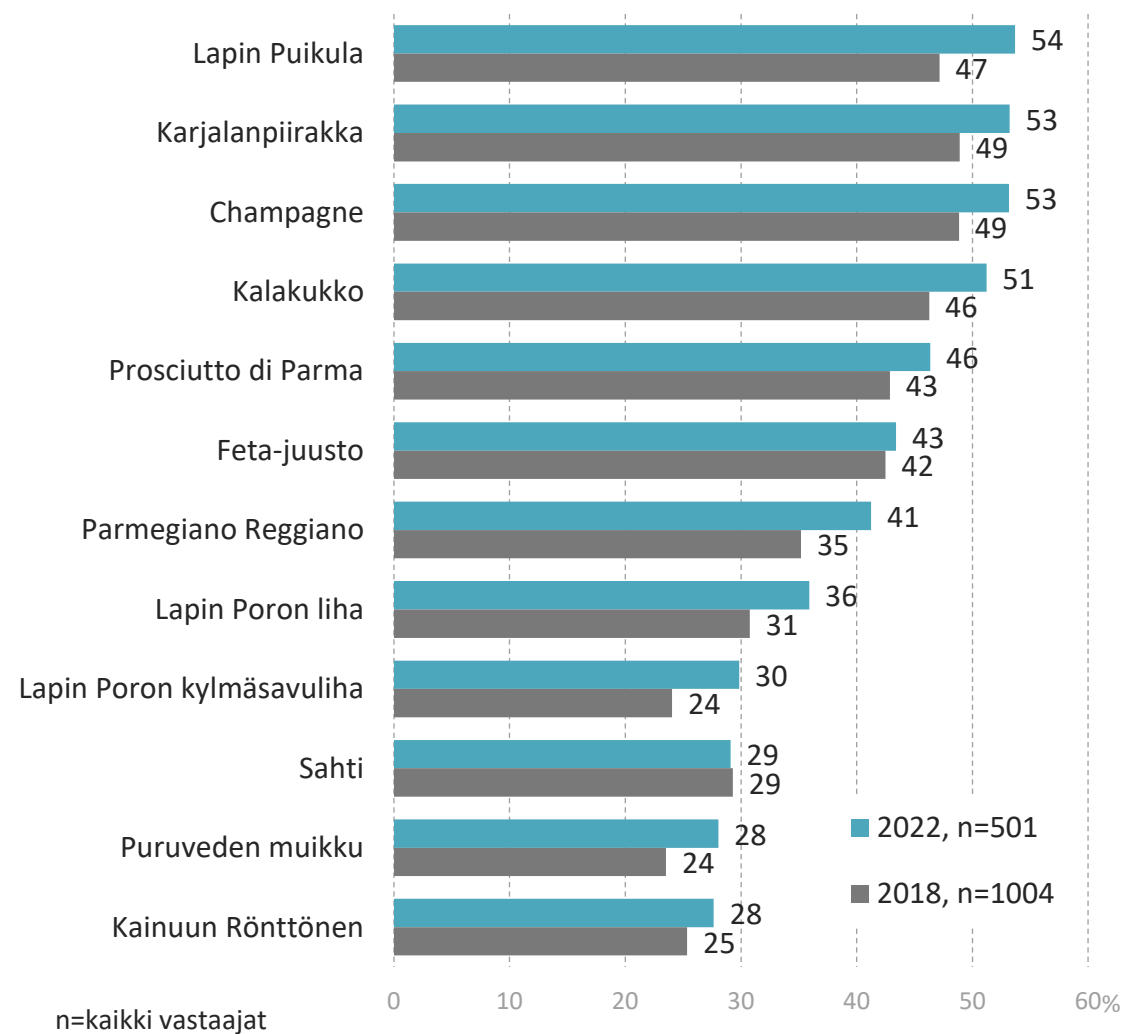
- Yli puolet vastaajista tunnisti Lapin puikulan (54%), karjalanpiirakan (53%), champagnen (53%) ja kalakukon (51%) nimisuojatuksi tuotteeksi.
- Vähintään neljä suomalaista kymmenestä tunnisti myös Prosciutto di Parman (46%), feta-juuston (43%) ja Parmegiano Reggiano (41%) nimisuojatuiksi elintarvikkeiksi.
- Suomalaisista elintarvikkeista nimisuojatuiksi elintarvikkeiksi miellettiin myös Lapin poronliha, Lapin poron kylmäsavuliha 30%, sahti (29 %), Puruveden muikku (28%), Kainuun rönttönen (28 %) ja Lapin poron kuivaliha (28 %).
- Vuoden 2018 tuloksiin verrattuna lähes kaikkien kysyttyjen elintarvikkeiden autettu tunnettuus on kasvanut. Eniten tunnettuus on kasvanut seuraavilla: lähdevesi (+7%-yks.), Lapin puikula, Parmegiano Reggiano ja Lapin poron kylmäsavuliha (+6%-yks.), sekä +4%-yksikköä karjalanpiirakan, champagnen ja Puruveden muikun osalta. Näistä lähdevesi ei ole nimisuojattu elintarvike.

Mitkä seuraavista elintarviketuotteista ovat mielestäsi nimisuojattuja?

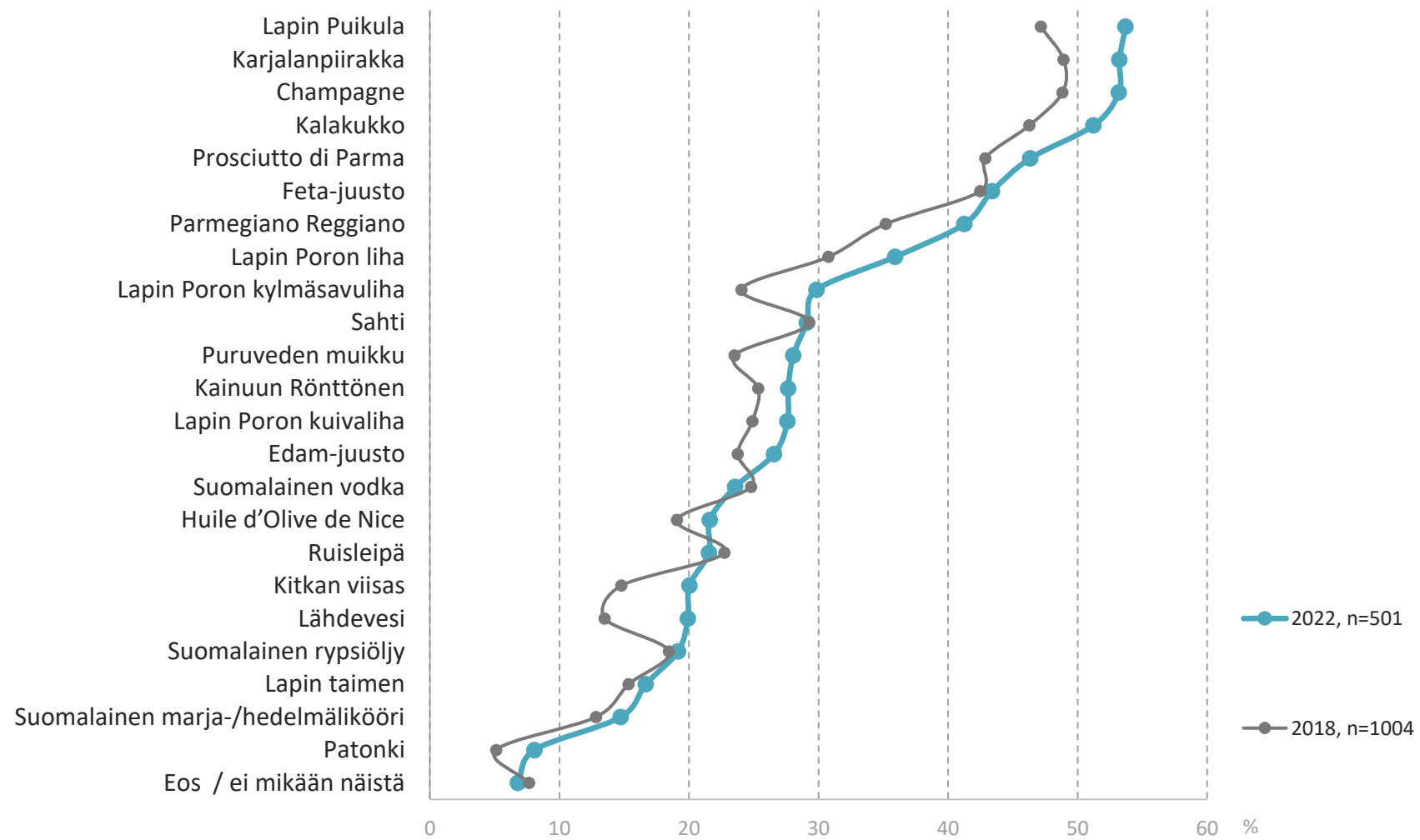

Kaikki vastaajat, n=501

Mitkä seuraavista elintarviketuotteista ovat mielestäsi nimisuojattuja?

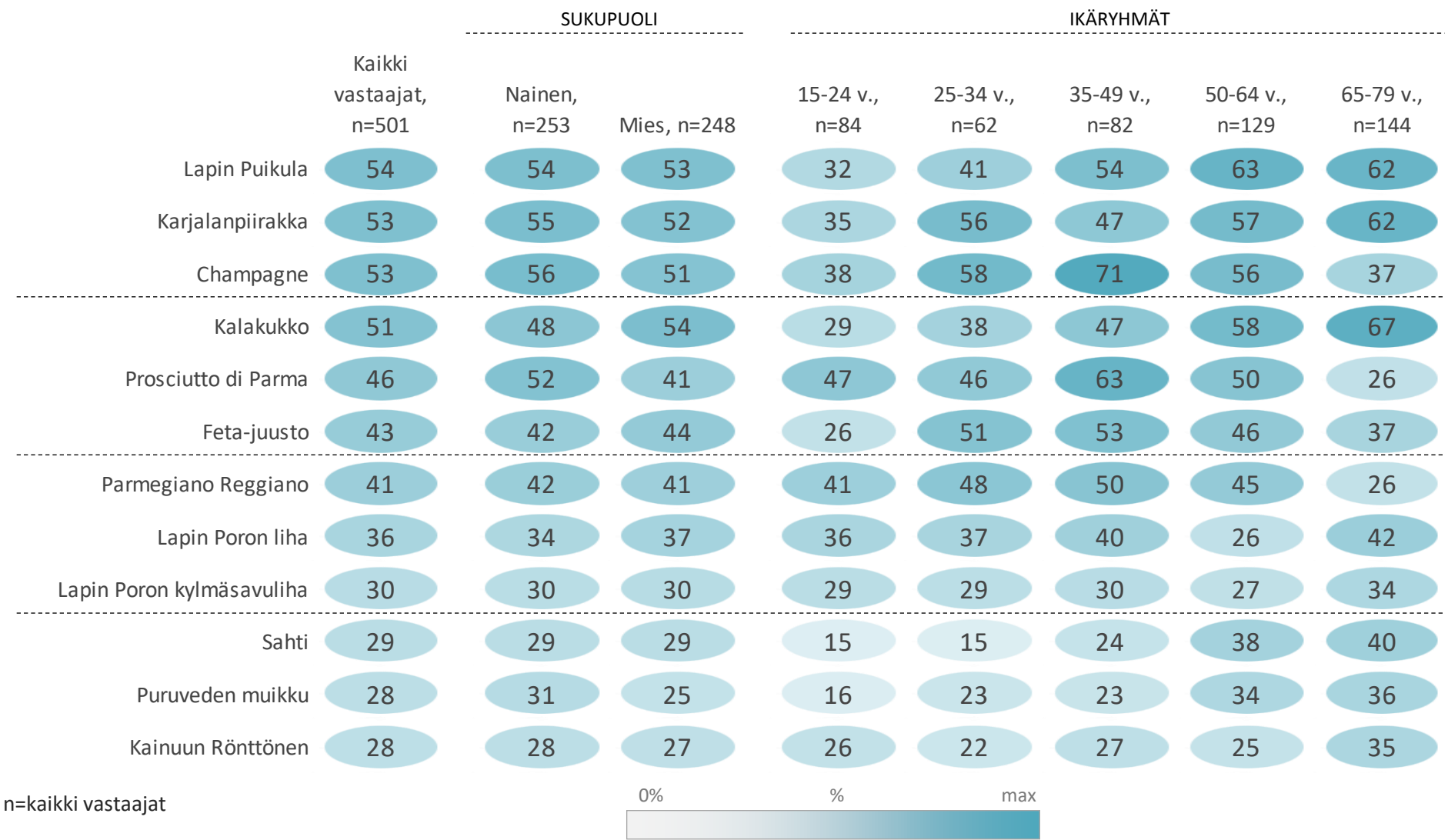

Mitkä seuraavista elintarviketuotteista ovat mielestäsi nimisuojattuja?

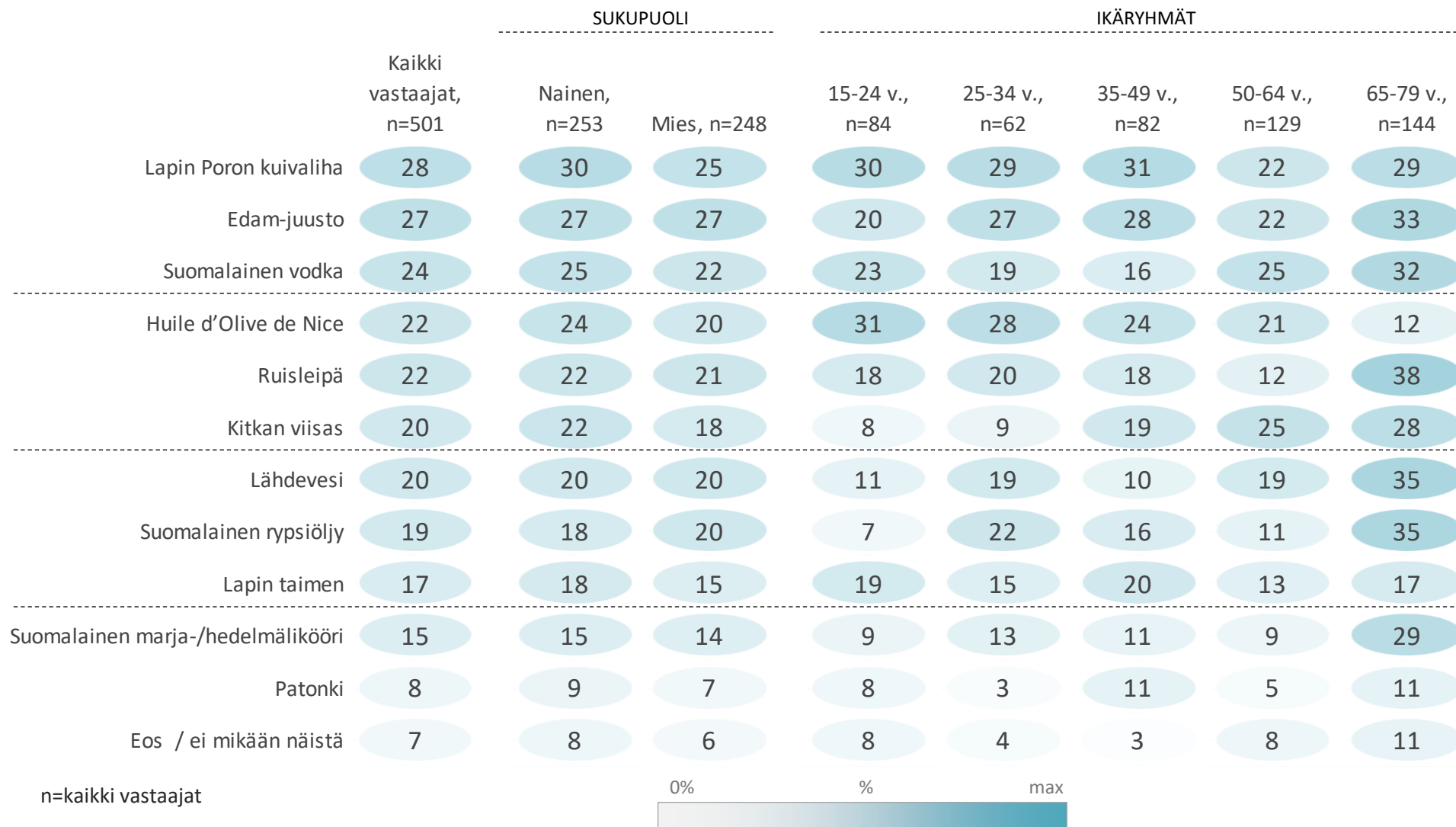

n=kaikki vastaajat

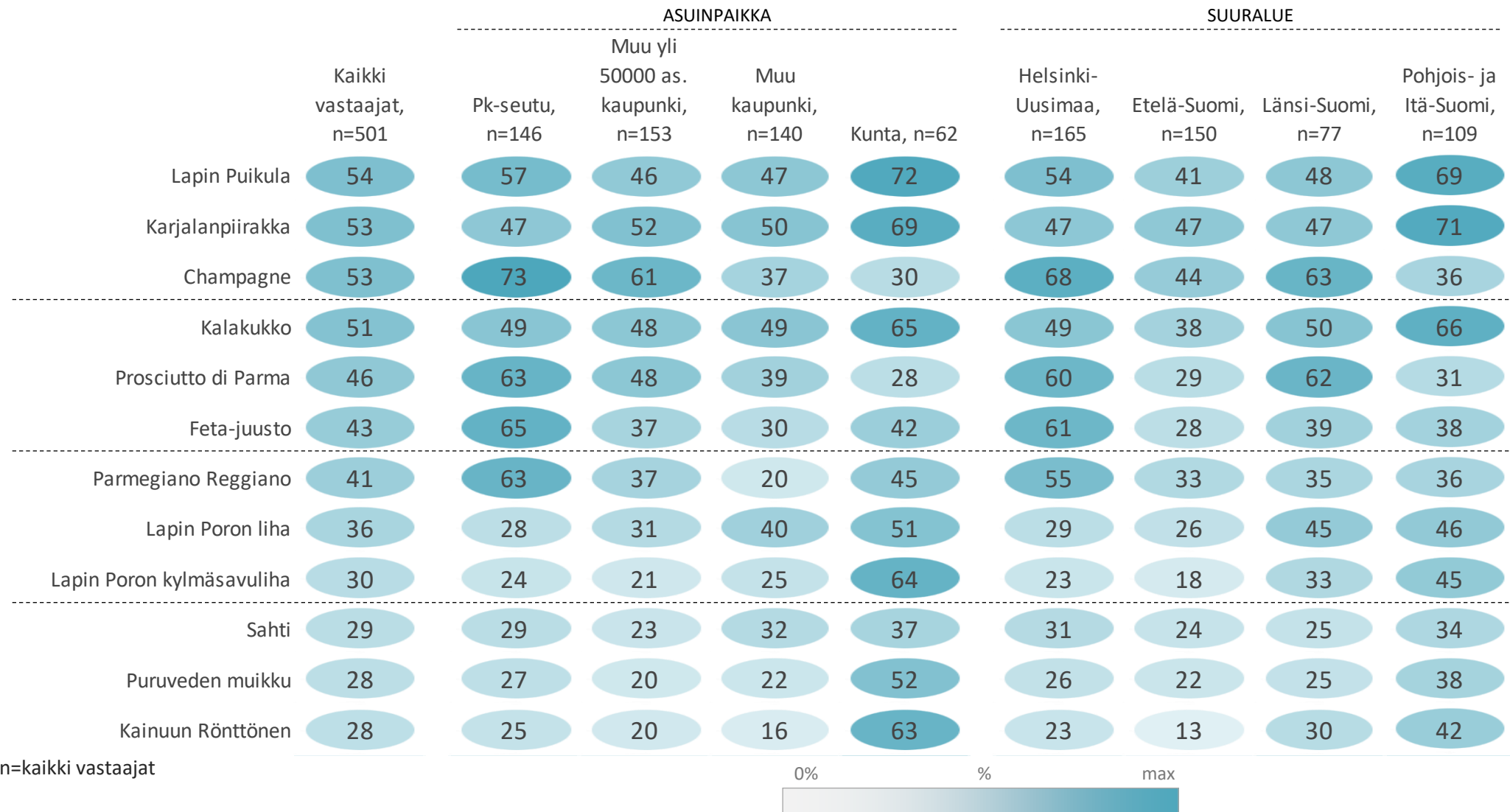
Mitkä seuraavista elintarviketuotteista ovat mielestäsi nimisuojattuja? 1(2)

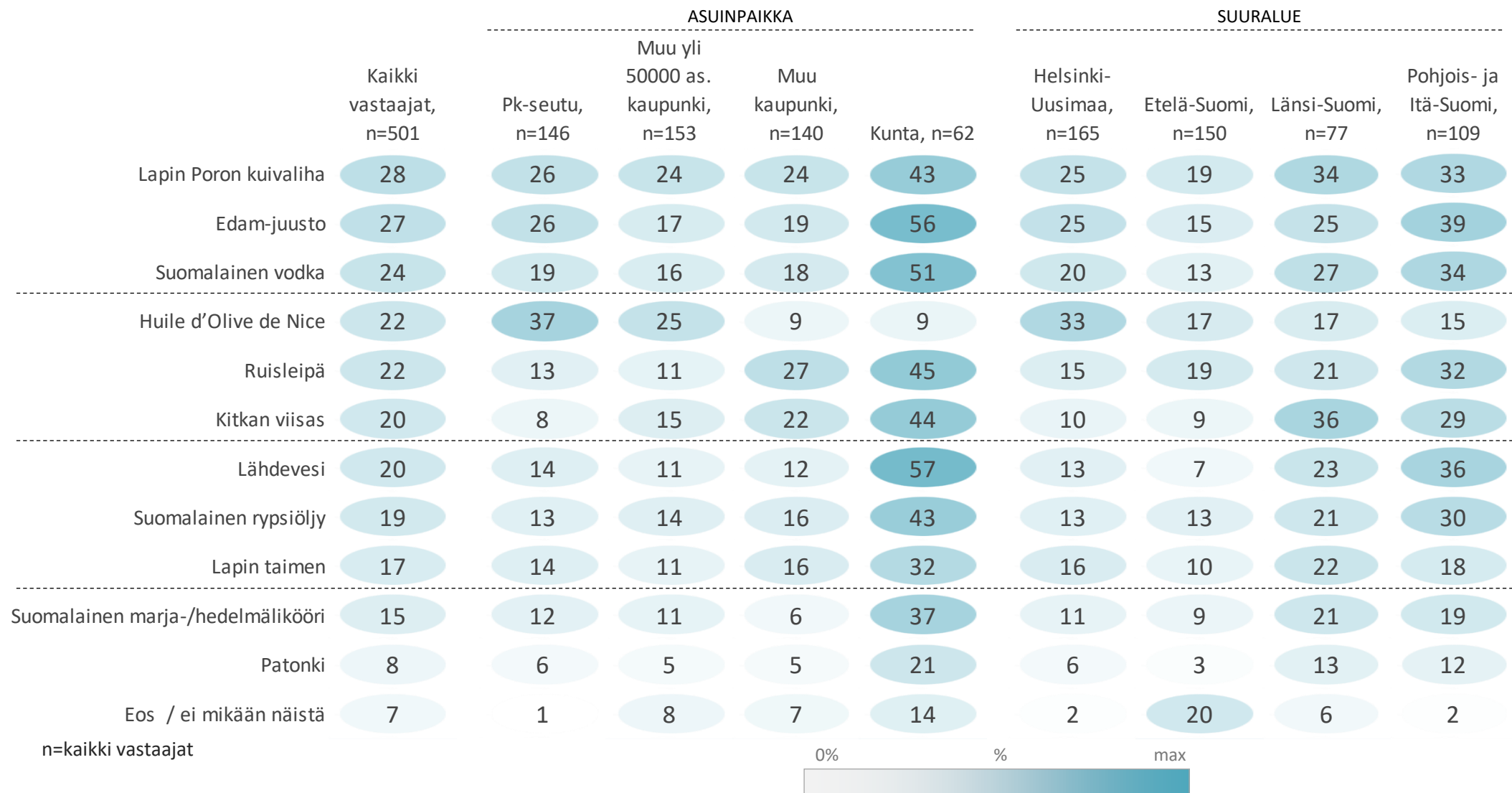
Mitkä seuraavista elintarviketuotteista ovat mielestäsi nimisuojattuja? 2(2)

Mitkä seuraavista elintarviketuotteista ovat mielestäsi nimisuojattuja? 1(2)

Mitkä seuraavista elintarviketuotteista ovat mielestäsi nimisuojattuja? 2(2)

YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Yhteenvedo ja johtopäätökset 1(2)

SMM, SAN ja APT-merkkien tunnettuus pysynyt vuoden 2018 tasolla

- Suurin osa 15–79-vuotiaista suomalaisista ei edelleenkään muista nähneensä suojattua alkuperämerkkiä (SAN), suojattua maantieteellistä merkkiä (SMM) eikä aidon perinteisen tuotteen (APT) pakkausmerkkiä.
- Ikäryhmistä nuoret muistavat SAN, APT ja SMM-merkkejä keskimääräistä paremmin ja suuralueista Helsinki-Uusimaa ja Pohjois- ja Itä-Suomessa asuvat. Merkittävä osa suomalaisista nimisuojuista elintarvikkeista onkin Pohjois- ja Itä-Suomen suuralueilta, joten Pohjois- ja Itä-Suomen suuralueen korostuminen merkkejä nähneissä on loogista.
- Suurin osa vastaajista osasi liittää elintarvikepakkauksissa näkyvät nimisuojujärjestelmän merkit johonkin, enää reilu kolmannes ei osannut sanoa mitään, mihin merkit voisivat liittyä. Useimmin merkkeihin liitettiin elintarvikkeet/ruoka, alkuperä, EU, tietyt tuotteet/tuoteryhmät, suojaus, maantieteellinen/alueellinen suojaus sekä kotimaisuus ja aitous/perinteisyys.

Hyvää Suomesta-merkki selkeästi tunnetuin

- Tutkituista pakkausmerkeistä selkeästi tunnetuin on Hyvää Suomesta-merkki, jonka muistavat nähneensä lähes kaikki vastaajat. EU luomutunnuksen tunnettuus on kehittynyt tutkituista merkeistä parhaiten ja jo seitsemän suomalaista kymmenestä muistaa nähneensä ko. merkin.

Yhteenvedo ja johtopäätökset 2(2)

Nimisuojatuista elintarvikkeista spontaanisti eniten mainintoja sai vuoden 2018 tapaan karjalanpiirakka

- Nimisuojatuista elintarvikkeista spontaanisti eniten mainintoja saivat karjalanpiirakka, champagne ja fetajuusto. Samat tuotteet olivat kolmen kärjessä myös vuonna 2018, mutta nyt champagne kiilasi feta-juuston edelle. Merkille pantavaa kuitenkin on, että monet sekoittavat nimisuojatut elintarvikkeet edelleen tunnettuihin brändeihin ja perinteisiin suomalaisiin ruokiin, kuten esim. ruisleipä ja mämmi.

Nimisuojattujen elintarvikkeiden autettu tunnettuus on kasvussa

- Nimisuojattujen elintarvikkeiden autetut tunnettuudet ovat edelleen hyvällä tasolla ja kehittyneet hyvään suuntaan. Lähes kaikkien kysytyjen elintarviketuotteiden tunnettuudet ovat kasvussa. Suomalaisista nimisuojatuista merkeistä kaikkien muiden tunnettuus on kasvanut, paitsi sahdin ja suomalaisen vodkan, joiden autettu tunnettuus on pysynyt vuoden 2018 tasolla.

Nimisuojattujen elintarvikkeiden viestintään panostettava edelleen

- Tulosten perusteella nimisuojajärjestelmän pakkausmerkkien ja järjestelmän tunnettuuden lisäämiseksi tarvitaan edelleen viestintäpanostusta, sillä itse merkkien tunnettuus on yhä alhaisella tasolla, vaikka merkkien taustan tuntemisessa sekä etenkin nimisuojattujen elintarvikkeiden autetussa tunnettuudessa onkin tapahtunut yönteistä kehitystä.

LISÄTIETOJA

Riitta Ristiluoma
tutkimuspäällikkö

050 358 7244

riitta.ristiluoma@taloustutkimus.fi

www.taloustutkimus.fi

Liitteet

Tutkimuskysymykset

1. Pakkausmerkintöjen tunnettuus (kuvakortti 1):
 - *Mitä seuraavista pakkausmerkinnöistä olet nähnyt? (Kyllä, En, En osaa sanoa)*
2. Pakkausmerkkien liittyminen (kuvakortti 2):
 - *Mihin seuraavat elintarvikepakkauksissa näkyvät merkit mielestäsi liittyvät? (Avoin)*

Nimisuojaajärjestelmän kuvaus (kuvakortti 3)

1. Spontaani tunnettuus*:
 - *Kun mietit kotimaisia ja ulkomaisia elintarvikkeita, mitä nimisuojaattuja elintarvikkeita sinulle tulee mieleen? (Avoin)*
2. Autettu tunnettuus (kuvakortti 4)**:
 - *Mitkä seuraavista elintarviketuotteista ovat mielestäsi nimisuojaattuja? (Valmiit vaihtoehdot)*

Kuvakortit löytyvät sivuilta 53-56.

*Spontaani tunnettuus on vastaajan nimeämä elintarvike spontaanisti eli ilman annettuja valmiita vaihtoehtoja.

**Autettu tunnettuus on vastaajan tunnistamat elintarvikkeet/brändit avustettuna eli luetellaan valmiita vaihtoehtoja.

Kysymyslomake

nimi1| KUVAKORTTI 1 Mitä seuraavista pakkausmerkinnöistä olet nähnyt?

	Kyllä	En	EOS
1	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐
6	☐	☐	☐
7	☐	☐	☐

nimi2| KUVAKORTTI 2 Mihin seuraavat elintarvikepakkausissa näkyvät merkit mielestäsi liittyvät?

nimikuvaus| KUVAKORTTI 3 Merkit liittyvät Euroopan unionin nimisuoajärjestelmään maataloustuotteille ja elintarvikkeille, sekä alkoholituotteille. Järjestelmä suojaa näitä tuotteita vakiintuneen nimen väärinkäytöltä ja väärennöksiltä. Kuluttajalle suojaus on tae siitä, että tuotteen alkuperä, raaka-aineet ja valmistusmenetelmä tunnetaan ja ne ovat eri tuottajilla olennaisilta osin samanlaiset. Suojaustavat ovat suojattu alkuperänimitys (SAN), suojattu maantieteellinen merkintä (SMM) ja aito perinteinen tuote (APT).

nimi3| 3. Kun mietit kotimaisia ja ulkomaisia elintarvikkeita, mitä nimisuoajattuja elintarvikkeita sinulle tulee mieleen? SPONTAANI, ÄLÄ LUETTELE

(22 maximum responses)

- ☐ 1 Champagne
- ☐ 2 Cognac (Konjakki)
- ☐ 3 Edam-juusto
- ☐ 4 Feta-juusto
- ☐ 5 Huile d'Olive de Nice (Nizzan oliiviöljy)
- ☐ 6 Kainuun Rönttönen
- ☐ 7 Kalakukko
- ☐ 8 Karjalanpiirakka
- ☐ 9 Lapin Poron liha
- ☐ 10 Lapin Puikula
- ☐ 11 Lapin taimen
- ☐ 12 Lähdevesi
- ☐ 13 Parmegiano Reggiano (Parmesan-juusto)
- ☐ 14 Patonki
- ☐ 15 Prosciutto di Parma (Parmankinkku)
- ☐ 16 Puruveden muikku
- ☐ 17 Ruisleipä
- ☐ 18 Sahti
- ☐ 19 Suomalainen rypsiöljy
- ☐ 20 Vodka
- ☐ 21 Muu, mikä?

nimi4 KORTTI n4 Mitkä seuraavista elintarviketuotteista ovat mielestäsi nimisuoajattuja?

- ☐ 1 1 Edam-juusto
- ☐ 2 2 Feta-juusto
- ☐ 3 3 Parmegiano Reggiano
- ☐ 4 4 Huile d'Olive de Nice
- ☐ 5 5 Suomalainen rypsiöljy
- ☐ 6 6 Kalakukko
- ☐ 7 7 Puruveden muikku
- ☐ 8 8 Kitkan viisas
- ☐ 9 9 Lapin taimen
- ☐ 10 10 Lapin Puikula
- ☐ 11 11 Lapin Poron liha
- ☐ 12 12 Lapin Poron kuivaliha
- ☐ 13 13 Lapin Poron kylmäsavuliha
- ☐ 14 14 Ruisleipä
- ☐ 15 15 Patonki
- ☐ 16 16 Karjalanpiirakka
- ☐ 17 17 Kainuun Rönttönen
- ☐ 18 18 Champagne
- ☐ 19 19 Sahti
- ☐ 20 20 Suomalainen vodka
- ☐ 21 21 Suomalainen marja-/hedelmälikööri
- ☐ 22 22 Lähdevesi
- ☐ 23 23 Prosciutto di Parma
- ☐ 24 EOS / EI MIKÄÄN NÄISTÄ

KUVAKORTTI 1

KUVAKORTTI 2

KUVAKORTTI 3

Merkit liittyvät Euroopan unionin nimisuoja järjestelmään maataloustuotteille ja elintarvikkeille, sekä alkoholituotteille. Järjestelmä suojaa näitä tuotteita vakiintuneen nimen väärinkäytöltä ja väärennöksiltä. Kuluttajalle suojaus on tae siitä, että tuotteen alkuperä, raaka-aineet ja valmistusmenetelmä tunnetaan ja ne ovat eri tuottajilla olennaisilta osin samanlaiset. Suojaustavat ovat suojattu alkuperänimitys (SAN), suojattu maantieteellinen merkintä (SMM) ja aito perinteinen tuote (APT).

KUVAKORTTI 4

1. Edam-juusto
2. Feta-juusto
3. Parmegiano Reggiano
4. Huile d'Olive de Nice
5. Suomalainen rypsiöljy
6. Kalakukko
7. Puruveden muikku
8. Kitkan viisas
9. Lapin taimen
10. Lapin Puikula
11. Lapin Poron liha
12. Lapin Poron kuivaliha

13. Lapin Poron kylmäsavuliha
14. Ruisleipä
15. Patonki
16. Karjalanpiirakka
17. Kainuun Rönttönen
18. Champagne
19. Sahti
20. Suomalainen vodka
21. Suomalainen marja-/hedelmälikööri
22. Lähdevesi
23. Prosciutto di Parma

Laadunvarmistus Taloustutkimuksessa

- SGS Fimko on myöntänyt Taloustutkimukselle ISO 20252 -toimialasertifikaatin, ja tämän projektin kaikki vaiheet on toteutettu kyseisen standardin ja Suomen lakien mukaisesti.
- Taloustutkimus käsittelee aina kaikkia tutkimuksiin liittyviä, sekä asiakkailta saatuja että tutkimuksen yhteydessä syntyneitä, tietoja ehdottoman luottamuksellisina.
- Taloustutkimus on sitoutunut noudattamaan ESOMARin ja Kansainvälisen Kauppakamarin yhdessä julkaisemia tutkimusalan kansainvälisiä perussääntöjä.
- Taloustutkimus ei ole käyttänyt alihankkijoita tässä tutkimuksessa.

Erillistutkimuksen tulosten julkaiseminen ja edelleen luovuttaminen

- Tutkimuksen tilaaja voi julkistaa tilaamansa tutkimuksen tuloksia, kunhan julkaistut tulokset eivät ole harhaanjohtavia.
- Kun tutkimustuloksia julkaistaan, tulee selvästi erottaa tulokset ja niiden tulkinta.
- Julkistamisen yhteydessä on aina mainittava tutkimuksen nimi, toteutusaika ja tutkimuksen tekijä, Taloustutkimus Oy.
- Toivomme, että lähetätte suunnittelemanne julkaisun (lehtiartikkeli, verkossa julkaistavat tiedot ym.) Taloustutkimus Oy:hyn tarkastettavaksi ennen julkaisemista. Lisäksi toivomme, että toimitatte meille tiedon siitä, missä ja milloin asia julkaistaan, jotta voimme vastata meille mahdollisesti tuleviin kyselyihin.
- Olemme mielellämme avuksi viestinnässänne.

LUOTETTAVUUSRAJATAULUKKO 95 %:N TASOLLE

% -luku, joka tuli tulokseksi	VASTAAJAMÄÄRÄ															
	25	50	75	100	150	200	250	300	400	500	600	800	1000	2000	3000	5000
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
2 tai 98	±5,6	±4,0	±3,2	±2,8	±2,3	±2,0	±1,8	±1,6	±1,4	±1,3	±1,1	±0,98	±0,9	±0,61	±0,51	±0,4
3 tai 97	±6,8	±4,9	±3,9	±3,4	±2,8	±2,4	±2,2	±2,0	±1,7	±1,5	±1,4	±1,2	±1,1	±0,75	±0,62	±0,49
4 tai 96	±7,8	±5,6	±4,5	±3,9	±3,2	±2,8	±2,5	±2,3	±2,0	±1,8	±1,6	±1,4	±1,3	±0,86	±0,71	±0,56
5 tai 95	±8,7	±6,2	±5,0	±4,4	±3,6	±3,1	±2,7	±2,5	±2,2	±2,0	±1,8	±1,5	±1,4 1	±0,96	±0,79	±0,62
6 tai 94	±9,5	±6,8	±5,5	±4,8	±3,9	±3,4	±3,0	±2,8	±2,4	±2,1	±2,0	±1,7	±1,5	±1,0	±0,87	±0,68
8 tai 92	±10,8	±7,7	±6,2	±5,4	±4,4	±3,8	±3,4	±3,1	±2,7	±2,4	±2,2	±1,9	±1,7	±1,2	±0,99	±0,77
10 tai 90	±12,0	±8,5	±6,9 3b	±6,0	±4,9 3a	±4,3	±3,8	±3,5	±3,0	±2,7	±2,5	±2,1	±1,9	±1,3	±1,1	±0,85
12 tai 88	±13,0	±9,2	±7,5	±6,5	±5,3	±4,6	±4,1	±3,8	±3,3	±2,9	±2,7	±2,3	±2,1	±1,4	±1,2	±0,92
15 tai 85	±14,3	±10,1	±8,2	±7,1	±5,9	±5,1	±4,5	±4,1	±3,6	±3,2	±2,9	±2,5	±2,3	±1,6	±1,3	±1,0 2
20 tai 80	±16,0	±11,4	±9,2	±8,0	±6,6	±5,7	±5,0	±4,6	±4,0	±3,6	±3,3	±2,8	±2,5	±1,8	±1,4	±1,1
25 tai 75	±17,3	±12,3	±10,0	±8,7	±7,1	±6,1	±5,5	±5,0	±4,3	±3,9	±3,6	±3,0	±2,8	±1,9	±1,6	±1,2
30 tai 70	±18,3	±13,0	±10,5	±9,2	±7,5	±6,5	±5,8	±5,3	±4,6	±4,1	±3,8	±3,2	±2,9	±2,0	±1,7	±1,3
35 tai 65	±19,1	±13,5	±11,0	±9,5	±7,8	±6,8	±6,0	±5,5	±4,8	±4,3	±3,9	±3,3	±3,1	±2,1	±1,7	±1,4
40 tai 60	±19,6	±13,9	±11,3	±9,8	±8,0	±7,0	±6,2	±5,7	±4,9	±4,4	±4,0	±3,4	±3,1	±2,2	±1,8	±1,4
45 tai 55	±19,8	±14,1	±11,4	±9,9	±8,1	±7,0	±6,2	±5,8	±5,0	±4,5	±4,1	±3,5	±3,2	±2,2	±1,8	±1,4
50 tai 50	±20,0	±14,2	±11,5	±10,0	±8,2	±7,1	±6,3	±5,8	±5,0	±4,5	±4,1	±3,5	±3,2	±2,2	±1,8	±1,4

Esimerkki 1

Jos tuhannesta vastaajasta 5 % on ostanut tuotetta, on virhemarginaali ±1,4 prosenttiyksikköä. Koko väestössä on siis 95 %:n luotettavuustason mukaan 3,6–6,4 % tuotetta ostaneita.

Esimerkki 2

Oletetaan ennen tutkimusta, että tuotteen markkinaosuus on noin 15 %. Halutaan selvittää asia ±1 prosenttiyksikön tarkkuudella. Tutkimukseen tarvitaan 5000 vastaajaa.

Esimerkki 3

a) Tuhannen vastaajan joukossa 15–19-vuotiaita on 150, ja näistä 10 % ilmoittaa ostavansa säännöllisesti tuotetta X. Todellinen ostajien osuus 95 %:n luotettavuustasolla on 10 % ±4,9 eli 5,1–14,9 %.

b) Jos otoskoko olisi puolta pienempi eli 500, 15–19-vuotiaita vastaajia olisi 75 ja todellinen ostajien osuus olisi 10 % ±6,9 eli 3,1–16,9 %.

KAHDESTA ERI TUTKIMUKSESTA SAATUJEN TULOSTEN VÄLISTEN EROJEN LUOTETTAVUUSTAULUKKO 95 %-N TASOLLE

p = 50 prosenttia							
Otos- koko, tutki- mus 2	Otoskoko, tutkimus 1						
	100	250	500	750	1000	1500	2000
	%	%	%	%	%	%	%
100	13,8						
250	11,6	8,8					
500	10,7	7,6	6,2				
750	10,4	7,2	5,7	5,1			
1000	10,3	6,9	5,4	4,7	4,4		
1500	10,1	6,7	5,1	4,4	4,0	3,6	
2000	10,0	6,6	4,9	4,2	3,8	3,4	3,1

p = 40 tai 60 prosenttia							
Otos- koko, tutki- mus 2	Otoskoko, tutkimus 1						
	100	250	500	750	1000	1500	2000
	%	%	%	%	%	%	%
100	13,6						
250	11,4	8,6					
500	10,5	7,4	6,1				
750	10,2	7,0	5,5	5,0			
1000	10,1	6,8	5,2	4,6	4,3		
1500	9,9	6,6	5,0	4,3	3,9	3,5	
2000	9,8	6,4	4,8	4,1	3,7	3,3	3,0

p = 30 tai 70 prosenttia							
Otos- koko, tutki- mus 2	Otoskoko, tutkimus 1						
	100	250	500	750	1000	1500	2000
	%	%	%	%	%	%	%
100	12,7						
250	10,6	8,0					
500	9,8	7,0	5,7				
750	9,6	6,6	5,2	4,6			
1000	9,4	6,3	4,9	4,3	4,0		
1500	9,3	6,1	4,6	4,0	3,7	3,3	
2000	9,2	6,0	4,5	3,8	3,5	3,1	2,8

p = 20 tai 80 prosenttia							
Otos- koko, tutki- mus 2	Otoskoko, tutkimus 1						
	100	250	500	750	1000	1500	2000
	%	%	%	%	%	%	%
100	11,1						
250	9,3	7,0					
500	8,6	6,1	5,0				
750	8,3	5,7	4,5	4,1			
1000	8,2	5,6	4,3	3,8	3,5		
1500	8,1	5,3	4,1	3,5	3,2	2,9	
2000	8,0	5,3	3,9	3,4	3,0	2,7	2,5

p = 10 tai 90 prosenttia							
Otos- koko, tutki- mus 2	Otoskoko, tutkimus 1						
	100	250	500	750	1000	1500	2000
	%	%	%	%	%	%	%
100	8,3						
250	7,0	5,3					
500	6,4	4,5	3,7				
750	6,3	4,3	3,4	3,0			
1000	6,2	4,2	3,2	2,8	2,6		
1500	6,1	4,0	3,0	2,6	2,4	2,2	
2000	6,0	3,9	2,9	2,5	2,3	2,0	1,9

Näiden taulukoiden avulla voidaan arvioida eri-suuruisten otosten ja eri tutkimusten avulla saatujen prosenttilukujen erotusten merkitsevyyttä.

Taulukoista valitaan aina se, jossa p (=prosenttiluku) on lähinnä saatua tulosta/osuutta.

ESIMERKKI

Tehtiin kaksi eri tutkimusta eri aikoina. Toisessa oli 250 vastaajaa ja toisessa 1000. Tuotteen markkina-osuus oli pienemmässä tutkimuksessa 37 % ja suuremmassa 35 %.

Tarkasteluun valitaan taulukko p = 40 tai 60 %, koska saadut tulokset ovat kaikkein lähimpänä sitä. Taulukosta katsotaan luku otoskokojen 1000 ja 250 risteyskohdasta. Tässä tapauksessa tulosten eron merkitsevyyteen olisi vaadittu 6,8 prosenttiyksikön ero, joten tehtyjen tutkimusten tulosten ero (2 prosenttiyksikköä) ei ollut merkitsevää.

NATURAL MINERAL WATER

Luontainen kivennäisvesi

EU:n ylläpitämän ”natural mineral water” rekisteriin pääsemisen toimet

Kooste:

Mirja Pummila, Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaiset/ProAgria Keski-Suomi

#Nimisuoja-hanke

Koordinointi Marjo Särkkä/Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti

13.6.2022

Sisällys

Pakattu vesi määritelmä	3
Luontainen kivennäisvesi	4
Luontaisen kivennäisveden laatuvaatimukset ja -suositukset	5
Vedenkäsittely	5
Pakkausmerkinnät	6
Toiminnan säännöllinen valvonta	7
Omavalvonta	7
Luontaisen kivennäisveden markkinoille saattamisen edellytys.....	8
Luontaisen kivennäisveden tunnustamishakemus.....	9
Veden laadun selitys ja raja-arvot	10
Onko suomalainen vesi sopivaa luontaiseksi kivennäisvedeksi?	12
Esimerkit koostumuksesta mainoksissa	12
Lähteet.....	13

Pakattu vesi määritelmä

Alla olevat tiedot on koottu/siirretty Pakatun veden valvontaohjeesta, 5813/04.02.00.01/2021/3, Ruokaviraston ohje; luontaisesta mineraalivedestä.

Pakatulla vedellä tarkoitetaan luontaista kivennäisvettä, lähdevettä tai talousvettä, joka on tarkoitettu luovutettavaksi kuluttajalle tai suurtaloudelle pulloon tai säiliöön pakattuna (MMM 166/2010).
Ruokavirasto.

Pakattua talousvettä, pakattua lähdevettä ja pakattua luontaista kivennäisvettä koskeva lainsäädäntö on koottu alla olevaan luetteloon. Noudatettava lainsäädäntö on em. vesilaaduilla osittain kaikilla sama, mutta osittain se myös poikkeaa toisistaan.

- Elintarvikelaki 297/2021
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus pakatusta vedestä 166/2010.

Suomessa pakattua vettä koskevalla MMM:n asetuksella on pantu täytäntöön luontaisia kivennäisvesiä ja lähdevesiä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/54/EY (myöhemmin EU-direktiivi) ja luontaisten kivennäisvesien ainesosien luettelon, enimmäispitoisuuksien ja pakkausmerkintöjen antamisesta sekä luontaisten kivennäisvesien ja lähdevesien otsonilla rikastetulla ilmalla tapahtuvaa käsittelyssä koskevista edellytyksistä annettu Euroopan komission direktiivi 2003/40/EY. (myöhemmin EU-direktiivi).

- Luontaisen kivennäisveden ja lähdeveden käsittelyä aktivoidulla alumiinioksidilla fluorin poistamiseksi koskee Euroopan komission asetus 115/2010 (myöhemmin EU-asetus).
- Terveydensuojelulaki 763/1994.
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus STMa 1352/2015 (myöhemmin talousvesiasetus).

Huom! Talousvesiasetusta sovelletaan pakattuun talousveteen ja pakattuun lähdeveteen. Luontaiseen kivennäisveteen ei sovelleta lainkaan talousvesilainsäädäntöä.

Luontainen kivennäisvesi

Luontaisella kivennäisvedellä tarkoitetaan (direktiivi 2009/54/EY) 5 artiklan mukaista *mikrobiologisesti turvallista vettä, jonka alkuperä on maanalainen vesikerrostuma tai –varasto ja joka tulee esille lähteestä, josta sitä otetaan yhden tai useamman luontaisen tai poratun ulostulopaikan kautta.*

Luontainen kivennäisvesi on selvästi erotettavissa tavallisesta juomavedestä:

- a) ominaispiirteistään, kuten kivennäisainepitoisuus, hivenainepitoisuus tai muut aineosat, ja joskus tietyistä vaikutuksistaan,
- b) alkuperäisestä puhtaudesta, kummankin ominaisuuden pysyessä veden maanalaisuuden takia ennallaan ja turvassa kaikelta saastumisvaaralta.

Suomen maaperästä saadun veden saattaminen markkinoille luontaisena kivennäisvetenä edellyttää, että Ruokavirasto on tunnustanut veden luontaiseksi kivennäisvedeksi (MMM 166/2010).

Luontaisia kivennäisvesiä saa hyödyntää ja pullottaa vain em. direktiivin mukaisella tavalla, ja veden tulee täyttää tuossa direktiivissä esitetyt laatuvaatimukset.

Poreilevat luontaiset kivennäisvedet (direktiivi 2009/54/EY liite1).

Ottopaikassa tai pullotuksen jälkeen poreilevat luontaiset kivennäisvedet vapauttavat hiilidioksidia spontaanisesti ja tavallisissa lämpötila- ja paineolosuhteissa selvästi havaittavasti. Vedet jaetaan kolmeen ryhmään, joista käytetään seuraavia niille varattuja nimityksiä:

- a) 'luontaisesti hiilihapotetulla luontaisella kivennäisvedellä' tarkoitetaan vettä, jonka lähteestä tuleva hiilidioksidipitoisuus mahdollisen dekantoimisen ja pullotuksen jälkeen on sama kuin ottopaikan veden, soveltuvien osin huomioiden saman vesikerrostuman tai -varaston hiilidioksidin uudelleen lisääminen yhtä suuressa määrin kuin sitä on vapautunut näiden toimenpiteiden aikana ja ottaen huomioon tavanomaiset tekniset poikkeamat Pakatun veden valvontaohjeesta 5813/04.02.00.01/2021/3 8 (37);
- b) 'luontaisella kivennäisvedellä, johon on lisätty kaasua lähteestä' tarkoitetaan vettä, jonka samasta vesikerrostumasta tai samasta vesivarastosta peräisin oleva hiilidioksidipitoisuus mahdollisen dekantoimisen ja pullotuksen jälkeen on korkeampi kuin ottopaikan veden todettu hiilidioksidipitoisuus;
- c) 'hiilihapotetulla luontaisella kivennäisvedellä' tarkoitetaan vettä, johon on lisätty hiilidioksidia, joka on peräisin muualta kuin vesikerrostumasta tai -varastosta, josta vesi tulee.

Luontaisen kivennäisveden laatuvaatimukset ja -suositukset

EU:n ylläpitämä ”natural mineral water” rekisterin hakeutumisen ohjeet

- EU-direktiivi 2009/54 laatuvaatimukset (artikla 5 ja liite 1)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0054&from=FR>
- MMM 166/2010 ohjeavrot kokonaisbakteerien suhteen
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20100166>
- EU-direktiivin 2003/40 enimmäispitoisuudet, joiden ylittyminen saattaa aiheuttaa riskin kansanterveydelle.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX%3A32003L0040>

Luontaisen kivennäisveden määritelmä ja määritelmän soveltamisen edellytykset ja vaatimukset on käsitelty EU-direktiivin 2009/54/EY liitteessä I. Liite sisältää tunnustamisen edellytyksenä olevat geologiset ja hydrologiset, fysikaaliset, kemialliset ja fysikokemialliset tutkimukset, ottopaikan mikrobiologiset analyysit sekä tarvittaessa vedestä tehtävät farmakologiset, fysiologiset ja kliiniset tutkimukset. Mikrobiologisen laadun vaatimukset on esitetty myös em. direktiivin 5 artiklassa. Pakatun veden valvontaohjeesta 5813/04.02.00.01/2021/3 21 (37)

Kemiallisten ja fysikaalisten ja mikrobiologisten muuttujien tutkimustarve ja riittävyys omavalvonnassa tunnustamisen jälkeen on määritettävä elintarvikevalvontaviranomaisen kanssa ottaen huomioon toiminnan laajuus, ja ympäristöstä tulevat mahdolliset vaaratekijät kuten mahdolliset saastutuslähteet.

Luontaisen kivennäisveden tulee olla mikrobiologisten laatuvaatimusten (2009/54/EY, artikla 5) mukaista aina ottopaikalla ja markkinoinnin aikana.

Kokonaispesäkeluku on määritettävä 12 tunnin kuluttua pakkaamisesta ja vettä on säilytettävä $+4 \pm 1$ °C:ssa näiden 12 tunnin ajan. Markkinoinnin aikaiset analyysit tehdään omavalvonnan mukaisesti riittävän usein. Analyysitiheys on aina arvioitava toimijakohtaisesti.

Veden olennaiset ominaisuudet on tutkittava akkreditoiduilla menetelmillä elintarvikelain 5 luvun tarkoittamassa hyväksytyssä laboratoriossa.

(<https://www.finan.fi/toimijat/Sivut/default.aspx#k=vesi#l=1035>)

Pakatun luontaisen kivennäisveden pakkauksessa tulee ilmoittaa vähimmäissäilyvyysaika (parasta ennen päiväys). Ruokaviraston elintarviketieto- oppaan (17068) mukaan elintarvikkeen voi myydä tai käyttää ”parasta ennen” -päivämäärän jälkeenkin, edellyttäen, ettei sen laatu ole oleellisesti heikentynyt.

Tämä sääntö pätee myös luontaisiin kivennäisvesiin. Vastuu luontaisen kivennäisveden laadusta on tällöin myyjällä tai sen luovuttajalla.

Vedenkäsittely

Luontaisen kivennäisveden käsittelymahdollisuudet ovat tarkasti rajatut. Käsittely on sallittu ainoastaan EU-direktiivin 2009/54/EY tai komission sen nojalla annettujen säädösten mukaisesti.

Toimijan tulee ilmoittaa elintarvikevalvontaviranomaiselle luontaisen kivennäisveden käsittelystä ennen käsittelyn aloittamista.

EU-direktiivin 2009/54/EY 4 artikla sisältää sallitut käsittelytavat. Lisäksi sallituista menetelmistä on säädetty EU-direktiivissä 2003/40/EY (luontaisten kivennäisvesien ja lähdevesien otsonilla rikastetulla ilmalla tapahtuvaa käsittelyä koskevat edellytykset) sekä EU-asetuksessa 115/2010 (aktivoidun alumiinioksidin käyttöedellytyksistä fluorin poistossa luontaisista kivennäisvesistä ja lähdevesistä).

Pakatun veden valvontaohjeesta 5813/04.02.00.01/2021/322 (37)

Käsittely ei saa aiheuttaa muutoksia veden koostumukseen sen olennaisten ominaisuuksia antavien ainesosien osalta. Saman periaatteen mukaisesti voidaan toimia myös, jos vedessä on muita haitallisia ainesosia. Käsittelytekniikoiden on oltava aina komission hyväksymiä.

Jos luontaista kivennäisvettä markkinoidaan luontaisena kivennäisvetenä, saa siihen lisätä ainoastaan hiilidioksidia. Käytettävän kaasun on oltava puhtaudeltaan elintarvikekäyttöön soveltuvaa. Poreilevia luontaisia kivennäisvesiä koskevista lisävaatimuksista on lisää EU-direktiivin 2009/54/EY artiklassa 7, liitteessä I, kohdassa III.

Veden desinfektiokäsittelyt ovat kiellettyjä. Toimenpiteistä tilanteissa, joissa luontaisen kivennäisveden lähde on mikrobiologisesti saastunut, on kerrottu Pakatun veden valvontaohje kohdassa seitsemän.

Pakkausmerkinnät

Luontaisten kivennäisvesien pakkaamiseen käytettävissä säiliöissä on oltava väärennös- ja saastumismahdollisuuden välttämiseksi suunnitellut sulkimet (EU-direktiivi 2009/54/EY, 6 artikla).

Pakkausmerkintöjen on sisällettävä:

1. EU:n elintarviketietoasetuksen 1169/2011 edellyttämät yleiset merkinnät. (9 art.). Asetuksen mukaista ravintoarvomerkintää koskevia vaatimuksia ei sovelleta luontaisiin kivennäisvesiin (art. 29).

2. MMMa 834/2014 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille edellyttämät merkinnät kuten 4 §:n kielivaatimukset ja 5 §:n erätunnus.

3. Lisäksi EU-direktiivissä 2009/54/EY on säädetty luontaisen kivennäisveden pakkausmerkinnöissä annettavista tiedoista:

a) Myyntinimikkeen on oltava ”luontainen kivennäisvesi” tai ”luontaisesti hiilihapotettu luontainen kivennäisvesi”, ”luontainen kivennäisvesi, johon on lisätty kaasua lähteestä” tai ”hiilihapotettu luontainen kivennäisvesi” (artikla 7, kohta 1.).

b) Luontaisen kivennäisveden analyttinen koostumus (veden luonteenomaiset ainesosat/aineet, EU-direktiivi 2003/40/EY 7 artikla, kohta 2.a).

Jos vettä on käsitelty otsonilla, on analyttista koostumusta koskevan maininnan läheisyydessä mainittava sanat ”vettä, jolle on tehty otsonilla rikastetulla ilmalla tapahtuva sallittu hapettamiskäsittely” (EU-direktiivi 2003/40/EY, artikla 6). Ohje 5813/04.02.00.01/2021/323 (37)

Jos luontaiselle kivennäisvedelle on tehty fluorinpoisto EU-asetuksen 115/2010 mukaisesti, on analyttista koostumusta koskevan maininnan läheisyydessä oltava merkintä ”vesi on käsitelty hyväksytyllä adsorptiotekniikalla” (EU-asetus 115/2010, 4 artikla).

Jos vedessä on fluoridia enemmän kuin 1,5 mg/l, pitää pakkaukseen nimen läheisyyteen merkitä selkeästi näkyvin kirjaimin ”sisältää fluoria yli 1,5 mg/l: ei sovellu imeväisten eikä alle 7-vuotiaiden lasten säännölliseen käyttöön”. Lisäksi tällöin on ilmoitettava luontaisen kivennäisveden luonteenomaisten ainesosien fysikaalis-kemiallisen koostumuksen yhteydessä ilmoitettava todellinen fluoripitoisuus. (2003/40/EY, 4 artikla).

c) Lähteen hyödyntämispaikka ja nimi (7 artikla, kohta 2 b).

d) Tiedot kaikista tehdyistä vedenkäsittelyistä, jotka ovat sallittuja em. direktiivin artiklan 4 kohdan 1 b ja c alakohdassa (7 artikla, kohta 2.).

e) ■ Kun luontaisesta kivennäisvedestä on poistettu hiilidioksidi kokonaan tai osittain pelkästään fysikaalisilla

menetelmillä, on myyntinimitykseen lisättävä tapauksen mukaan ”täysin hiilihapottomaksi tehty” tai ”osittain hiilihapottomaksi tehty” (7 artikla, kohta 1, 2. mom.).

f) Luontaiseksi kivennäisvedeksi tunnustettua vettä voi markkinoida ainoastaan yhdellä kauppanimellä (8 artikla, kohta 2.). Esim. lähdevettä ei voi myydä sekä luontaisena kivennäisvetenä että lähdevetenä. Ruokaviraston tulkinnan mukaan samaa luontaista kivennäisvettä voi kuitenkin myydä useammalla eri tavaramerkillä (esim. kaupan private label merkit), jos niiden käyttö ei johda kuluttajaa harhaan. Harhaanjohtamisen estämiseksi on kaupallisen tavaramerkin yhteydessä tai läheisyydessä ilmoitettava selkeästi elintarvikkeen nimi (luontainen kivennäisvesi) ja mistä lähteestä lähdevesi on peräisin (lähteen nimi ja hyödyntämispaikka).

g) 9 artiklan mukaiset säädettyt ilmaiset ja vaatimukset ovat direktiivin liitteessä III.

Jos luontaista kivennäisvettä käytetään elintarvikkeen raaka-aineena, voidaan se mainita elintarvikkeen pakkausmerkinnöissä, mutta vain jos elintarvikkeessa ei käytetä muuta vettä.

Pakatun veden valvontaohjeesta 813/04.02.00.01/2021/324 (37)

Pakkauksissa tai merkinnöissä samoin kuin kaikessa mainonnassa on kiellettyä käyttää sellaisia ilmaisuja, nimityksiä, tavaramerkkejä, tuotenimiä, kuvia tai muita merkkejä, joko kuviomuotoisia tai muunlaisia, jotka:

a) luontaisen kivennäisveden osalta viittaavat ominaisuuksiin, joita vedellä ei ole, erityisesti, mitä tulee sen alkuperään, päivämäärään, jona se on hyväksytty hyödynnettäväksi, analyysituloksiin tai muihin samanlaisiin aitouden takeisiin.

Kaikki ilmaiset, joilla luontaiseen kivennäisveteen pyritään liittämään ihmisten sairauksien ehkäisemiseen, hoitoon tai parantamiseen liittyviä ominaisuuksia, ovat kiellettyjä. Kuitenkin EU-direktiivin 2009/54/EY liitteessä III luetellut ilmaiset sallitaan, jos ilmaiset täyttävät kyseisessä liitteessä säädettyä asiaa koskevat vaatimukset. Lisää vapaaehtoisista ilmaisuista on artikkelissa 9.

Toiminnan säännöllinen valvonta

Elintarvikehuoneiston toimintaa valvotaan säännöllisesti elintarvikelain mukaan. Tarkastusten tiheys ja sisältö määritellään riskinarvioinnin perusteella.

Omavalvonnan arvioinnista ja poikkeavista tutkimustuloksista on kohdassa 7. (Pakatun veden valvontaohjeesta, 5813/04.02.00.01/2021/3, Ruokavirasto.)

Luontaisen kivennäisveden laadusta huolehtiminen, asianmukainen käyttö ja säilytys kuuluvat sille elintarvikeketjun toimijalle, joka kulloinkin tuotetta pakkaa, varastoi, kuljettaa, välittää ja tarjoaa käytettäväksi.

Omavalvonta

Vettä pakkaavalla toimijalla on oltava omavalvontasuunnitelma, joka perustuu riskien arviointiin ja niiden hallintaan. Riskejä arvioitaessa tulee huomioida myös vedenottamon ympäristön olosuhteet ja siitä veden laadulle aiheutuvat riskit, kuten mahdolliset vedenottamon saastumislähteet. Muita mahdollisia toiminnasta johtuvia riskejä voivat olla esimerkiksi kiinteistön verkoston umpiperät, joissa vesi ei vaihdu, verkoston ja laitteiden heikko puhdistettavuus, huonot puhdistusmenettelyt tai heikosti tarkoitukseen soveltuvat materiaalit. Riskienarvioinnissa tulee huomioida myös esimerkiksi pakkausten kestävyys ja soveltuvuus kuljetukseen ja kuluttajien käyttöön sekä veden saastumisen estäminen käsittelyn aikana.

Lähdeveden tai luontaisen kivennäisveden kyseessä ollessa on huomioitava, että omavalvontaan kuuluva näytteenotto kattaa EU-direktiivin 2009/54/EY mukaiset mikrobiologiset tutkimukset. Osa tutkimuksista on myös kohdistettava parasta ennen päiväyksen kohdalle, jotta voidaan varmistua lähdeveden tai luontaisen

- kivennäisveden mikrobiologisen laadun säilymisestä hyvänä koko markkinoinnin ajan.

Pakattavan ja pakatun talousveden, lähdeveden ja luontaisen kivennäisveden laadulle asetetut laatuvaatimukset ja -suositukset löytyvät sivulta 30-37 Pakatun veden valvontaohjeesta, 5813/04.02.00.01/2021/3, Ruokavirasto.

Luontaisen kivennäisveden markkinoille saattamisen edellytys

Luontaisen kivennäisveden markkinoille saattaminen edellyttää, että asianomaisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen tunnustaa sen maaperästä saadun luontaisen kivennäisveden. Kolmansista maista peräisin olevan luontaisen kivennäisveden tunnustusta voidaan hakea siinä EU-maassa, jossa se ensimmäisenä saatetaan markkinoille. Suomessa tunnustamisesta vastaa Ruokavirasto.

Vaatimukset luontaiselle kivennäisvedelle ja sen lähteelle perustuvat direktiiveihin 2009/54/EY, 2003/40/EY ja asetukseen 115/2010 (EU). Tunnustamista haetaan vapaamuotoisella hakemuksella. Hakemuksessa tulee olla kaikki ne tiedot vedestä, lähteestä ja sen sijainnista, mitä direktiivissä 2009/54/EY ja sen liitteissä on esitetty.

Toimijan pitää osoittaa, että luontainen kivennäisvesi ja sen lähde täyttää em. direktiivien vaatimukset. Ennen hakemuksen tekoa, vesi tulee tutkituttaa akkreditoidussa laboratoriossa ja varmistua näin, että veden mikrobiologinen laatu ja luontainen koostumus vastaa em. direktiivien vaatimuksia.

Luontaisen kivennäisveden koostumus tulee olla pysyvä siten, ettei se vaihtelee esim. eri vuodenaikoina tai jostain muusta syystä sen markkinoinnin aikana. Myös mikrobiologiset vaatimukset ovat suuremmat kuin tavanomaisella talousvedellä. Tämä edellyttää pitkäaikaista näytteenottoa, jossa koostumuksen ja mikrobiologisen laadun pysyvyys voidaan todeta. Ainesosien enimmäismäärät on annettu direktiivissä 2003/40/EY sellaisille ainesosille (löytyy liitteestä), joilla voi olla liiallisesti saatuna haitallisia vaikutuksia ihmisen terveydelle. Sen vuoksi niiden määrää on rajoitettu. Jos haittoja ei ole epäiltävissä liiallisestakaan saannista, enimmäismäärää ei ole asetettu. Toisaalta ei ole myöskään asetettu mitään vähimmäismäärää vaan veden tulee olla sellaista, kuin se luonnontilassaan on.

Toimijan pitää tehdä myös elintarvikelain 13 §:n mukainen elintarvikehuoneistoilmoitus veden pakkaamisesta paikalliselle elintarvikevalvontaviranomaiselle. Ilmoituksen tekemisestä saatu todistus liitetään tunnustamishakemuksen liitteeksi.

Kun on varmuus, että vesi ja lähde täyttävät lainsäädännön vaatimukset ja ilmoitus veden pakkaamisesta on tehty paikalliselle elintarvikevalvontaviranomaiselle, voidaan vapaamuotoinen hakemus tarvittavine liitteineen toimittaa Ruokaviraston kirjaamoon osoitteeseen PL 100, 00027 Ruokavirasto tai sähköisesti osoitteeseen kirjaamo@ruokavirasto.fi ja sen käsittelystä peritään [maksu](#) Ruokaviraston hinnaston mukaisesti.

Hakemuksen liitteeksi toimitetaan direktiivin 2009/54/EY liitteissä I ja II edellytetyt tiedot, mm. Veden tutkimusraportit (mikrobiologiset, fysikaaliset-kemialliset ja kemialliset tutkimukset)

- Tiedot luontaisen kivennäisveden kivennäiskoostumuksesta. Luontaisen kivennäisveden koostumuksen, lämpötilan ja muiden olennaisten ominaisuuksien on pysyttävä vakiona luontaisten vaihtelujen puitteissa.
- Tiedot lähteen sijainnista ja tiedot geologisesta ja hydrologisesta kartoituksesta.
- Tiedot luontaiselle kivennäisvedelle tehtävistä em. direktiivien mukaisista käsittelyistä.
- Tiedot luontaisen lähdeveden suunnitelluista pakkausmerkinnöistä (esim. kuva pakkausetiketistä).

Pakkausmerkintävaatimuksista löydät lisää mm. pakatun veden valvontaohjeesta.

Luontaisen kivennäisveden tunnustamishakemus

Luontaisen kivennäisveden tunnustamishakemusmalli

Yrityksen nimi:

Yrityksen y-tunnus:

Yrityksen yhteystiedot:

Yrityksen johtajan yhteystiedot:

Hakemuksen lähettäjän yhteystiedot:

1.Toimija tekee elintarvikehuoneistoilmoitus veden pakkaamisesta paikalliselle elintarvikevalvontaviranomaiselle. Ilmoituksen tekemisestä saatu todistus liitetään tunnustamishakemuksen liitteeksi.

2.Toimija osoittaa luontaisen kivennäisveden ja sen lähteen direktiivien vaatimuksien täyttämistä eli todistus akkreditoidussa laboratorioissa tehdystä vedentutkimuksesta.

Osoitus veden laatuvaatimuksista. Hakemuksen liitteeksi toimitetaan direktiivin 2009/54/EY liitteissä I ja II edellytetyt tiedot, mm. Veden tutkimusraportit (mikrobiologiset, fysikaaliset-kemialliset ja kemialliset tutkimukset)

- Tiedot luontaisen kivennäisveden kivennäiskoostumuksesta. Luontaisen kivennäisveden koostumuksen, lämpötilan ja muiden olennaisten ominaisuuksien on pysyttävä vakiona luontaisten vaihtelujen puitteissa.
- Tiedot lähteen sijainnista ja tiedot geologisesta ja hydrologisesta kartoituksesta.
- Tiedot luontaiselle kivennäisvedelle tehtävistä em. direktiivien mukaisista käsittelyistä.
- Tiedot luontaisen lähdeveden suunnitelluista pakkausmerkinnöistä (esim. kuva pakkausetiketistä). Pakatun luontaisen kivennäisveden pakkauksessa tulee ilmoittaa vähimmäissäilyvyysaika (parasta ennen päiväys). Millä nimellä luontaiseksi kivennäisvedeksi tunnustettua vettä markkinoida? tuotteen nimi, mistä lähteestä lähdevesi on peräisin (lähteen nimi ja hyödyntämispaikka)?

3.Luontainen kivennäisvesi on pakattava ottopaikassaan. Selostus veden pakkaamisesta ja pakkauspaikasta. Lähteen hyödyntämispaikka ja nimi sekä tarkka sijaintitieto.

4.Osoitus veden käsittelystä (Käsittely ei saa aiheuttaa muutoksia veden koostumukseen.) Tiedot kaikista tehdyistä vedenkäsittelyistä. Tieto, että onko luontaisesta kivennäisvedestä poistettu hiilidioksidi kokonaan tai osittain pelkästään fysikaalisilla menetelmillä?

5.Liitteeksi: omavalvontasuunnitelma, kuva pakkauksesta ja vedenottopaikasta, karttatiedot vedenottopaikasta, laboratoriotutkimukset, elintarvikehuoneistoilmoitus.

6.Hakemus toimitetaan liitteineen Ruokaviraston kirjaamoon osoitteeseen PL 100, 00027 Ruokavirasto tai sähköisesti osoitteeseen kirjaamo@ruokavirasto.fi ja sen käsittelystä peritään maksu Ruokaviraston hinnaston mukaisesti.

Veden laadun selitys ja raja-arvot

22.5.2003

FI

Euroopan unionin virallinen lehti

L 126/37

LIIITE I

Luontaisissa kivennäisvesissä luonnostaan olevat ainesosat sekä enimmäispitoisuudet, joiden ylittyminen saattaa aiheuttaa riskin kansanterve

Ainesosat	Enimmäispitoisuudet (mg/l)
Antimoni	0,0050
Arseeni	0,010 (kokonaan)
Barium	1,0
Boori	p.m. (*)
Kadmium	0,003
Kromi	0,050
Kupari	1,0
Syanidi	0,070
Fluoridit	5,0
Lyijy	0,010
Mangaani	0,50
Elohopea	0,0010
Nikkeli	0,020
Nitraatit	50
Nitriitit	0,1
Seleeni	0,010

(*) Boorin enimmäispitoisuus vahvistetaan Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen annettua lausuntonsa ja komission ehdotuksesta ennen 1 päivää tammikuuta 2006.

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

LIITE II

Suoritusarvovaatimukset (*) liitteen I ainesosien analysoimiseen

Ainesosa	Norminmukaisuus, % muuttujan arvosta (huomautus 1)	Toistotarkkuus, % muuttujan arvosta (huomautus 2)	Toteamisraja, % muut- tujan arvosta (huomautus 3)	Huomautukset
Antimoni	25	25	25	
Arseeni	10	10	10	
Barium	25	25	25	
Boori				Katso liite I
Kadmium	10	10	10	
Kromi	10	10	10	
Kupari	10	10	10	
Syanidit	10	10	10	Huomautus 4
Fluoridit	10	10	10	
Lyijy	10	10	10	
Mangaani	10	10	10	
Elohopea	20	10	20	
Nikkeli	10	10	10	
Nitraatit	10	10	10	
Nitriitit	10	10	10	
Seleen	10	10	10	

(*) Liitteessä I lueteltujen ainesosien pitoisuuksien suoritusarvovaatimus on, että määrittämenetelmällä on pystyttävä muuttujan arvoa vastaavien pitoisuuksien mittaamiseen siten, että on vähintään eritelty norminmukaisuus, toistotarkkuus ja toteamisraja. Käytettyjen määrittämenetelmien herkkyydestä riippumatta tulokset on esitettävä käyttäen vähintään yhtä monta desimaalia kuin liitteessä I vahvistetuissa enimmäispitoisuuksissa.

Huomautus 1: Norminmukaisuus on järjestelmällinen virhe: se on useiden toistettujen mittausten keskiarvon ja todellisen arvon välinen erotus.

Huomautus 2: Toistotarkkuus on satunnainen virhe: se ilmaistaan yleensä keskiarvon ympärillä tapahtuvan tulosten hajaantumisen keskihajontana (erien sisällä ja niiden välillä). Hyväksyttävä toistotarkkuus on suhteellinen keskihajonta kerrottuna kahdella.

Huomautus 3: Toteamisraja on joko
— vähäisiä määriä muuttujaa sisältävän tutkitavan näytteen eränsisäinen suhteellinen keskihajonta kerrottuna kolmella tai
— sokkonäytteen eränsisäinen suhteellinen keskihajonta kerrottuna viidellä.

Huomautus 4: Menetelmällä olisi määritettävä syanidin kaikkien muotojen kokonaispitoisuus.

LIITE III

Luontaisten kivennäisvesien ja lähdevesien otsonilla rikastetulla ilmalla tapahtuvasta käsittelystä aiheutuvien jäämien enimmäispitoisuudet

Käsittelystä aiheutuvat jäät	Enimmäispitoisuudet (*) (µg/l)
Liennut otsoni	50
Bromaattit	3
Bromoformit	1

(*) Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset valvovat enimmäispitoisuuksien noudattamista silloin, kun vesi pullotetaan tai pakataan muulla tavoin kuluttajaa varten.

Onko suomalainen vesi sopivaa luontaiseksi kivennäisvedeksi?

Suomessa on runsaat ja korkealaatuiset vesivarat ja pohjaveden osalta Suomi on täysin omavarainen. Suomalainen vesi on hyvin laadukasta ja luonto on puhdasta. Luontaiseksi kivennäisveden vaatimukset täyttävää lähdevettä on siis saatavilla.

Tällä hetkellä yhdellä vesitoimijalla on Natural Mineral Waters merkki käytössään. Merja Virtanen Ruokavirastosta toteaa, että ”Suomalainen tavanomainen talousvesi on hyvälaatuista ja tarve tällaisille ”erityisvesille” on ollut vähäisempi kuin muualla Euroopassa”.

”Merkin saaminen edellyttää Luontaisen kivennäisveden tunnustamista. Tämä edellyttää myös toimijalta paljon selvityksiä (mm. hydrologisia ja geologisia, mikrobiologisia ja kemiallisia selvityksiä) direktiivin 2009/54/EY mukaisesti, mikä on voinut vähentää osaltaan kiinnostusta hakea hyväksyntää, jos suuria kansainvälisiä markkinoita ei ole odotettavissa”, Merja Virtanen kertoo.

Osa vesitoimijoista kuitenkin tähtää kansainvälisille markkinoille Natural Mineral water EU:n merkkijärjestelmään kuulumisen toisi merkittävää lisäarvoa veden markkinoinnissa.

Esimerkit koostumuksesta mainoksissa/tuotetiedoissa

Vellamo veden koostumus:

Hiiletys TDS 519 mg/l
Kovuus 180 mg/l
Nitraatti <1 mg/l
Natrium 85 mg/l
pH-tekijä 8,3

Mineraalikoostumus

Piidioksidi 14 mg/l
Bikarbonaatti 210 mg/l
Sulfaatti 27 mg/l
Kloridi 110 mg/l

Luonnolliset elektrolyytit

Kalsium 51 mg/l
Magnesium 13 mg/l
Kalium 4 mg/l

Värskä veden koostumus

Anionit: Cl- 1280–1410 mg/l
SO₄ 16–21 mg/l
Kationit: Na+ 605–670 mg/l
Ca²⁺ 116–129 mg/l
K+ 19,5–21,5 mg/l
Mg²⁺ 40–44,5 mg/l

Edaquan veden koostumus

”natriumpitoisuus on hyvin alhainen, 2,4 mg/l. Siksi Edaqua sopii kaikille, ja erityisesti niille, joilla on korkea verenpaine, sydämen vajaatoimintaa tai munuaissairauksia.”

Teksti ei ole lainsäädännön mukainen, sisältää terveysväittämiä.

Mineraalipitoisuus (mg/l)

Bikarbonaatit <1.2

Sulfaatit <1,0

Kloridi 4.3

Kalsium 0,81

Magnesium 0,47

Natrium 2.4

Piidioksidi 8.4

(Laboratorio Dr. Oliver Rodés-2014?)

BORJOMI veden koostumus - Luontainen hiilihapoitettu mineraalivesi

KOOSTUMUS: 5200- 6350 mg/l (Na 1200-1700mg, Ca 50-75mg, Mg 35-55mg, HCO₃ 3000-4250mg, Cl 260-380mg)

Lähteet

Pakatun veden valvontaohje, 5813/04.02.00.01/2021/3, Ruokavirasto

https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/elintarvikeala/elintarvikehuoneistot/pakatun_veden_valvontaohje_5813_3_fi.pdf

EU-direktiivi 2009/54 laatuvaatimukset (artikla 5 ja liite 1)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0054&from=FR>

MMM 166/2010 ohjeavot kokonaisbakteerien suhteen

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20100166>

EU-direktiivin 2003/40 enimmäispitoisuudet, joiden ylittyminen saattaa aiheuttaa riskin kansanterveydelle.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX%3A32003L0040>

Merja Virtanen – ylitarkastaja, Ruokavirasto, sähköposti 19.4.2022

Liite 7.

Järjestetyt tilaisuudet

Tilaisuus	aika	paikka	osallistujat	Kontakti	sähköposti
Sundom Böckling nimisuojan hakeminen	6.5.2020	Teams	4	Jonas Harald	jonas.harald@aktion.fi
Herkkutatti nimisuojaoksen hakeminen	26.5.2020	Teams	3	Zelia Dalla Valle	zelia@dallavalle.fi ; birgitta.partanen@arcticflavours.fi
Laukon peura nimisuojaohakemus	27.5.2020	Teams	3	Leena Erälinna	leena.eralinna@utu.fi
Yhteistyöpalaveri Marttojen kanssa	24.8.2020	Teams	3	Hanna Viita	
Viiniyrittäjien syyspäivät	2.9.2020	Teams	25	Paula Vanhatalo	paula.vanhatalo@hamk.fi
Puruveden muikun mäti nimisuoja hakeminen	11.9.2020	Teams	3	Ossi Tynkkynen	info@kerimaenkalatalo.fi
Puruveden muikun mäti nimisuoja hakeminen	21.9.2020	Savonlinna	8	Ossi Tynkkynen	info@kerimaenkalatalo.fi
MKN palaveri, Päivi puhumassa	29.9.2020	Teams	20		
Saaristolaisleivän nimisuojan hakeminen (UTU)	12.10.2020	Teams	4		
MKN palaveri, Päivi puhumassa	3.11.2020	Teams	20		
	10		0		
			0		
Marttalive	14.1.2021	Marttaliitto, Hki	16700	Hanna Viita	hanna.viita@martat.fi
MKN valmennus 1	19.1.2021	Teams	12		
Liike- ja virkanaiset	21.1.2021	Teams	38	Tarja Kyllönen	tarja@3ksavo.fi
MKN valmennus 2	16.2.2021	Teams	11		
Karjalaiset piirakat /vatruska, keitinpiiras, sulhaspiiras	2.3.2021	Teams	6	Marja Niskanen/Johanna Rinnekari	marja.niskanen@maajakotitalousnaiset.fi
MKN valmennus 3	17.3.2021	Teams	12		
Perunatutkimuksen talvipäivät 2021	14.4.2021	Teams	71	Laila Matikainen	Laila Matikainen <laila.matikainen@perunasta.fi>
Kauraklusterin kokous	5.5.2021	Teams		Eeva-Liisa Lilja	eeva-liisa.lilja@fennopromo.fi
Mustikan nimisuoja	28.6.2021	Teams	10	Birgitta Partanen	birgitta.partanen@arcticflavours.fi
Saimaan muikun mäti-nimisuojan hakeminen	19.8.2021	Mikkeli	5	Maisa Häkkinen	mais.hakkinen@miksei.fi
Mustikan nimisuojan hakeminen	20.8.2021	Teams	4	Martin Ragnar, Ruotsi	martin@sockerslottet.se
	20				
Mustikan nimisuojan hakeminen	20.8.2021	Teams			
EU Direct infopisteen lanseeraus	18.11.2021	Mikkeli	?	EU direct, Etelä-Savon maakuntaliitto	heidi.miettinen@esavo.fi
Mustikan nimisuojan hakeminen	9.12.2021	Teams	8	Martin Ragnar, Ruotsi	martin@sockerslottet.se
Ålands äpple/åländskt äppel	18.2.22	Teams	4	Lena Brenner, Ken Mattsson	
Mustikan nimisuojan hakeminen	26.1.2022	Teams	8	Martin Ragnar, Ruotsi	martin@sockerslottet.se
Mustikan nimisuojan hakeminen	22.2.2022	Teams	6	Martin Ragnar, Ruotsi	martin@sockerslottet.se
Mustikan nimisuojan hakeminen	22.3.2022	Teams	6	Martin Ragnar, Ruotsi	martin@sockerslottet.se
Åländsk honung	25.3.2022	Teams	4	Marit Wiklöv	Marit Wiklöv <maritwiklov@hotmail.com>
Åländskt lamm	5.4.2022	Teams	5	Mia Söderdahl	mia.soderdahl@hotmail.com; sodergards@aland.net
Åländsk honung	26.4.2022	Teams	4	Marit Wiklöv	Marit Wiklöv <maritwiklov@hotmail.com>
Åländskt lamm	29.4.2022	Teams	4	Lena Brenner, Ken Mattsson	

Åländskt svartbröd, åländskt hemvete	5.5.2022 Teams	7 Lena Brenner, Airi, Annikas hembageri
Nimisuojuatuotteet viennissä ja ruokamatkailussa-webinaari	2.6.2022 Teams	39
Ålandsfår	3.6.2022 Teams	7 Catharina Henriksson
Åländsk potatis	3.6.2022 Teams	8 Christer Söderström, Jonas Lundberg
Lopen peruna	6.6. Teams	3 Satu Nokkonen
Leipäjuusto/Juustoleipä	7.6. Teams	5 Kaisa Myllymäki, Marja Niskanen
Nordiska blåbär/Pohjoismainen mustikka	9.6.2022 Teams	
Leipäjuusto/Juustoleipä	10.6.2022 Teams	
Vesiklusteri	17.6.2022 Teams	25 Jari Eskola
Farmari-messut	30.6.-2.7..2022 MUC/Messuosasto	1000 Marjo Särkkä
Nordiska blåbär/Pohjoismainen mustikka	18.8.2022 Teams	8 Martin Ragnar, Ruotsi
Lopen peruna	23.8.2022 Teams	3 Satu Nokkonen
Nordiska blåbär/Pohjoismainen mustikka	25.8.2022 Teams	5 Marjo Särkkä
Yläsavolainen muurinpohjalettu	29.8.2022 Teams	5 Marja Niskanen
Åländsk honung	18.11.2022 Teams	5 Marit Wiklöv
Nimisuoja antaa lisäarvoa – #nimisuoja2025 -seminaari	8.12.2022 Helsinki	40 Marjo Särkkä
	yht.	18175 , mistä Martta liven osuus 16700
		Farmarimessut 1000
		muut tilaisuudet 475